GÜLTEN AKIN SEYRAN

GÜLTEN AKIN

seyran

Toplu Şiirler

ADAM

Gülten Akın

Seyran

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Bu kitapta bir araya getirilmiş olan yapıtlardan *Rüzgâr Saati* daha önce 2 kez (1. basımı 1956); *Kestim Kara Saçlarımı* 2 kez (1.b.1960); *Sığda* 2 kez (1.b.1964); *Kırmızı Karanfil* 3 kez (1.b.1971); *Ağıtlar ve Türküler* 2 kez (1.b.1976); *Seyran Destanı* 3 kez (1.b.1979); *İlahiler* 2 kez (1.b.1983) *42 Gün* 2 kez (1.b.1986) yayımlanmışlardır.

Adam Yayınları'nda Birinci Basım: Ağustos 1992

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi

92.34.Y.0016.441
ISBN 975-418-181-0

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, BÜYÜKDERE CADDESİ ÜÇYOL MEVKİİ, NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL: 276 23 30(8hat)TELG:ADAMYAY TELEKS: 26534 rada tr

Gülten Akın

●

Seyran

Toplu Şiirleri

ADAM

RÜZGÂR SAATİ

YİTİKLER GECESİ

Şimdi dünya boşlukta yavaş
Sen bütün canlılardan uzaksın yalnızsın
Rüzgâr usandı doruklarda
Dağ çiçekleri uykuya vardı
Ay bacadan aştı uyumaz mısın

Bir ıslak serinlik yürüdü
Kara sokaklardan içeri
Çıtırdadı durdu bütün gün
Ayaklarının altında bir şeyler
Bütün gün ölüler gibi sustun

Bilsen ötesi aydınlık çizginin
Delice yakardın eski şiirlerini
Bir tutam bulut iki damla yağmur için
Yeniden sevinirdin içten içe
Bilsen ötesi aydınlık çizginin

Bu hal senin halin değil
Bütün gücünü yitirmiş
Bu hal senin halin değil
Yaşamanın kendisini yitirmiş

En insan yanıyla sana dönük
Dost dediğin ne gün içindir
Unut uzağı olduğu yerde
Kaldır yatağından vakitsiz
Kaldır başucuna getir

Şimdi dünya boşlukta yavaş
Sen bütün canlılardan uzaksın yalnızsın
Rüzgâr usandı doruklarda
Dağ çiçekleri uykuya vardı
Ay bacadan aştı uyumaz mısın.

RÜZGÂR SAATİ

Adam senin böyle ilk gündüzden
Sulayıp biçtiğin çayır çimen
Üç güne kalmaz tazelenir
Adam senin böyle kuşluk vakti
Ürküttüğün serçeler — iş olsun —
Akşama kalmaz unutur

Benim bir nokta kırılmışlığım
Gözlerimin ardında büyür durur

Aklım ıslıklarla türkülerle
Rüzgâr saatleri evde tutamam
Essin esmesin yollardadır
Rüzgâr saatleri evde tutamam
Serseriler gibi anılarımı
Sokaklar doldurur

Tepeden tırnağa bir usanmışlık
Anı ne bellek ne
Bu şehirden bu parktan uzakta
Neresi olsa olur

Yorgun çayırlar serçeler yorgunum
Nasıl taşısam ellerimi şimdi
Damda saçakta bacada bir mavi
Sallana sallana uyur

Adam senin sulayıp biçtiğin
çayır çimen değil bir başka
O makasında suyunda
Oturup kalktığın düşündüğünde
— Öleyim fal değil bilmişlik değil
Gün gibi ortalıkta —
Allahın şeytanın odur

1955

KÖR AYNADAN İNCE KIZA

1.

Ben insanı tüm gösteren aynalardanım
Altı yönlü genişliğine derinliğine
Yüzünden ellerinden biliyorum
Yüreğinde tüm sevda
Yüreğin bana karşı

Şimdi sokaklarda sersefil düşünceli
— Ya da pencerelerde yalnız göz
Gürültüler içinde güpegündüz,
— Kanın öyle uzak damarlarından —
Uyusan kimseler uyandıramaz

Ilıya ılıya bir yaz gelse
Selim gelse — bak : bu park bu ağaç bu kuş —
Üç yaz tutmuş ellerine dokunsan
Ilıyıp ısınıp çözülsen

Senin sular gibi umudun var
Deniz hayvanları gibi kör karanlıkta
Bir küçük yalan ardından günlerce
Bölüne bölüne çoğalır

2.

Ben insanı tüm gösteren aynalardanım
Altı yönlü genişliğine derinliğine
Nerde o kız küçük ince güzel
Nerde içi içine sığmayan
Bir unuttum ellerini yüzünü
Ne yüreğinde sevda
Ne durur bana karşı

Senin sular gibi umudun var
Susuz yosunlar gibi kuytularda
Bir küçük yalan ardından günlerce
Bölüne bölüne dağılır

1955

YENİDEN

Karanlık bastı mı gelirsin
Penceremin dibinde durursun
Oyuncaklar kabartma harfler gibi
Elle tutulur gibi garipliğin

Elişi kâğıtlarından çiçekler yaparsın
Yeni şekiller görülmedik renkler ışıklar yaparsın
Dünya güzelse daha güzel olur
Bir şarkı sıcak sıcak yayılır ansızın
Uzanır ellerin gözlerimi örter
Bütün düzenim bozulur

Karanlık bastı mı seninle gelir
Nasıl döner durur ortalarda
Çağrışımlardan kopmuş bir sürü
Tedirgin kuşlar gibi kelime

Elinde aynaların bin bir yanlısı
Ne yandan baksan ölüm
Kurtul dersin kurtul kendinden
Unut yitiklerini
Seni yargılayacak kim

Karanlık bastı mı gelirsin
Penceremin dibinde durursun
Oyuncaklar kabartma harfler gibi
Elle tutulur gibi garipliğin

1955

DELİ KIZIN TÜRKÜSÜ

Sabahleyin

Karayı kaldırın mavi koyun umudumu yitirmedim
Beni çağırın gülümserken uykunun bir yerinde
Eliniz beyazken uzatın isterim
Karayı kaldırın sevgi koyun umudumu yitirmeyin.

Ben ışıklar konfetler bayramlar istemem
Uzanmışım gölgeliğe bir başıma
Şu uzaktan tükenmez yalnızlıktan
İçten içe ürküyorum ama
Böyle de iyiyim

Siz dayanılmaz bir "Günaydın"sınız
Sabah sabah insanı ayağına getiren
Hiç yoktan dünyayı kendini sevdiren
Siz çocuk ağızlı bir "Günaydın"sınız

Çocuk ağzınızla biraz daha durun
Gittiğinizde güz gelmiş olacak

Güz gelirken bir yanı kara sevdalarla
Avcumda bu yavru kuş varken tedirgin
Sizde tutunacak yaslanacak kollar
Biraz daha durun biraz daha
Karayı kaldırın mavi koyun umudumu götürmeyin

Akşamüstü

Yollarda akşam dönüşü yorgun argın
Siz yoksunuz şiir yazan ellerim yok
Yarımla dışa dönmüşüm yarım suskun
Çizginin üstündekilerle yüz yüze
Koca bir gün ne yapmışım nasıl yaşamışım
Haberim yok

Dokunup çekilen bir şarkı rüzgârla
Vakti yalanlıyor sıcak sıcak
Sinema dönüşü iş dönüşü yahut bahanesiz
Beyazın tam ortasında bekliyorum
Ya gelmezseniz ne olacak

Maviyi kaldırın kara koyun sırasıdır
Bana yeni tutkular gerek bıktım
Bir şolukta buz gibi yaşamak isterim
Beni öldürürse bu umut öldürür

Gece Türküsü

Alıp ayaklarımı yollardan şöyle rahat
Tam kendi kendimi bulacakken
Kim getirir sizi başucuma
Kim kaldırır uzun uykunuzdan

Başlar gecenin oyunu delice
Dizlerime yükselir bir deniz
Anıları küçük yıldızlar gibi karanlıkta
Yanıma yöreme indirirsiniz

Ben ışıklar konfetler bayramlar istemem
Uzak uzak gitmede fayda yok
Şimdi bütün şehirler birbirine benzer
Bir kendi kendime doyasıya
Bu gece sussanız dinlensem
Ne gezer

1955

DELİ KIZIN TÜRKÜSÜ

II

Şimdi insanların yalnız kolları var
Ve ben delice bir şey istiyorum
Şimdi insanların yalnız kolları var
Ve ben başımı koyuyorum

Tuttu bir alacakaranlık bastı
Bütün şehirler birbirine benzedi
Saklı köşem bir daha aldattı ellerimi
Ellerimde iki üç isim kaldı

Adına yakılan mumlar İsa'nın
Yana yana bitti umutsuz
İsa, resimleri kadar güzel değildi
Biri kardeşliğimi aldı gitti
Şimdi ben delice yaslanmak istiyorum
Şimdi insanların yalnız kolları var

1955

DELİ KIZIN TÜRKÜSÜ

III

Sana büyük caddelerin birinde rastlasam
Elimi uzatsam tutsam götürsem
Gözlerine baksam gözlerine konuşmasak
Anlasan

Elimi uzatsam tutamasam
Olanca sevgimi yalnızlığımı
Düşünsem hayır düşünmesem
Senin hiç haberin olmasa
Senin hiç haberin olmaz ki
Başlar biter kendi kendine o türkü

Yağmur yağar akasyalar ıslanır
Bulutlar uçuşur geceleyin
Ben yağmura deli buluta deli
Bir büyük oyun yaşamak dediğin
Beni ya sevmeli ya öldürmeli

Yitirmeli büyük yolların birinde ne varsa
Böcekler gibi başlamalı yeniden
Bu Allahsız bu yağmur işlemez karanlıkta
Yan garipliğine yürek yan
Gitti giden

1955

ANNECİK

Acı şey çaresiz yaşamak acı şey
Bunca nimetlerin yanı başında
Ciğerlerinde genişleyenin nefes nefes
Bir bulut bir yavru karıncadan geldiğini
Bilmekle bilmemek arasında
Acı şey çaresiz yaşamak acı şey

Sana kırılacağını dalların ergeç
Bir kırık dalın olduğunu unutturacağım
Hemen yanıma şöyle gel otur
Yalnızlığı tanrıya bırakalım
Hüzün gecelere mahsustur

Azizler yahut günahkârlar gibi farketmez
Ellerim yüreğim dolu gelmişim
Şuracıkta dünyanın öbür ucunda
Rüzgârı senin değirmenine çevirebilirim

1953

BİR MEVSİM BİR DAL İKİ SERÇE

Son damla mavi gökyüzünde
Kendi kendini içiyordu
Bir dalda iki garip serçe
Bir şeyler kayboluyordu biliyorduk

Bir dalda iki garip serçe
İki kişi biribirini anlıyordu
— Çiçeklere dokunmak yasak —
Bekçi yalan söylüyordu biliyorduk

Güzün teselli kâr etmez
Her şey kendiliğinden oluyordu
Bir başka mevsimde ağaç
Delice yeşilliğinden utanıyordu

Annecik terkedip gitmek istiyordu
Şarkının başını unutmak istiyordu
Terkedemezdi unutamazdı
Biliyordu

1953

KUŞ UYKUSU

Neyi beklediğimi bilmeden her gece
İçimde olanca telaş heyecan
Deliler çocuklar kim demiş
Benim kolaycacık aldanan

Zamanın iki ucunda kuşlar gibi
Nasıl bir gider bir gelirim nasıl
O geceyarısını bekler inadına
Korkutacak kadar kocaman ellerini
Bir uzatışı var rüyalarıma usul usul

Aç gözünü der, açar onu görürüm
Yum gözünü der, yumar onu görürüm
Kimse kurtaramaz beni biliyorum
Bu bir yağmur öncesi kopmuş ayrılmış
Bu kendi başına karanlıktan

Neyi beklediğimi bilmeden her gece
İçimde aynı telaş heyecan
Deliler çocuklar kim demiş
Benim bir rüya verilip aldatılan

1953

ELMA - SERÇE - ÇOCUK

Nasıl ve nerden bilmeyeceksin
Bir dal sallanacak yanı başında
Alabildiğine taze ıslak
Bir çocuk başparmağı ağzında
Gözlerini iri iri açacak

Nasıl ve nerden bilmeyeceksin
Bir kadın bir serçe bir kadın
Hafif de olsa tüy misali adımların
Ürküteceksin

Nasıl ve nerden bilmeyeceksin
Bir bekleyiş bir unutuş bir efkâr
Sonra yeniden yeniden
Yeni baştan kızaracak elmalar

Nasıl ve nerden bilmeyeceksin
Gözsüz şekiller girecek uykularına
Eş dost uğruna ömrün
Tanıdık tanımadık uğruna
Elmalar serçeler çocuklar uğruna

Nasıl ve nerden bilmeyeceksin
Bir dal sallanacak yanı başında
Bir el uzanacak ürkek kararsız
Aynı uzaklıkta göğe toprağa

1952

BİR KARINCA BAŞINI ÇEVİRDİ

Bir gönülcüğü vardı sütbeyaz
Cömertti cömert alabildiğine
Toprak kokardı avuçları
O bu toprağındı doğma büyüme

Dostları vardı ufacık tefecik
Sayısını kimse bilmezdi kimse
Bir türkü söylerdi yavaştan
Bitmedik ekinler üstüne

Kitaplar vardı açılmadık
O kelimeler dışında hürdü
Küçülür küçülür böceklerle
Dünyayı avcunda görürdü

Yar olmadı felek ne çare
Hafiften bir rüzgâr esti
İnanılır şey değil ya gerçek
Göz göre göre değişti

Büyük şehir dedi gezdi
Yaman esrar dedi çözdü
Su gibi okudu yazdı

Düşündü enine boyuna hürriyeti
Düşündü olan oldu bir kere
Boşuna... kımıldayamadi kolları
İmrendi çerçevede resimlere

Toprak cömertlikte berdevam
Yerli yerinde kitaplar dostlar
O yaşamaya gönüllü
Ölüm gözbebeklerine bakar

Zaman ikiye bölündü ansızın
Yağlı kurşun canevine girdi
Değmez efendim değmez
Bir karınca, dönek devrana
Başını çevirdi.

1952

SONBAHARDA BİR SALI

Gün Salı haftanın en uzun günü
Saat diyordu, günün en güzel saati
Hürriyet Canım Hürriyet ver elini
Kat kat duvarlar ardında
Kendimi bildim bileli bekledim seni

Kayıtsız seyrediyordu yol boyu
Yaprakların düşüşünü üçer beşer
Bilirim diyordu içinden, bilirim
Kişiye istediğini vermezler

Yürüdü düşünceleri bozbulanık
Ürkek serçeler geçti başının üstünden
Bir büyük şehrin kalabalığında
Yaşadığını duyuyordu her şeye rağmen

1952

KAZA

Çocuk gözleriyle ilkin
Kendi hikâyesine ağladığını bilemedi
Şöyle uzanıverdi göğe son defa
Son defa maviyi aradı
Bulamadı

1952

ÇOCUĞUN ÖLÜMÜ

Alev sarısı rüyalar içindeyim
Koymayın ellerimi gecelerden yana
Pul pul dönüyor şekiller pul pul
Şekiller... Uçan uçana

Alışmak ister toprağa sükûna
Sallama beni sallama beşik
Yavru kuşlar tomurcuklar için
Buncağız mı sürer misafirlik

Esmer aydınlığında ağır
Bir akşamüstünün gözlerim
Meyveler almış rengini dudağımın
Söyleyin söyleyin gülebilir miyim

Uyutamaz beni ninniler şimdi
Ve gürültüler uyandıramaz
Her şey sessiz
Her şey dümdüz olsa ne gezer
Saçlarım hâlâ asi, hâlâ yaramaz

Giderim gitmesine lakin
Oyuncaklarım kimin olacak
Beş vakit tuttuğu anneciğimin
Kollarım kimin, parmaklarım kimin olacak

1952

GECEYARISINDAN SONRA

Gökyüzünde bir top bulut avare
Bulutlar içinde yüzün mahzun
Günlerce sebepsiz içlenir, sonra
Ne sevdiğin akşamüstleri ne yağmur
Unutursun

Bütün çocuklar sustu, şarkılar sustu
Aklın alabildiği beyazlıkta
— Kimse farkında değil yalnız ben
Bir deli poyraza tutulacak
Erişilmez şeyler üstüne bunca rüya —

Arsız otlar gibi büyür gider
Gece yarısından sonra yalnızlık
Çaresizliğine acırım ellerimin
Ellerimi affedemem bir türlü
Sen beni affedecek misin?

Ben içten içe savrulan harman
Ben artık yaşamayacak olan
Bırakıp gitmek gerek duyuyorum
Ne varsa aşk gibi dostluk gibi
Sonsuz sıcaklığına alışılan

Gökyüzünde bir top bulut avare
Bulutlar içinde ellerin yüzün
Islak yollarda bir ekim sonu
İçlenir sebepsiz içlenir
Eski yağmurları düşünür müsün?

SON ŞİİR

Dost kimdi kardeş kimdi yâr kimdi
Tüm unutsam dedim unutsam
Onları unutmam ölümümdü

Bir sıcak rüzgâr geldi sallandı
Dalların acı yeşili sallandı
Oturup ağlasam dedim ağlasam
Yeşile ala karşı elâleme karşı

20 Mayıs 954'te
Kurtuluş istasyonundan tren dolusu
Güneye gidenlere el ettim
Güneyde doğuda bu şehirde
Yepyeni bir yaşamada hepsi
Çoktan unutmuşlardır beni
Affettim

Bu perişan halime sebeptir
Senin unutmuşluğunu affetmeyeceğim

Şimdi dünyanın yarısı uyuyor
Ölüm bıçak gibi kıl gibi
Elleri insanların elleri kaç defa
Ölüme değiyor

Bu yaralı kırgın halime
Bu perişanlığıma sebeptir
Bu sarı saçları alnında
Uyuyanlar için son şiir

HAVADA BİR HOŞ AYDINLIK

Havada bir hoş aydınlık bir mavi
Sevgiyse büyük şarkıysa güzel yaşamaksa
Bir yeşil kurt hazla gerinir güne doğru
Toprakta

Ben şarkıları akıttım sana doğru
İçimdeki ırmağı akıttım
Anlarsan söyleme istediğimi,
Ölürüm

Bahar gelir alı-al moru-mor
Kuytu yerlerde deli mantarlar biter
Kaya kaya olduğun düşünmez
Yücelerde bir iner bir kalkar

Yürekte bir yavru serçe
Çırpına çırpına yorulur
Çay denize gitti gider
Yaban şehirlere giden unutulur

Bir yeşil kurt hazla gerinir güne doğru
Toprakta
Havada bir hoş aydınlık bir mavi
Sevgiyse büyük şarkıysa güzel
Yaşamaksa...

ALACA DAĞLARDA SARI ÇİÇEK

Alaca dağlarda sarı çiçek
Açar kimse duymaz sabaha kadar
Alaca dağlarda sarı çiçek
Sevgisinden yalnızlığından korkar

"Alın çevremden hatıraları
Beni bir kere aydınlığa bırakın"
Bu yaşamadan çok ölüme yakın
Bu kendi kendinde solan maviyi
Siz hatırlamadan edemezsiniz

Şekil siner daha siner
Ses daha uzar yağmur içinde
Bir yük katarı geceleri
Şehri karanlığında ayırır

Siz düşünmeden edemezsiniz
"Açsam içimi bir mendil gibi
Bıraksam rüzgâra rüzgâra"
Gün günden kırılan siz ezilen siz
Siz düşünmeden edemezsiniz

Korkar sevgisinden yalnızlığından
Eğilir toprağa toprağa
Alaca dağlarda sarı siçek
Bekleyin her gece bekleyin bekleyin
Bir gün unutulmuş bir aynadan
Bütün sevgiler size dönecek

1954

BU ŞİİR ÖĞRETMEN NEVİN'E

I

Yol var Manisa'ya İzmir'e
Tren var alır götürür
Ben buralarda bağlandım kaldım
İzmir değil öğretmen İzmir değil
Senin dostluğun aradığım

Akşamüstü veya ilk aydınlıkta
Kumrular üşüşür dallara
Kumrular uçar ya
Parmaklarım uzar uzar tutamaz
Dal değilsin ki

Çocuğa vakti duyurmak istiyorsun
İri iri açıyor gözlerini bir an
O tuhaf bir oyuncaktır çocuğum
Kara bir nokta içimizde
Büyüyen küçülen unutturan

Dereler buz bağladı öğretmen yollar kar
Bir senin düşüncen vakitsiz sıcak
Issız koyma buralarda garibi
Ya gel ya mektup gönder

II

Haftanın bütün günleri sabah akşam
Bir vapurun güvertesinde yan yana
Herkes kendi türküsünü söylüyor
Kendi türküsünü hafif dokunaklı

Seninki büyük olacak elbet uzun olacak
Dünya çocuklarını saracak kardeşçe
Bilinen ne varsa cümlesi içindir
Bu ağaç bu mavi bu gece

Kış günleri kar savrulur rüzgârda
Küçük kuşlar üşür ya öğretmen korkar ya
Onlar üşümez elbet ve ötekiler
Sevgiyi öğretiyorsun çocuklarına

Herkesin yaşama türküsü başka
Lakin sevgi bir kardeşlik bir
Tut elinden çocukların gibi, zor değil
Bütün insanları sevgide
Birleştir.

1953

ÖLMEK - YAŞAMAK

Biri bana diye ağlıyordu
İlk defa el üstünde gittim
Kimse duymasın sizden gayrı
Ben yaşamasını bilmemişim

Çamlık pınarında yudum elimi
Sevdiğim kodu gitti hayırsızdı
Bendeki bir tutam saçı rüzgâra bıraktım
Ellerim ellerine değmişçesine sıcaktı
Şimdi bütün canlılar benden uzak
Şimdi bütün duyularım inkâr halinde
Sanki hiç duymamışım görmemişim sevmemişim

Bir kadın siyahlar içinde taptaze
Bir çocuk iri gözlerini açıp güldü
Üstümde en acısından yeşil üç yaprak
Öyle duydum yaşama hazzını son dakikada
Öyle tepeden tırnağa
Kabilse farzedin ölmemişim

1954

YAĞMUR ALTINDAKİ ADAM

Bir yıldız iliklerine kadar karanlık
Bir adam yağmur altında yalnız
Tahammül edilmez düşüncesine
O inadına yaslanır kayıtsız

Ne söylenecek tek sözü vardır
Ne büyük hikâyesi yaşayanlara dair
Ağır sallanışını duyar yarasaların
Vakit gecedir

O çoktan affetmiştir unutanları
Alır götürür gözlerini bir deniz
Bırakır boşluğa kanatlarını
Bir yarasa gece vakti bahanesiz

1953

KALDIĞI YERDEN

Ne varsa alır götürür bu mavilik
Bu parişan mavilik evler üstünde
Dünyadan habersiz bir böceğin
İlk defa gün vurur gözlerine

Birisi bütün düşüncelerinin sahibi
Hatırası kara elleri beyaz
Unutmak istersin unutursun
Gel gör ki yalnızlığa dayanılmaz

Sımsıkı bağlı geçen zamana
Dal gibi uzayan gündüzler içinde gözlerin
Gözbebeklerin yıllardır
Kendi kendisinin özleminde

Ürpertmez insanı bu saat
Ölüm alabildiğine sıcak
Kaldığı yerden devam eder
Bilinen hikâyesine toprak

1953

AFFET GİTSİN

Uyanık sokaklar içinde
Adım atışından bilirim
Kaderimsin

Kendinden önce şarkısı vardır söylenir
Dünyaya gelir gelmez herkesin

Bir yaban kırlangıç kanadı
Zevkten deli etse parmaklarımı
İstemem sen değilsin

Sonuncu dönüşte aynı masala
Aynı hal üzere beklediğin
Ölesiye sevilir veya sevilmez
Garip beyazlığında gecelerin

Sana rüyalarımı bırakıyorum
Küçük günahlara kardeş
Affet gitsin

1953

KENDİ YALNIZLIĞINDA UNUTULMUŞ

Ağaç köklerinde böcekler vardı
Topraksa üç mevsim davetkâr
Büyük denizler vardı kuşlar vardı
Büyük denizler üstünde kuşlar vardı
Benimse düşüncelerimi bağladılar

İçesiye seyretmeli alacakaranlığı
Gri denizler üstündeki kuş
Gözlerimi ona bağışlıyorum
Kendi yalnızlığında unutulmuş

Bu sonsuz sarılık içinde
Serçeler dilsiz elmalar acı
Eski kıtalar vardı
Sıcak insanlar vardı
Şimdi biribirine yabancı

Gündoğuda bir nöbetçi şimdi
Eski kıtalar ardında mahzun
Ellerimi ona bağışlıyorum
Çaresizlik içinde upuzun

Dilekler büyütürdü gafil kızları
Azizleri vardı şehirlerin
Yer gök arasında çaresiz kalmışız
Gemiler gelsin eski çağlardan
Gemiler dolusu aydınlık gelsin

1952

BUZ ÜSTÜNE ŞİİR

Bu hava yalnız bu akşamüstünündür
Bu dal bir kere böylesine çıplak
Bir dost aynı sıcaklıkla elinizi
Yeniden yeniden tutmayacak

Falan günün filan saatinde
Bir çocuk görürsünüz resim gibi
Görürsünüz tutar öpersiniz
Bir daha mümkün mü bir daha
Bitti kaybettiniz

Bir an uzunluğuna uzun derinliğine derin
Güzel olmasına iyice güzel
Nasıl uçtu gitti bilemezsiniz
Beni gözlerim aldatır milyonla
Sizi elleriniz

Siz bir ellerinizi bıraksanız ben yalnızlığımı
Bir sonuna kadar yaşasak
Bu şiir olmayacak şeyler için
Bu şiir buz üstüne yazıldı
Bir kere söylenip unutulacak

1954

SİYAH-BEYAZ

Beni dünyadan ötelere götürdün
Kollarımı bağladın dur dedin
Tuz kokan geceler dur dedi
Durdum bekliyorum, gelme

Ay aydınlık gece kara
Gözlerimin ardında karanlık ölesiye
Canlı ve cansız ne varsa sımsıkı
Bu saat daha yakın daha el ele
Şimdi yalnızlığımdan utanıyorum
Durdum bekliyorum, gelme

Bunu ta başından biliyordum
Bir gün buralarda sonuncu kalışım olacaktı
Ellerinin bir anlık şeklini tutacağım
Bozkırdan günün son treni geçecek
Ben her şeye ardından bakacağım
Bunu ta başından biliyorum
Durdum bekliyorum, gelme

Artık ne sen konuşmalısın ne başkası
Yaşamak adına geçtik bütün değerleri
Beyazın en orta yerinde duydu yürek
Bu rüzgâr tutmaz insanı uzun boylu
Bu rüzgâr serseri

Şimdi kavramların ve cümle rüzgârların dışında
Durdum bekliyorum, gelme

1954

8 KASIM

Bir yalan söylediniz ağır ve kocaman
Yolunu şaşırttı rüzgârın
Bir yalan söylediniz ağır ve kocaman
Ellerini şaşırttı dostların

Önce o başladı gri bir duman ve gökyüzünden
Önce iyi kötü yaşamanız başladı
Bütün sevgileri affedip bıraktınız
Sonra oturup ağladınız elleri boş

Bu sımsıcak yürek sizin değil
Sizin çevreniz değil bu çevre
Götürün verin neyiniz varsa değerli
Kim ki büyümüş sağlam sevgiler içinde

Bu kasım içinde bir gün
Güz bulutundan daha çabuk
Kavak yapraklarıyla bir
Siz arzulanmadık misafir
Kalkıp gitseniz kimseler duymaz

1954

KADINSI

...Şimdi bilmem kaçınca paralelde
Kuru topraklara yağmur yağıyor
Bir filmin orta yerinde kaç gecedir
Uzanıp elimi tutuyorsunuz

Elimi her sefer bir şey için
Elimi her sefer bir kere tutarsınız
Sonra bütün davalarımla ortalıkta
Sonra olanca kalabalığımla yalnız

Hava ve deniz arasında
Ekmekle barış arasında
İnanın hepiniz varsınız
Sonsuz şeyler uğruna mesela
Kırılıp dökülen şeyler uğruna
Kendinizi ne çok aldattınız

Dağlar bildiğince yüksek olsun
Gözden uzak tutamam sizi durun
Yaşamak küçük aldanışlarla güzel
Ölümü alın götürün

1954

KAPRİSLİ

Görülen şeylerin öte yüzündesin
Karanlık öyle büyüdü sorma, dön
Otlar ve böcekler halinde yaşamamız gerekse de
Sorma, dön

Şu gökyüzü çekilsin üstümüzden
Şu kımıldamadan duran geceleri
Uzun ve umutsuz kavramlar içinde
Çekilsin dünyanın dağları evleri

Yıldızları dağdan büyük olan anlasın
Büyük nehirleri taşıran anlasın
Işık tutsun ellerine seçemiyorum
Işık dursun büyük sular dursun
Yıldızlara sahibolan dursun
Sen sorma, dön

Bu çaba sessiz ve boşuna, belli
Yaprak yeşilini tüketecek şarkı eskiyecek
Elbet unutan olacak bekleyen olacak
Sen sorma, dön

Böyle rüzgâra karşı akşamları
Yüreğim avcumda sonuna dek
Sorma, dön

1954

UZUN YAĞMURLARDAN SONRA

Sen yağmurlu günlere yakışırsın
Yollar çeker uzak dağlar çeker uzak evler
Islanan yapraklar gibi yüzün ışır
Işırsa beni unutma

Alır yürür sıcak mavisi gökyüzünün
Kuşlar döner uzun yağmurlardan sonra bir gün
Bir yer sızlar yanar içinde büsbütün
Her şeye rağmen ellerin üşür
Üşürse beni unutma

Yeni dostlar yeni rüzgârlar gelir geçer
Yosun muydum kaya mıydım nasıl unuttular
Kahredersin başın önüne düşer
Düşerse beni unutma

1954

ÇAĞRI

Evler büyük dedikçe büyük
Ben insanların en garibi
Uzağı ilk defa kavradım
Görür yahut dokunur gibi

Eski bir saçakta kuşlarla
Yele yağmura karşı oturdum
İç içe daireler çiziyor
İçine adını yazıyorum

Gün uzun türküsünü bitirdi
Karlı dallara yürüdü karanlık
Yalnızlık çekilmez bu vakit
Delirdi denizde yosun çayda balık
Gel artık

YAĞMURLU

Uzağı ne zaman düşünsem aydınlık
Burda geceler kaldı sen gittin
Geceyle uyku, suyla yosun
Benimle olduğun bilmez misin

Uzak ve beyaz şehirlerden
Bir ince yağmurla gelirsin
Gece bekçisini sokağından
Garibi yatağından çeker alırsın

Bir hikâye bilirim söylerim
Dost yıldızlara karşı ve sabaha doğru
Bu hikâyenin bir ucu sendedir
Kurtarmak isterim kurtarmak isterim
Bütün uçurtmaların ipi elindedir

1954

KESTİM KARA SAÇLARIMI

Yaşar için

Kaçıp sevgilerin korkunç tuzaklarından
Kaçıp ana olmaklardan eş olmaklardan
Kentlerdeki yadırgı pabuçlu yalnızlığa
Dağlardaki kırmızı ışığa varıldı.

KESTİM KARA SAÇLARIMI

Uzaktı dön yakındı dön çevreydi dön
Yasaktı yasaydı töreydi dön
İçinde dışında yanında değilim
İçim ayıp dışım geçim sol yanım sevgi
Bu nasıl yaşamaydı dön

Onlarsız olmazdı, taşımam gerekti, kullanmam gerekti

Tutsak ve kibirli — ne gülünç —
Gözleri gittikçe iri gittikçe çekilmez
İçimde gittikçe bunaltı gittikçe bunaltı
Gittim geldim kara saçlarımı öylece buldum

Kestim kara saçlarımı n'olacak şimdi
Bir şeycik olmadı — Deneyin lütfen —
Aydınlığım deliyim rüzgârlıyım
Günaydın kaysıyı sallayan yele
Kurtulan dirilen kişiye günaydın

Şimdi şaşıyorum bir toplu iğneyi
Bir yaşantı ile karşılayanlara
Gittim geldim kara saçlarımdan kurtuldum

ALİR MAVİ ATLAR DÜŞLERE GÖTÜRÜR

O camlardı mavi atlarını gökyüzünün
Ürkütüp kaçıran dal uçlarına
O atlardı en güzel yerlerinde
— Sağrılarında, yelelerinde — sabahı getiren

Onlardı okşayan atlarını gökyüzünün
Uykulu ve beyaz, uykulu ve beyaz
Düzgün ve iyi görülen her şeydi
Uyanmanın ilk serinliğinden

Ve çayla başlanırdı — Asıl güçlük bunda —
Kırmızı ve güzel sonra sıcağı getiren
Yürümeyi ve binmeyi getiren asfaltı, taşıtı
Yelin mavi atlarını ürküten.

Üstümüze çöken o kusursuz ağırlıktı
Buyurmaya buyruk tutmaya gereken ağırlık
Başımızda bir gürültü koskocaman
İsteksiz uyuyan çocuklar gibi
Saklanmaya götürülen sözcüklerden

O küt adamlardı kızgın ve yan yana
Kış atları sanki kendi karanlıklarında
Yaşamanın olumsuz kapısını bekleyen

O söylemediğimiz sözcüklerdi
Yürütüp gemilerini bilinçaltlarının
Azgın sularından düşlere iten

Tatlı saatlerdi, kurtuluştu onlar
Yemekler yenmiş çocuklar uyumuş
Gazeteler ardında dinlenilen

Isırmayan kurtlardı yılanlardı
Şuydu buydu ama gerçek başka
Bendim korkudan terleyen terleyen

Denizlerin gelir, sonra dağlarında
Olmadık bir güçle yürürüm geçerim
— Ne mi istedin al — Beyaz atınla
Sen düş, sen.

KOÇAKLAMA

Bir çağ ki öyle en olmayacağı
Kuşatır yasaklar üstünü örter
Susuz bir tavşansın dolanırsın
Suya değerken ayakların

Masalsın korkunçsun, eskisin masalsın
Örtük odaların içe içe odaların
Üşür senden uzakta senin yanında korkar
Tay bacaklı, sıpa gözlü bir kadın

Pis ya vurmak, incitmek kötü ya
— Gülünç ya öyle bulmadığı bazılarının —
Kaygısız yaşamanın ormanlarında
Sen avcı olsan avlanamazsın.

O ELİNDEKİNİ

Ellerim tutmanın elleri gözlerim bakmanın
Benim değil ayaklarım yürümenin
Solumaya bir yerlerim sevmeye başkası
Ben yaşamanın olmalıyım öyleyse, değilim

Benim yaşamam mı ne, belki de şu :
Kesin bir şiirde kendi gibi olmak
Bir kapı hep nasıl açılır hani o
Yok bir değişmesi esnemenin hani
Ayna ayna, yankı yankı, akarsu su
Yaşama, hani apaçık ya işte o
O elindekini bitir gidelim

Biter bir yenisi gelir o elindeki mi?
Benim yaşamam mı? Ne gezer canım
Hep böyle kesin mi düşünür isterim
Bir şey aktarır gibi bir elden bir ele
Haydi hep birden ne istediğini bilmemeye
O elindekini bitir gidelim

ESKİ KARANFİL

Kötü bir gündüze karşılık
Tanrının her akşamüstü
Tutsak pazarından eski çirkin
Başımı alır gelirim

Ne yapar çocuk yadırgadığında
Örgülerden küçük ev işlerinden
Bir kaçma kalesi bulurum

Gün ışığına su, suya yavru balık
Kişiye sevgi, umut, dostluk
Küçük türkü söylemem, türküsüz ölürüm

Ne de çoğaldı dergiler yollarda
Romanlar tiyatrolar kapak kızları
Ardında yapma boğuntunuzu görürüm

Ufak yapılı mı, çirkin mi kısaca
Eski mi bu göğüs, usandık mı
Bir karanfil mi, ben alır size veririm

YILDIZ İLE BOŞLUKTAKİ ADAM

Hep ondan çoğalır kâğıtlarda
Hep o Meryemsi duruşundan
Döker el kadar Avrupalı yüzünü
Paylaşır milyonla aç adam

Masal ister milyonla aç adam
Soylu ister kral ister değildir kendi
Ve gelsin bir kral, kral pazarından
Ve gelsin üç prens, kral pazarından
İlginç olur masalları soylu kişilerin

Bir ergen odanın kolay köşesinde
Acıkmaz usanmaz umutsuzlanmaz
Yoncasının dört yaprağı vardır
Binlerce gözüyle boşluktaki adam
Uzanır düşsel bir incelikten
Onu kendi gecesine alır

BAŞKA YAŞAMA

Durdu rüzgârda sallanması
Durdu damarlarınızda kan
Çektiler karanlığa varlığınızı
İttiler aydınlık aşktan

Sizi sevdiğiniz havalara götürdüm
Bir yanınızı buldum usulca dokundum
Eğilip söyledim ben size, söyledim
Böyle bırakmayın kendinizi

Kaçtıkça kendinizden kendinizden
Dışarıya adandıkça
Çoğaldı güçsüzlüğünüz
Tutmadı kıskançlık sokaklardaki
Odalarda sevgi tutmadı
Yoksul ölümlere öldünüz

Ağaçtan maviden denizden uçar
Kendinden uçamaz kuş
Tutunmak ne yeryüzüne aşka
Ölümden korkmak ne
Başka yaşamalar var ucunda
Daha bir aydınlık bir kurtulmuş

Durdu rüzgârda sallanması
Durdu damarlarınızda kan
Çektiler karanlığa varlığınızı
İttiler aydınlık aşktan

EKSİK YAPI

Yasak tutkulu çaça danslarını
Bir meyhaneye kaçırırlar kaçırırlar
Mutlu olur biri, öteki daha

İnce ağrılı durumları bir yerlerden
Çeker onları uzak ne uzak

Bitmemiş yapılarda ateş yakarlar
Isınırlar bir ağustos geçer üstlerinden
Kim duyacak kalabalıklardan flüt çalarlar
İnce ağrılı durumları bir yerlerden
Çeker onları, uzak ne uzak

Bu hem beyaz hem erkek, şaşma gözlerinle
Bu hem kara hem kadın, şaşma
Tümsü olurlar bir beyaz bir kara
Yadsırlar eksik çatılarını ne kadar görmezler
Ne kadar flüt olsa ısınma olsa
İnce ağrılı durumları bir yerlerden
Çeker onları, uzak ne uzak

AYRILAR GEMİSİ

Bunlar en mutlu günleri ayrılığımızın
Yanaşmadan özlemenin limanlarına
Bir uzun hava içinde kendimiz kendimizin
Uzasın dönmenin saçları, çağırma uzasın

GÜLÜNÇ

Adamı bin kere gülünç ettiler
Taze aynalar çıkardılar yer altından
Güneşe tuttular hep içinde
Güneşi bir kere gülünç ettiler

Biz güneşe bakamazdık demek öyle
Küçük turuncu solgun
Şu adamı ölçüsüz Allah bilirdik.
Demek öyle bodur yuvarlak solgun

YALNIZLIK CAMLARI

Açıktayız gözlerimizin ardı kapkara
Bir ayrılışta yıkılıyoruz
Bir ayrılışta bağlarımız kopuyor
Burası İstanbul

Bazı adamlar var şaşıyoruz.
Avuçlarındaki sıcağı nasıl
Düzenlerini nasıl yitirmiyorlar
Şaşıyoruz burası İstanbul

Akşam kuşlarını İstanbul'un
Damlar üzerinden bir kaldırıp
Başka damlara konduruyoruz
Bu camlar yalnızlık camları
Dışardan yukardan gözlerimizle
Bu camlara yağmur yağdırıyoruz

KESİK

Yaşamanın kesik bir yerinde
Sevgiler yüzleri düşündürürdü
Gide gide incelen, kaybolan
Uçucu anlamlar kalırdı ağırlıksız
Kırılıp dökülen bir şeylerden

Şimdi hiçbir şey değiliz doğru mu
Bizim için kimse kimsenin bir şeyi değil
İlgiler gündelik giysiler gibi eski inceliksiz
İsa'dan bu yana giydiği herkesin

Yaşamanın kesik bir yerinde uzun uzun
Deli bir adam savruk bir kız
Bir duruma bağlarlardı kendilerini
Var bilinen sürüp gidecek sanılan

Güz geldi mi üst üste üç güz gelirdi
Her gün başka olmaktan yüzlerce olurdu
Her kuş yüzlerce olurdu anlatılmaz güzel
Ufalır ellerimiz tutula tutula

Biz şimdi güzleri ayrı ayrı
Kuşları güzelsiz yüzlercesiz
Bir bakıma öldük açıkçası bu
Bir başka bakıma nedensiz evetsiz
Unutmaya yaşıyoruz günleri doğru mu

DAĞ HAVASI

Bu doğu havasını akşamüstünden
Ayırsın biri sabaha götürsün
Gün ışısın yüce yüce dağlarda
Gerinsin ak güvercin
Tam bunu demiştim

Tam bunu demiştim bu kara adam
Bozulmuş yenilmiş yorgun
Çevirsin bildik sokaktan ayağını
Bu yalnız merhaba dediğim adam
Bu sevmediğim tek yönlü dümdüz
Alsın başka yerlere götürsün

Ben yalnızlığımı gözlerim gibi taşıdım
Unutmak olmazdı unutmadım
Ben garip çingene — oh olsun —
Parlak tüylerinden önce tavusun
Çirkin bacağından haberli
Kendimi zorla onardım unutmadım
Çirkindi ellerim inceliğim yoktu
Yalandı bir inansaydım
Sonsuz ölürdüm

Tam bunu demiştim bu kara adam
Serin içkilerde mantomu alır
Eşarpımı alır sıkıntımı alır
Yalnızlığımı anlamaz korkmam
Tutamaz sevemem onu korkmam
— Vay garip çingene —

Bu dağ havasını bir kara adam
Alsın yüce dağlara götürsün
Gün ışısın ak güvercin gerinsin
Bir garip çingene sularda
Bozgununu yenilgisini yitirsin
Gün ışısın

KAPLAN

Tutman gerek kara köşelerinden ağır bu
Tutman gerek bir kez daha güçlenmeliyim
Ölümlerle o insanca yıkıntılarla gelen
Kışı başka nasıl durdurabilirim

Yalnızlık bakımlı otlar arasında
Kendiliğinden açan çiçek
Bir öğle kalabalığında yolda meydanda
Türlü şaşkınlıklar arasından
Yürüyen sarı ellik sarı atkı
Varsa da bir, bu benim

Güven mi o ağaç ayaklarıyla gelen
Yahut benim gittiğim boşalmış yerlerimden
Boşalmış hani ummaz — Belki de uman hani —
Güven mi, doldurursun becerikli ellerin
Ben sana güvenirim

Sevgi mi kaplan duruşlu
En büyük parçayı kendine ayıran
Bir kendi gözünün ışığında
Biçimsiz yağmurlar yağmurlar yağdırıp
Bütün ateşleri söndüren
— İnsan daha güç durumda olamaz
Bilmem ki ne diyeyim. —

GÜZ YELİ

Akşam saatlerinde yorgun dönüşlerde
Ağır ayaklarımıza yüzümüze
İner kavaklardan bir ince güz yeli
İçimiz gün günden kara ezik
Yaşamak daha alımlı çalımlı

Unutsak gözlerimizin ardını
Unutsak bizi uyutup bir şeylerin
Kaçtığını güçlü adamlara yeni yaşamalara
Avuntularımızla gecelesek dağ başlarında

Dağ başlarında gecelesek iki kişi
Isınsak dostluğumuzdan odsuz ışıksız
Görünmese yalanlara alışmış yüzümüz

Çevre mi tek yanlı kurtuluşsuz
Ne bağlamış bizi ölümüne
Atıp zorunuzu tiksindiğimizi
Yaşasak ya ha deyince
Böyle neden korkuyoruz

Akşam saatlerinde yorgun dönüşlerde
Kim alır havasından kim eder
Bir ince yelin güz gününde
Durup dururken adama ettiğini

Onlar
Yalınkat adamlar kalabalık adamlar
En yalnız kadınlara söz arasında
Ya da boş gözleriyle aralıksız
En kötü sevgilerini sunuyorlar
— Bana gel sonra git bana gel

Biz
Islanacak yağmurlar yağıyor
Birlikte atlanacak sular kaçılacak güneşler
Pay edilecek koca bir yalnızlık
— Biri olsa tutsa bırakmasa

Onlar
Günde bindikleri taşıtlarda
Yollarda göz kulak salt tavşan
Tüylü enselerin terli ellerin ardından
Soluk soluğa :
— Benimki olmasa

Biz
Günde bindiğimiz taşıtlarda
Günde geçtiğimiz yollarda
Bir kızcığın sorgulu ağzını saçlarını
Bir oğlanın kirli sarı bacağını
Tutup öptüğümüzü sanıyoruz
Öyle seviyoruz
— Öyle seviyoruz bizim olsa

Betikleri ekinleri
Olmazsa akçaları güçleri
Hele bir toplumda yerleri hele bir
Kendi arasında eşit ve bağımsız
Onlara (Saygıdeğer kişiler)
Göre kadınlar toplumda kabak çekirdeği
— Eksilmem olmasa

OYUN

Bazı adamların aşk
Bazı kadınları sokaklardan
Çekip alması karanlığa

Bazı kadınların aşk
Üşüyen burnunun kulağının
Parmak ucunun göz kapağının
Öpüle hohlana ısıtılması

Bazı adamların kadınların
Aşk yürüne yürüne yıpranmış
Ayakkabısından havasından
Günde yaşamasından kurtulması

Ama dışarda bir izmarit
Bir deniz bir ağ bir sandal
Bir akşamüstü seyredilecek

Ama dışarda geçilecek
Bir köprü elinden tutulacak
Bir çocuk tutup sallanacak
Bir erik dalı — Bir erik dalı —
Ama dışarda — Ben anlatamam —

Bazı adamlar aşkı
İtip odalara karartır
Bazı kadınlar için aşk
Şöyle bir rüyasız sere serpe
Şöyle bir korkmadan uyumadır

Onlar deniz nedir bilmezler
Ağaç ne serin ne mavi ne
Oltanın ucunda balık nedir
Bilmezler bilseler yaşarlardı
Onlar iş oynarlar sevgi oynarlar
Üstü örtülü giyinik utançlı

Deniz kıyısında — Adam sende —
Masalar halılar varken yorgunluk
— Ayıp yorgunluk başkaları —
Gece baloda süheylalar...

Ama dışarda yağmur var
Bir yaz sonu sıcağına karşı
Ama dışarda toprak serin
— Taze bulgur pilavı kokulu —

Ama dışarda — Ben anlatamam —
Tutabilseniz bir dönemezsiniz

YALNIZ KIZ

Kız yalnızlığına oturmuş
Sevgisiz ölümsüz yaşamasız
Kara halklar kara budalar oturmuş

Güzün umutsuzluğuna oturmuş
— Kim bilir evreni onun kadar —
Bir yaşaması bir daha
Tatlıdır ağacın suyun akması
Çayırın bir yaşaması yürümesi
Bulutun tatlıdır
Kara kuşlar buzlu denizler oturmuş

Gece kararsızlığına oturmuş
Üstüne su üstüne dağ
Üstüne acı oturmuş

PAZAR

Aldılar önceden dolmuş gününüzü
Ortalığa bıraktılar işsiz güçsüz
Yazılar masalar pencereler yok
Şimdi ne yapacaksınız

Üstünüzde on iki saat bu mavi
Sonra yıldızdan delirmiş gökyüzü
Yol, gücünüzün yettiği kadar, rüzgâr
Ama elleriniz sevginiz nerde
Şimdi ne yapacaksınız

En anlamsız yüzü yaşamanın
Üstünüze üstünüze gelir
Bir ses sevgiyi yadsır bilmeden
Vaktinden önce büyümüş

Koşarsınız filmlere kitaplara
— Karanlıkta düşünmek unutmak kolay
Koşarsınız bir iki saatçik
Baştan savmaya kendinizi

Sizin yaşamanız oysa
O sizin asıl istediğiniz
Uykularda olmayacak şeylerde
Yalanlarda eskidi.

AŞK

Sıfırda insancıl yaşamamız başladı
Sıfırda koptun kayboldun aradık
Sessiz ya da rüzgârlı kıyılardan
Sana seslendik kör kuyu

Yokluğun orda çiçeklerde
Dünya seninle de sensiz de aydınlık
Başka tutkularımız var beraber yalnız
Yokluğun orda yaşamamızda

Varlığın orda, yoksa gecelerimiz bizimdi
Ellerimizi bir yere koymayı bilirdik
Ağlamaya bilmezdik kendimizi öldürmeyi
Varlığın orda yaşamamızda

ACI İÇİN KARŞILAMA

Beyaz mendilde kara düğüm
Acılar bittiği yerde kalır
İncelir gövdesinde kadınların
Hastalıklardan sonra beyazlık
Yürek kara toprağa yönelir

İnsan daha mutlu acılar içinde
Gür kanı daha bir canlı
Sürse ya ne varsa götürmese ya
Biter rüzgârı başın gövdenin
Durulur küçülür yoksullaşır

Beyaz mendilde kara düğüm
Uykudan iyisi yok alın ellerinizi
Tutmuşum tutmamışım
Sevmişim sevmemişim
Şu yaşama şu ölüm
Beyaz mendilde kara düğüm

KURT

Bu gövdenin durup durup çekilişi
Bu sessiz istek bacaklarında
Yaz geldi serinin özlemindendir
Dağ kokusu su kokusu hava kokusu
Nerden kalmış eski bir

Yerken kendi gövdemizi kurt gibi
Yıl boyu kandiller gibi yakarken
Ne gülünç düşünmek üç dört günlük
Bir dinlenmeyle insan kendinden
Yine alacaklı çıkabilir

Ellerin kalsın ellerin titrediğini görme
Başın mı oyala az bir umutlandır
Kimseyi eskisi kadar... Yok düşünme
Sevememek biraz yorgunluktandır
Hani o günlerdeki gibi
Yine her şey düzelir

Bu bizim bir yanımız yoktan umut
Gülünçlüğüne gülünç ama bizimdir
İşimiz dünyayı biraz kendimizde
Biraz sürdürmek dışımızda sadece
Yoksa sonu başından bellidir

DÖNME KAPISI

Durup durup kış mavili kentler göğüne
Yarım yapılara eski evlere
Bir serçeye bilinmedik bir kuş gibi
Tutunmaya kararlı
Dallar bulup kimsenin tutmadığı uzaklarda
Tutunmam, bu benim,ellerimi el yapan

O gerçekleştiğinde anlamsız edecek
O bir türlü olmayana bir türlü gelmeyene
Nasıl tutkunum umutlar arasından

Kimdi, İsa mıydı daha eski miydi
Belirli bir bahçenin kapısını
Hayvansal içgüdüsüyle ilk açan

Belki yalnızca üç belki üç bin yıl
Seni yürüyorum ayaklarımla
Donuk karsı önemli beyazlıktan

Değilse kuşkuya bağlı canavarların
Bir bir kopup kaçması içimden
Değilse üstüme gelmesi acının
Kurulu sofra ütülü gömlek tanık
Ben yine o senin beklediğin kapıdan
Gelirim ya şu şeytan

PANSİYON

İzmir'in denizi akşamlı kuşları korkulu
Suskun bir kendine kalış filler gibi
Marusella içinde az var az yok
Bir yeni düzen yeni sevgi

İtilmiş geceden soldurulmuş
Kollarınızda bir yığın eski çiçek
Dolapta masada köşelerde
Bir yer olsa saklayacak
Sizin olsa sizin, gizli

KIRMIZI ŞEMSİYELİ KADIN

Pek bilmem nerdeydi önceleri
Kırmızı şemsiyeli kadın ıslak köpek
Sen gelince İzmir geldi dedim İzmir'de
Tutuşun bakışın küsüşün geldi

Bu nasıl gözleri insanın sana bağlı
Bu nasıl yüzünden akışı mahzunluğun
Bu nasıl bitmeyen şu kadar yıl
Bir sana tutunma uzaklardan

GÜVERCİNLİ KADIN

Bu yığınla boş göz içinden
Bu alayla eğlenmeye aç
Varlığınızın bir gizli köşesi olmalı
Rahatça kaçıp saklanıyorsunuz

Beraberliğiniz kimselerde yok
Kadınlığınıza seslenince ürkek
Dostluğunuzu tuttular mı cesur
Nerde geçirdiniz tüm ömrünüzü
Böyle karalanmamış çocuk

Elleriniz ne güzel güvercinleriniz
Sizi bıraksalar ha ne dersiniz
Olanlara şaşmamak size vergi
Bu kahrolası şeytan işi
Bitişleri başından duymanız

SORUMLU KADIN

Yüzünle bir olmaz hatırlıyorum sen kimsin
Bir yanından öbür yanın görünüyor bomboş
Yeni çarşılar gibi alımlısın geçiyorum

Çarşılarda erkek adları söylenir kadınlar gizli
Sana kim taktı bu sorumluluğu kadınsın
Nerden aldın "olmaz"ları o "geçilmez"leri
Bir yanından — senin değil öbür yanın — geçiyorum.

Bu senin yüzünden gülmelere bu ne bu
Tüm karşıyız binlerle yıl çoğunlukta
Kara tartılarda ağırlığımız
Tüm kadın tüm utanç tüm korku

DÖNMESİZ

Açıklar dümdüz eder yaşanmaz eder
Bir dudağı nedenlerini yaşamanın
Yani yaşamanızdan ayırır
Yani yaşamanızı azaltır
Yani biraz daha yaşamasız

Mutlu gülüşlerle sokaklarda
Gitmeniz var dönmeniz yok nasıl olsun

Erkek ayaklı kızları karanlıklarda
Tanıyamaz üstünlere götürür aklından
Siz burda açıkta her şeyinizle
İyiniz kötünüz sevginizle
Sıradan — Eh şöyle —
Yanı sıra ezik kaygılı — Yok senden iyisi —
Mutlu gülüşlerle sokaklarda
Gitmeniz var dönmeniz yok nasıl olsun

Değil çekişmenin yitiğin değeri büyük
Yalnızlığa tatlı akşamüstlerine arkalanan
Sevginin değeri büyük tiksintiden

Ama bir yürüsün göğe kara öyle değil
Ama bir yorulsun acıksın ağrısın
Ama bir usansın öyle değil

Mutlu gülüşlerle sokaklarda
Gitmeniz var dönmeniz yok

ESKİYEN KARISI ADAMIN

Ben onu ne iyi yavaş yavaş
Dokunsam saklasam eskitsemdi
Nerden nasıl görmemle birlikte
Bunca kişi kullanıp eskitti

Eskimesi öyle yoğun, öyle hızlı
Dökülür bir dokunsam nerelerine
İncelmiş bir yeri alıp kondukça ellerine
Usa bir çin vazosu getirmeli

Bir baba özenle silinir bazan
Bir kukla bacıyla salına salına
Girerdi az kişili soylu oyunlara

Birden kendi başını karıştırırdı
Yıpranmış derisinden içeri
Kızgın karanfil parmaklarıyla

— Çocuk sevgilerimin yergilerimin anası
Geçim evli buz evli kor evli
— Çık gel tasa göllerinde sana ben —
Karımdı nasıl söylemeli.

HELE

Uzat bir havaya güvercin kollarını
Uzat bir havaya "gözleri hareli"
Birisinin "olsaydı"larında
Sana dünya kadar yer ayrılır

Uzat bir güvercin kollarını
"Gözleri hareli" sev bir
Akşamüstülerin ince yellerinden
Gözlerinde bir tutam toz kalır

Uzat bir güvercin kollarını
Bu işim de sorumluluğum de
Aklın ayakların "gözleri hareli"
Sabahla akşam arasında harabolur

Uzat bir güvercin kollarını
Bir mutluluk iste düzen iste
Sen ara yerdesin "gözleri hareli"
Bütün düzenler tutulur.

Oysa bir bunun için ayırdık
Sayrılıkları odları bir bunun
Rastlansal yaşamayı yaşamamızdan
Pembe karafilli havayı
Bir bunun için

Ayrım ayrım ayırdık sevgimizi
İki ucunu bir edemedik
Ne geldiyse geldi içimizden
Kaçamadık gidemedik

SELİM'İN AYAĞI

Çocuğun ayağı çıplak
Çocuğun ayağı hınzırca güzel
Suyun dibi güzel ışıltılı
Çocuğun ayağı suda en güzel

Çocuğun ayağı çıplak
Çocuğun ayağı acınacak
Toprak dikenli kuru sıcak
Ayak bu
Ama ne ayak ne ayak

AYRILAR ÇOCUĞU

Bir elma bırakmıştı biri bari yanına
Yemeği öğretmişti içmeyi öğretmişti
Seni çekip gittiler sessiz ormanlarından
O kadınla o adam sevgisizler suyuna
İç ceylan

Aman bu nasıl kadın, aman bu nasıl adam
Oturdular tükenmez bir yemişe günlerce
Gizlenik bölüştüler başka başka yerlerde
Ayırdılar en kötü sevgiyi kutsal diye
Çekilmedi gözleri kendi gövdelerinden
Aman bu nasıl kadın, aman bu nasıl adam
Kaç ceylan

SIĞDA

SIĞDA

Sokağı beğendim mi bir bakıp pencereden
Çıkıp gitmek olmalı özelliğim bu benim
Senin durman, küçük sevinçleri yaşadığımızın
Ey yağmur, ey sevdiğim

Durgunsa kahvelerin masalarında hava
Kuşsuz kalmışsa ağzım gözlerim gülmemekten
Dostumdan, gökyüzüne sürmeye kuş isterim

Uzaktan en uygun ballı yemişleriyle
Tutup öpmeye ceylan, barınmaya kulübe
Küçük şeyler ormanına bir güven bir güven
Böyle yanılma hiç görmedim.

Ürküt kara martılarını kıyımızın
Yankılan, mutlu kayığımı sığdan kurtar
Ey ses, ey yakın geçmişe ağzımla verdiğim.

GÜCENİK YOKSUL GÜNLER

O kadınlar kendini tüketme okullarının
Ezberci küçük kızlarıdır, hiç değişmezler
Oynar kara kılıcıyla saçlarından
Ölüm, umutlanır ama ürker

Onlar alayların sessiz kaleleri
Durur yüzlerinde sevgilerden
Gücenmeye düşen mor güller

Dalda sincap gelişli, ala güvercin
Barış, kutsal barış evler senin
Gürleyip bayrak açsın, varsın açsınlar
Bencil erkekler, yoksul günler

ÜŞÜMEKTEN DEĞİL KORKU

Yorgun savaşçılarız, yengiler eskitti bizi
Utanırız tadına varmaktan içkilerimizin
Biri bütün güneşleri toplar, vermeye bekletir
Üşümekten değil korku, ısınır olmaktan
Yorgun savaşçılarız, sevgiler ürküttü bizi

Tutulmuş dağ yolları oklar ve tuzaklar
Biri dostluk adına bağışlar çirkinliğimizi
Düz yollara düşeriz yeniden oksuz ve tavşansız
Yılgın savaşçılarız, sevgiler ürküttü bizi.

AYIKLAMA

Sokulurlar dalgınlığa, gövdeleri ıslak
Sayısız kolları yapışkan
Onlar gizlice çoğalırken
Ne çıkar ayıklamaktan

Getirip yığıyor rüzgâr
Bir yandan, bir yandan, bir yandan
Şaşkın ellerimle, yorgun ellerimle
Ne çıkar ayıklamaktan

Saçları kollamalı bir yandan
Yüzleri kollamalı bir yandan
Sıkıntıyı kollamalı bir yandan
Bu bir avuntudur, yoksa
Ne çıkar ayıklamaktan

BİR KAYIĞA BİNER GECELERİ

Tadını, yağmura duygulanmanın
Paylaşır kuşlarla biri gizlice
Gülmesini tutamamış bir sincap
Sallanır utanç bahçelerinde

Yalnız atlar yıkılır düzlerde suya özlemlerinden
Bir ben miyim yalnızlığa yenilen, sen, sen, sen

Uzun sokakların uçunda evleri
İlk denemelerden geri dönülmüştür
İtildikçe, içe durduğu bilinen
Bazı dostları yitirmeye gidilir

Yalnız atlar yıkılır düzlerde suya özlemlerinden
Bir ben miyim yalnızlığa yenilen, sen, sen, sen

Bir kayığa biner geceleri
Sığlıkta o kadın tek başına
Dua biçiminde inceltir korkuyu
Sunar içtenliksiz, tanrısına

Yalnız atlar yıkılır düzlerde suya özlemlerinden
Bir ben miyim yalnızlığa yenilen sen, sen, sen

AÇIK

O ve ben saklarız kuşkularımızda
Bir eski şarap, tadı sevilmedik
Açık bıraktığımız bir yerden ağzı
Girdikçe üsteler — neyin eksik —

Yabanıl bir hayvandı eskiden
Yaşama saldırır saldırır
Ufaktı çadırlar önünde ateş
Mutlu ayrıntılarla besledik

Belki biz çoğalttık, gerçekti belki
Kötü şeyler vardı, yandı yüzlerimiz
Ne denemelerden kızgın, yaralı
Açsanız kapıyı yine biz geldik

YAĞMUR YAĞMUR

Yağmur, yağmur... Bu neyi anlatır?
Bunca siste bunca ıslak serçe
Hüznü bir köşesinden tutup kaldırmıştır

Yağmur, yağmur... Bu neyi anlatır?
Son yaz derlenmiş, son ateş sönmüş
Düz yollara inen son kaçkın, son eşkiya
Hüznü bir köşesinden tutup kaldırmıştır.

Yağmur, yağmur... Bu neyi anlatır?
Oyun biter, o kesin güz çizgileri
Sevgi, bir de ölümle örselenmiş
Aklı bir köşesinden tutup kaldırmıştır.

SIVAS

Anı, doğu evlerinden cam bahçe
Uzun ağaçları rüzgârlı
Özlenen deniz kentine çevirir
O kuş biçimli, en duygun dalları

Kara bir tilkidir düş izler
Belirsiz kımıltılarla gece
İlk kez yatmak gibi bir yerde
Korkunun değişmez kuralları

Evliyası eski yoksulların
Üfler gizlerini havaya
Hiç gelen olmadı nere mi bura?
Ansımaya bir yüz yaylaları

GÖLDE

Dayanıksız şeyler durgun alışlarda
Ezilir ipek, küflenir tevrat, çalınır inci
Doğu çarşısının yoksul Yahudisi,
Bir dost esintiyi yineler — Hüzün —

Geçtikçe incelir, geçtikçe silinir
Mutluluk dağları
Bir kalır yerleri ve gökleri bir kalır
İnce elemeye, sık dokumaya
Ey mutsuz tanrı, senin gözlerin

O tek eski gövdesiyle göl kıyılarında
Yetkin bir gevşekliği sürdürsün bıkmadan
O tek kendine katlasın zaman — sus, sus, sus —
— Ölüdür seslenmeyin.

KÜÇÜK KIZLARLA İHTİYAR SIĞINLAR

Sığın sürüleri indikçe suya
Yadırganmaz havanın eksildiği
Erte günler oldukça dünyada
Küçük kızların geyik etine girdiği

Suya bakmak için ihtiyar bir sığın
Arkalarda kalır ve niceden sonra
Döner ağlar yorgun, sezilir gördüğü

Dağ eteklerinde, evlerde masaldır
Usunu eskitmemiş bir kaçığın
Kendini herkesle güldürdüğü

Dağ eteklerinde, evlerde masaldır
Atlayıp us kulelerinden kitapların
Bazı sığınların kendini öldürdüğü

Daha da eskimez insan, eskidikçe ağlamasa

KÜSEN AT

Düz bir uzunluk uğruna bütün güzel eğrileri
O küçük, o köşelerinde hayatın özsuyu
Akıp duran, beni, kuruduğumu görmeden
Bütün eğrileri, düz bir uzunluk uğruna...

Peki bulduğum ne? Seçip çıkarmalı
Kara bir yığında belki biraz yonca
Biraz yonca — baharın ağzıdır — değişen dünyada
Seçip çıkarmalı, mutluluk aç, mutluluk istiyor

Nasıl salarlar kış boyu barınaklarında
Kıpırdanan, küsen, kişneyen atları
Ve suları, yolaklarda, geçitlerde donan
Salın beni hadi, baharın ağzıdır
Akşama doğrudur, karanlığı sevmem
Salın beni aydınlıkta, gecikmeden.

SAVRULUP GİTTİĞİ

Bir şeyim gibi yakındı onu hiç görmedim
Esmerdi, yapılıp bozulan bir yüzdü
Akıldan yaşanır bir yerlerde
Durgun söğütlerin gölgesinde gizli

Güçsüz yapımızdan gittikçe taşlar
Eksilir ikili düzenlerde
Uzakta bir dağda kurşundan
Yalnızlığın katması beklenirdi

Ürkütülmüş ince iplikleri
Esmerdi, yapılıp bozulan bir yüzdü
Ne saat istenir rüzgâr esmesin
O saat olurdu savrulup gittiği

ÖLÜNEN NEHİR

Çok geç yüzeydeki güller için
Bırakmaya çocuklar hatırlanır
Kiliseler, camiler ve Allahın yoksulları
Yapılır, yeniden süslenir, okşanır

Ölünen bir nehir olmalı dünya
Kocamış filleri çekip kıyısına

Döner sona doğru bir ses bayırlardan
Kendinden önceki : — Yanıldım mı ne?
Yüzü uzun oyunların ağıt çizgileri
Gittikçe inen kuşları görür görür ağlar

Ölünen bir nehir olmalı dünya
Kocamış filleri çekip kıyısına

HER ŞEY ÖLÜMÜN

Erkek oluşuyla o bizi burda
Yepyeni bilenmiş silaha düşkün
Kırmızı bir deniz yüzdük gecede
Bir de uyandık ki her şey ölümün

Dağa gider gamsız gözlerimizle
Gülme koştururduk, tavşan tutardık
Anneydi en tatlı yerinde oyunun
Bağırıp durduran dünya sesini
—Ölüm mü denildi, çocuk bilmesin

Sevgiydi, Tanrının sonsuz ağzıydı
Ilıman güz rüzgârlarıyla gelen
Tam üstüne varıp kandıracakken
Bir de uyandık ki her şey ölümün

UYKU ÜSTÜ

Kırmızı gürültüsüyle bir kelebek
Yürür duvarları boyamaya
Açık bırakılmış sessizlikten

Yorgundur saati durmayı bekler
Düşsever bir kadın yarı uyanık
Bileyip gözlerini uykuya kışkırtan

Bastırır suskusu bıkkınlığın
Eski şarkının bıkmayan sesini
Dünya yaratılır sıkıntısından

DUVARDA

I.

"Kar mı yağdı, alıştıklarımız mı?
Şurda konuşurken ne çok uyumuşum."
"Söylese bir silah, sussa gözleri
Keklik mi vurdular, düştüğünü duydum."

"Tam buydu, bu sesti, sarı odadaki
Onu kullanmasa korkuyorum."
"En şimdi sevmişim, yokmuş bunun gibi
Yine yanılttılar seni, şimdi burda yoktum."

"Ne çabuk ölürler bu sonuncusu
İçten içe bir gömütü gizler duvarlarım."

DUVARDA

II.

Tanımazdık belki, vardı, gerekliydi
O kimdi, biz kimiz, nerdeyiz
Dipsiz bir kuyuya iner arardık
Aramaya keserdi her yerimiz

Hazel gider, Cemil gider
Erkekler atları alır gider
Kadınlar kalırdı kedilerle
Tek gözlü ve ürkek gecelerde

Unutulmuş bir yer olurdu. Aramaz, duvar
örerdik. Gider gider ağlardık. Sondu.
Yaşlanmıştık.

Biz onu acıdan, sıkıntıdan
Yok oldu yaz boyu birikmiş duvar
Yastık altlarında bir kırmızı bilye
Tutkusunu yalnız taşıyanlar.

DUVARDA

III.

Bir keklik, üç keklik, çok keklik art arda
Uzun, alışılmış, üstelerdi dünya
Kentin sularından inerdi yaralı
Donmuş görünümü kalırdı yazlarda

Suçlu muyduk sanmam, bir eziklik vardı
Gitmemiz gecede, durmamız saklanarak
Biçimsiz giysili yalnızlığımız
Açıklar kendini ne kadar utansak

Bir keklik, üç keklik, çok keklik art arda
Hiçbir şey katmazdı, ertelerdi dünya
Özenle bir başka yaşama çizerdik
Geniş soluklar aldığımız duvarda

DUVARDA

IV.

Niye bu korku bu aydınlıkta,
Niye bu karanı yüzümüzden taşan?
Bir yan alır gider başını düşlere
Bir yan, "olmaz mı, olmalı, olmasa"

Yaşamamıza girici günlük kokusu gülsuyu
Baygınlığı odaları tutucu sevgiler...
Ve ayağımızda teki yok bir terlik
— Öteki boyuna bir yerlere düşer —

Biz belki çok bilen, çok dalgın, çok konuşkan
Ama kesinlikle ölen solucanlarız
Tam eskimiş, sinmiş gövdemize
Tam kendimizin olmuş giysiyi
Hızla yenileriz, hızla yenileriz, hızla, hız...

O daha önceki kesiksiz duvarda
Şimdi işaretler çizgiler çizgiler...
Bastıra bastıra susan sonuncu biz
Bir gün biri söyler.

DEV GİTGİDE AĞIR

Kaçarlar kanayan yerleri sarılmış
Kaçarlar buruşmuş tüyleri düzgün
Nasıl, ne zaman, en çoğu, nereye?
— Tanrı nerde, saymalı tanrı orda —
Saysa ne kadar az sırtıyla taşıyan
İşte ondan, işte ondan, bak işte ondan
Dev gitgide ağır, kocaman

Bir eliyle taşı taş üstüne... Elleri
İkicil duyarlığa alışık
Biçimci, töreci, yasacı insanobur
Yiyen, kendini yemesin diye
Ötekini, kişiler, kalabalık
Ne kadar kalabalık

Şurda biri, ama sanki aptal
Sıla çeken asker gözleriyle
Tükenir bu ne kar, crimeye gitsin
Ufalar, bu ne taş...
Yangın, bu ne uzun yangın, hadi yansın
Sonra toprağından nice güller.

Kaçarlar kanayan yerleri sarılmış, o aptal
O taşır hepsini — Tanrı var bir gün —
Bir gün olur — O gün olmayacak
Ateş yanmayacak, tüyleri hiç kurumayacak
Dev gitgide ağır, kocaman

KİM NEYİ

Bütün kapılar tutulur, uzun aralıklar
Usulca çekilir karanlığa, okşanır
Bir inanç, bir küpe, bir renkli cam bardak
Sezilsin peki, ama bilinmesin
Kim neyi kurtaracak

Az şeylerden koca gürültülerle
Karışılır dünya gürültüsüne
Bir sürçme, bir dolu bakış, bir dostluk
Birden ta yanında o kaçak

Sezilsin peki, ama bilinmesin
Kim neyi kurtaracak

Dünyanın kedisi incecik kapıya
Çizikler, vuruşlar, tırnaklar
Ölünsün yumuşak ellerle, tüylerle
Açılmayacak, açılmayacak

Sezilsin peki, ama bilinmesin
Kim neyi kurtaracak

Bir mutlu iğnenin yeri bu
Üç görkemli kedi şurada
Donsun kıpırtısız, sessiz
Deli kız kendiyle kalacak

Sezilsin peki, ama bilinmesin
Kim neyi kurtaracak

KAÇIŞ

Ne türlü koysak az sözcüklerden
Gerçeği düşsel inceliklere
Ne türlü kaçırsak kendimizi
Azgın avcıları kıyımızın
Pusuda şiirlere şiirlere

Evvel zaman avlarının dinlendiren
Su başları dostluklar nerde
Bir başka biçimde kaçışlar şimdi
Duruşsuz soluksuz, günlerde

Giysiler üstünde yorgun bir ay
Erkenciler için olağan
Herkes kendi ölümüne binitli
Yel gibi kaçırılır mağaralardan

KIRMIZI KARANFİL

GÜZ

"Güz geldi. Gözlerim karmakarışık. Körüm ben
Güz geldi. Bunu saçlarımın döküldüğünden.
derler ki yaylada doğmuşum, denizin ardında
iniştir, yokuştur, geçer dizlerimden."

Gazel düştü Derelere ay Yârim
Kavga bitti. silahını duvara as
başladı Ocağın krallığı, Ormana git
baltanı al köşeden, Çocuklarımızı öp.

"Uçurtma salıvermiş göğe aşağıdakiler, havasıdır.
Çocuklar aşağıdakileri okuyor. ben körüm
ne güzel kokuyor Gazeteleri Kitapları
insem bir koklasam kendileri nasıl"

ben burda bağlıyım ay Yârim
Körüm ve Yaşlıyım otuz yaşında
Çocukları al, in aşağıya
dileğimdir, onlar görsünler

"Güz geldi, açıksın Yârim Yârim
ben neyse. ben körüm. Dereden öteyi bilmedim
ama bilirim bir koca yaz çabaladığımız
Patatesin sana bir parça şayak etmediğini"

Sor bakalım, adam diye Kaydımız var mı?
ben körüm, biz eski, Çocukları yazdır
Patatesi alıcıya götür ver yirmi beşe
eşeğine bin türkü söyle dönüşte

dünyalık şeylere dünyanın parası gerek
Oysa topraktan çıkardın yirmi beş liracık
Kefenimizi al. sabununu lifini unutma
bir cennet ayırt Hoca parasıyla birlikte

"Bu güz öleceğim. bütün işlerimi bitirdim
Derede yıkandım, cevize tırmandım. kuş ürküttüm
Kaçırdılar on iki Çocuk doğurdum. beledim gözledim
Oğlan everdim. kız yetirdim. otuzuma vardım"

"Ağlama kız, deme incinirim Yâr Yâr
ben ağlamam dağlar taşlar ağlasın
Körüm, çelimsizim, göğnüğüm, hastayım.
sebebolanları nerde bulayım
adamdan içerli kuşlar ağlasın

KIŞ

Kış geldi. Ocağı yaktık ay Yârim
ceviz yaprak döktü. dere bulanık
savuşturdum kara atlı ölümü
Pancar bastık tencereye suyunan

"Üfle. dumana doluştuk. kirliyiz. kötüyüz
üfle. ne kadar Cehennem olsa o kadar iyidir
üfle. Tanrı bıçağa mı benzer girebiye mi?
üfle kör ağzıyla. bir ağzı keskindir"

Dün ağladık gelininen, yorulduk
Vurdular Ahmedalimi ormanda
giyme dedim Yenilerin Kan olur
Vurdular Ahmedalimi ormanda

"Sus. ne kadar kırılsak ρ kadar iyidir
sus. Cennet. sus, muştu. Kutsal Kitap getir
almaya başladıydık o uğursuz işareti
sessiz donuk Ambarımızdan"

"Yastığına Memedalim yakışır
gömdük bir iyice Eceliyinen
urbaları osmanıma iygeldi
Beşyüzü, babası Ombaşıyınan

"Deli, serçe kuş mu, hamsi balık mı, biz adam mıyız, Deli
ağlama. Sular mı bassın gömütlerimizi
ölüleri rahat bırakmalı. Memedalim gitsin
pazar pazen alsın. ışlaklı iskarpin sana"

sabah oldu. gelin gelin yok gelin
kaçırdılar. varıp gidem yalvaram
Ağam Selim, Beyim Selim geri ver
almaya gücümüz yetmez bir daha

İLKYAZ

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar
Evler çocuklar mezarlar çizerek dünyaya
Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü açtılar mı
Bakıp kapatıyorlar
Geceye giriyor türküler ve ince şeyler

"Memelerinde biraz irin, biraz balık ve biraz gözyaşı
Bir dev oluyorsun deniz deniz deniz
Sisin dere ağızlarından sokulup akşamları
Fındıklarımızı basıyor
Neyleriz kararan tomurcukları
Çocuklarımıza yalvarıyoruz: Aç durun biraz
Tecimenlere yalvarıyoruz :
Bir "Hotel" bir gizli evlenme az çiziniz
Bir banka az çiziniz bir yalvarma
Bizden size ve sizden dışardakilere

Karılarımızı yolluyoruz tırnaklarını kesmeye ve demeye
— Evet efendim —
Çocuklarımızı yolluyoruz dilenmeye
Bizler gidiyoruz yatağımız tanrıya emanet
Yazların motorlu çingeneleri

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Baba evleri, ilk kez girilen ırmağa dönüş
Toprağa tutku, kendinden dolayı
Kulaklarımızı tıkıyoruz: Para para para
Kulaklarımızı açıyoruz: Kavga kavga kavga
Sorar belki biri: Kavga ama neden kavga
Komşumuza sonsuz balta, karımıza yumruklar içinde
— Bilmiyoruz neden kavga.

Sonra kasabamızın cezaevinde
Silgimizi göz önüne yerleştiriyoruz
Günlerimizi iterek genişletiyoruz
Yer açıyoruz karılarımızı düşünmeye
Bizsiz geçen menevşeyi düşünmeye

Durup ince şeyleri anlamaya
Kimselerin vakti olmasa da
Okulların kadın öğretmencikleri
Tatil günlerini çoğaltsalar da
Kutsal nemiz varsa onun adına
Gözlerimiz için bağlar dokusalar da
Birikimler ve çizgiler gitgide gitgide
Açmaya ilkyaz çiçekleri

Bir gün birileri öte geçelerden
Islık çalarlar, yanıt veririz"

YAZ

Sevdiğim yaz geldi yine
Karıncalar ve sineklerle çıktık yeryüzüne
Barbunla, lüferle, marulla, zeytinle
Uzaklarda kaldı nisanları basan sis, bun yağmur
Karadeniz'de bir mavi, çocuklar sevinsin diye
Şairler sevinsin diye sevdiğim, yaz geldi yine

Altmış sekizdeyiz. Kırkı ve Elliyi gördük
Altmışın içinde yaşadık, suç işledik
Bildiriler. Beş Mayısta Saat Beşte Kızılay'da
Ve hepimiz bir yerlerde işi olan
Ankara devrime üs kimliğinde

Yedi yaşındaydık Kırklarda. Üç yıl gittiler askere
Övündüler savaşa girmedik diye, hâlâ övünmedeler
Yedi yaşında kuraldır aç gitmek okula
Çürüyen buğdayların yanında, kürklerin ve pırlantaların yanında
Aç gitmek okula. Öğlen belki bir simit, bir portakalla

Sıska olmak, çirkin olmak, utanmak ayağından
— Ki sürer gider etkileri sonra —
Dişlerdeki hastalıkla, saçlardaki hastalıkla
Ellerde sırasız titreme ve çarpıntı
Ürkme utanmaktan utanmaktan
Şeker bulamama, top bulamama, bebek bulamama
Defter, kalem, kitap, günler süren ağlamalarla
— Ki her yalnızlıkta sürer gider sonra —
Övündüler, savaş bizden uzakta
— Savaş bizden uzakta, bizim hünerimiz ve aklımızla

Öyleyse bir villa daha, bir kürk daha, bir Avrupa daha
Kara taşıtlarda bembeyaz besili kahkaha
Bir demet maydanoz, bir sepet yumurta bazan da
Aylık elli lira ve asker tayını doksan kuruş karşılığında
Kara kara kara
Ankara

Dışarda savaş, Yeni bir Roma yapılırken
Eski bir Roma yıkılmada
Kurtların türküyle gezdiği bir dünya
Ve köpekler uzun bir bahar kızgınlığında
Kan, ateş, bitmeyen açlık, çürüyen Avrupa
Tröstleri, bankaları, borsalarıyla
Erdem ve yiğitlik ve kancıklık en kesin yanlarıyla

Yıl elli. Yaz gelmişti sevdiğim yine
Sanmam ki yaş on yedi olsun o yaşlılığımızla
Sanmam ki o kadar olsun, çocuk kalmışlığımızla
Kim karıştırdı her şeyi, ne hakla, ne diye
Nasıl birikmiştik bu kadar acele
Sevgiyle, utançla, boşvermeyle, kinle
Bağışlamayla, bozan sulandıran bağışlamayla

Mayıslar güzeldir, yiğittir taş yonucular
Suları delikli taşlardan geçiren
Türkücüleriyle, küfürbaz balıkçılarıyla
Mezar kazıcılarıyla, salyangoz devşiren kızlarıyla
Geveze ve güleç kadınlarıyla, yün eğiricileriyle

Kıran görmüşleriyle, açıkgöz pazarcılarıyla
Hele devrimcileriyle, hele devrimcileriyle
Yanıla yanıla yanılmaz olan devrimcileriyle
Mayıslar güzeldir

Oynar sabahlara dek, baylar ve bayanlar kanser adına
Acınır körlere ve yoksullara makbuz karşılığında
"Eşsiz insan ve değerli" kara manşetler
İşsiz işadamlarına

Yaz geldi sevdiğim naftalinli giysilere
Küflenmiş turşulara, bozulmuş reçellere
Otura otura kokmuş bilinç uzmanlarına
— Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya —
Aptalıyla âşığıyla dertlisiyle
Kalem kaşlısıyla, başı bitlisiyle
Naylon çoraplısı uyuz atlısıyla
Yaz geldi Anadolu'ya
Anadolu'ya
Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya
Sen otur yerinde, sakın kıpırdanma
Bir toplumcu İsa gibi uğra arada bir
Kıyıda dur, ortada bulunmak için sırasında
Mayıs kendi sularından iner Anadolu'ya
Mayıs kendi dağlarından iner Anadolu'ya
Sevdiğim, yaz geldi yine

ELLAS

Sen nerdeydin. Doğrusu bildiğim yoktu
Nice katlar toprağa varasıya
Beton ve demir katları, naylon ve sinema
Bulvarda bir akşam bol pencereli
Yediveren bencillik

Sen nerdeydin. Sezgi. Eh işte o kadar
Kentin devi kendine yok dedirtirdi. Küçük gülücükler
Her solukta yeni şiirler ve beğeniler alıp verirdik
Sonra, varmış. Annemiz bizi yetiştirdi
Kulağımız kurşun. Devin eğitilmiş askerleriydik

Ayıp oldu suçsuz gözlerimize ve gövdemize karşı
Onları ki avsız ormanlara sürdük, yorduk
Camus, Kafka ve Sartre ve öteki bölgelere
Parmağımız adak ağacıydı rengârenk ipliklerıyle
Her gün bir başka işaret kullanmaktan

Devi gördüm. Umutsuz ve hasta. O muydu ben miydim?
Ekmek parçaları. Biraz müzikle
Dans bilenler etti. Kumar oynayanlar
Kadınların dizlerine koydu başını erkekler
Kadınlar çocukların ve yasak aşkların dizine
Benim başım ağrıyordu. Nerde bir yerlere koymak

Devi gördüm. Açtı hâlâ. Umutsuz ve hasta
O muydu ben miydim, o kargaşalıkta
Az kaldı kendimi öldürecektim.

Devi gördüm. Üç gece bağırdı. Bir oğlan doğurdu
ELLAS. Sendin. Ama nerde? Bütün evleri aradım
Yolları ve çocuk parklarını, ağaç oyuklarını
Üç milyon gece bağırdım. Sonra izini buldum

Yürüdüm ırmak boyunca yeter derinliği kollayarak
Gömüldüm. Çile hücremdi. Sonra günahları saydım
İşim biraz da tanrıya iplik bükmek gibi bir şey
Alıç ve ceviz topladım. Bir yana koydum şimdilik
İyilerini ayırdım. Ellas sana diye diye

ANADOLULU ELLAS'LA HEYKELLER

Konuştukça bağrında bir ağırlık duyan
Konuştukça suçlu. Sanki olmaz bir şeyleri
Art arda yedirmişler de bulantılı
Gergin iplikler salıyor sesinden dünyaya
Karşısında bir iki üç çamurdan heykel
Dik duruyor, bağırıyor. Her kımıldayışta
Her kımıldayışta dökülüyor.

Oysa
Bir yerlerde hep sıcak odalar olmuştur
Sıcak odalarda eski adamlar olmuştur
Sessiz adamlar olmuştur, dedeleri
Mucize gösteren, yatır, evliya
Mumlar da yanmıştır gömüt başlarında
Kuşlar da dönmüştür omuz başlarında
Beyaz kuşlar
Sonra kuşlarla bu eskimiş odaya gelinmiştir.
İki yüz yıl yol yürüne
Dursun Kaptan gemisine binile
Karadeniz ortasında yelken açıla
Fırtına. Yolcular duaya
Ak sakallı biri
Hey kaptan. Kim ola kim ola kim
Geldiği gibi gitmiştir.
Fırtına uykuya yatmıştır.
Yelken açılıp, dümen tutmuştur
Biri gidip anlatmıştır Ünye'de
Anlatmasıyla
Kuşlar kaybolmuştur. Mumlar sönmüştür
Ölmüştür atalar dolaplarda
Çile sürüp gitmededir. Gidecektir

Ocağevlerinde
Bir gün herkes ölecektir ölecektir
Tanrı kalacaktır. Ocak yanacaktır.
Odada hep birileri bulunacaktır...
Gülümseyecek, baş eğecek, iç çekecektir.
Kötüler saklanarak
İyiler söylenerek
İnce uzun beyaz, yumuşak giysili
Biçimsiz bir taştır masa üstünde eli
Saklamak ama niçin. Gülüyor heykelin biri
— Eziksin.
— İyi bak. Ben mi sen mi?
Halktan soluklar alırken, üflerken halk üstüne
Ey kentin pis çamuru, ben mi sen mi?
Şimdi gittikçe düzelmiş masa üstünde eli
Yavaşça kaldıracak
Masa sallanacak. Bu kesin
Masa devrilecek sonunda
El yumuşayacak, incelecek
Bir deste sarı nergis
Bir esim yel göğ mısırlar üstüne
Toprakta bir şenlik alâhey
Makinalar kızlar el ele.

— Paristen biraz terbiye, diyor heykelin biri
Kentleri eğitelim. Köyleri... Ah ne kaba
— Sen bilirsin tanrım, nerdesin dedem evliya
Sen ki omuzlarında kuşlarla
Toplardın dağılan askerleri
Yürütürdün gemileri sağ salim.
Bozardın rahata kaçan heykelleri

İnce dert, firengi kırması delimiz hey delimiz
Damlarda kalmasın hey kalmasın ölümüz
Düşelim yollara. Yolumuz
Kar kar

AY SARI AY, USUL AY

Hüzün çocuklar için arada bir, yaşlılar için sürekli
Atılan ağı dolduruyor ırmak
Balığı deniyor terzi
Yüreğini iğnesinden kurtarıp pazarları
Ben sevgilenmeyi denerdim, bıraktım şimdi
Gerçek derliyorum, ipe diziyorum
Beni doğrulayanı seçiyorum
Bir o kadar beni doğrulamayan
Kuşkulansam, kuşkulanmıyorum o zaman
Caymıyorum kendimi doğrulamaktan
Bir atlayıp iğnemi bir batırıyorum
Terziyim hafta başı balığa çıkamayan

Göğü atlıyorum. Geniş göğü, ferah balkon
ları atlıyorum
Mutlu çocuk yüzlerini atlıyorum
Atlıyorum suyu, soluyan diri atları
Yaylaları ormanları atlıyorum da
Varıp Ellas'ta duruyorum. Gecenin Ellas'ında
iğnemi, benim iğnemi Ellas'ın yakarısına :
— İnişlerde dolgun diri salınan
Mısırları boyayacak mısın?
Ay sarı ay, usul ay
Dağıtacak mısın gökyüzünü orda burda?
Eski duvara, tahta çite, asma köprüye
Ay sarı ay, usul ay
Kavruk, kara, yorulmuş ineğimi
Tazeleyecek misin?
Patikayı düz edip uçurumu örtecek misin?
Ay sarı ay, usul ay

Hüzün çocuklar için arada bir ve yaşlılar için sürekli
Bense oyalanıyorum, terziyim daha
Balığa çıkmasam bile hafta başlarında
Bir batıra iğnemi, bir batırmaya
Oyalanıyorum
Beni doğrulayan ve doğrulamayan hepsi bir arada

Hüzne az bir şey var, yaşlılar için olan

DAĞLARDA SUSMA

Ey birikim ey saygısız zenginlik ey susma
Üst üste yığılıp derlenen, yalnız akşamlarda
Ola ki kurtarır, ola ki doyurur ağırlığıyla
Susup birikiriz bu bir umut değilse de

Bir deli bağırır, bir köpek havlar, yel kudurur
Veremi ve kurşunu, bıçağı ve yokluğu ve lohusalığıyla
Taze ölüleri kabaran ırmağa kışkırtır kasaba
Ürperti. Sızar usul usul çatlayan yerleri evin

Sonra başka akşam, bir başka odada
(Az sıcak, az sevgi, az içki vardı da)
Sergileriz: Orman hapis kış kanun
Verem yokluk perili ev ölülü ırmak boğnuk kasaba

Konuşuruz. Karalanmış kâğıt sözcüklerimiz
Yırtıp atmışızdır, havayı gereksiz doldurur
Ansızın bir gülen olur. Bir emir. Toplarız
Apaçık yerimizi alırız odada
Apaçık yerimizi alırız dünyada

AKIL İÇİN YERGİ

Toplaşır da yeşil durgun suların başında
Göğe bakarlar onulmaz bakışlarla
Ve bir kara bulut evlere değip boşalınca
Yürüyüp giderler akılları ayaklarında

Yılın bazı günlerinde, o kadar az bazı
Düşünürler
Akıl diz değil ayak değil, akıl
Kazarlar toprağı, bellerini tutarlar
Kasketi geriye atarlar, örerler taşları
Ay doğar kavuşma yerlerine
Yoğurt mayalarlar bakraçlara
Kuytularda taşla ezik göbekler kurtlanır
Kaçak odun, kancık eşek, borca don göynek
Kazma değil kürek değil, ey akıl

Akıl temel değil tüfek değil, akıl
Ambar boşalınca, kar gelince
Ay düşlenir çulluk biçiminde, tavşan biçiminde
İlkel değil, tanrının verdiği ilk uygarlıktır
Alucra yapısı silahını kuşanır

Boş dönerler. Boş dönmemek için vuruşmuşlardır
Geçen yazdan bir kan anısıyla
Akıl kan değil, yürek değil, akıl

BİR SALI YOLA ÇIKIŞ

Yola çıkış günü sabahıdır
Kentle hesabımız kapanmıştır
Çarşıların akrebini kovsun diye kanımızdan
Kazandibi çağını aşmış salonlar ve kahve

Erkek olsam berberlere giderdim
Yüzüm serin yüzüm beyaz yüzüm ustura
Ben ki yapıştım yalnızca, acı çekiyorum
Çocukluğumun sinekkâğıdına

Salıdır. Kalenin dibinde pazar
On kuruşa kâğıttan el topları
Yirmi beşe düdüklü testi seyyar sinema
Ve parasızına alıştırılan küçük kızlar

Toprakta İhsani öncesi âşıklar
Garip, Yunus, Karacaoğlan
Demirden ve idrojenden geçerek
Lorka ve Breht'le birleşmedeler

Bulunduğum katta böyle sonsuza dek
Yapışık kalamam
Gösterdiler. Kötülerden birini seçmek
Bense yirmi yıl bıkmadan çizdim duvarları
Bir anaç çizgide derinleşerek

Yola çıkış günü sabahıdır
Dağın dağım, yurtluğun yurtluğum
Ellas beni bekle

KUMRULU ELLAS

Geldiler. Çoktular ve güçlüydüler.
Bitek toprakları aldılar
Ağaç kestiler hızarla. Kumaş dokudular
Suyu kullandılar aygıtlarda
Anamı atamı köle dediler
Bey oldular Elekçi ırmağına

Sana ırmak kıyıları kaldı. Taşlar ve orman gülleri
Kestin. Desteledin. Dikenler ellerini kanattı
Her gece tarlanı yeniden dağıtınca tanrı
Güldüler

Beydi adı Mazhar olan
Gölge. Hamak. Besleme. Yelpaze
Sinek tutar tüfekle oynardı
(Şimdi tecimenlerin) kestaneliklerde

Beydi adı Mazhar olan
Önce yakasını çiğnedi. Yere tükürdü
Seni dövdü tekmeledi
Yatışmadı. Sezdi ki uşaklar
Öldürüleceksin.

Her sabah uyanınca bir daha bak
Eğleğinin karşısında yar
Yar ki seni kırığınla çıkığınla çuvala doldurup
Oradan ırmağa atmıştılar

Beylerin yerinde tecimenler
Oyuklar. Sessizlik. Güvercinler
Yâr
Her sabah uyanınca bir daha bak
Seni dolu bir tüfek gibi tutacak

ÇEMBER

Nerde bir deli Yahudi olur, orda çocuklar
Hızla bir çember çizerler ayaklarına
Yalvarır çırpınır ağlar
Çıkar yaşlılar kurtarırlar

Ey sen, aklını devrimden kaçıran
Çocuklar yok mu dünyada, yok mu denizler?
Apansız bastıran kırımlar yok mu?
Salgınlar sürgünler savaşlar
Ölüm seni çevirmez mi?
Kimse kurtarmayasıya
Ölüm seni çevirmez mi?
Kaç kaç kaç kanter içinde
Ölüm seni çevirmez mi?

Sıcak bir yaz öğlesinde beton kente düşmüş
Serçedir devrimci, ülkesi azgelişmişse
Sürüp çıkarmıştır yüreğinden
Kurudur kavruktur aşka şiire
Uçarken devrime devrime
Ürperir ve söyler "Ölüm aklımda"

Ey ben, türkülerin ve gece uyanışların
Döner mi? döner mi? döner mi?

BİR TUTSAĞA ÜÇ EFENDİ

Yazı seğrimelerle geçirdim aziz efendim
Fal baktım, düş yorumladım, sularla söyleştim
Görmüyorum ama seziyorum. Göğsümde ağır ağırlık
Belki ben değil de ufacık bir kadın
Yem olsun için, kolunda zincirli atmacanın
Ağzına ürkütülmüş serçeyim

Kuş uçar, seklâvi atlara binerdin
Canlı bir omuzdu binektaşın
Terkinde kara bir oğlan fildişi üç kız
Bana seslenirlerdi "Anneciğim"
Senin ve benim yüzümdü yüzlerindeki
Öyleyse belki de kuşkusuz
Kocamdın değerli efendim

Ben hatırlayamam söyledilerdi
Eve isteksiz geldiğin bir gün
"Tatlıdır sokak çeşmeleri, evler acı
Tatlıdır sokaklar, evler acı
Tatlıdır el sofraları, evler acı"
Efendim ben ölim
Kaldırıp yere vurdun
Küçük kız değildim belki taştım
Çünkü sever babalar küçük kızları
Başkalarında gördüm

Benim sevgili efendim, kara eşkıyası şehrin
Kolunda atmacan, dağlara giderdin
Atın ve kamçınla dağlara giderdin
Sesin yortu çanıydı kiliselerin
Kışlaların rahat borusuydu, çobanların suya ışığı
Seni ne kadar ne kadar sevdim
Sonra bir gün dişlerinle, kara gözlerinle bir gün
Efendim ben ölim
"Şaka yok, bundan böyle oğlun olmakla
Sonuncu efendin benim" dedin.

ORMAN ŞİİRLERİ

Kolcu

Atımlayım, çizmemleyim, sesimleyim
Ninniyle, hışımla, söylevle yürümekteyim
Kuş seni tutarım, ağaç seni keserim
Ürperten yel, korkutan yel, bozan yel
Yel sana ne deyim.

Ölü

Kahverengi izler ağaç ölüsü
Devrilip çürüyen ağaçların
Sen kuytuya sığınıp, kavgadan kaçan
Belki yitmezsin tek başına, izin görünmeyesiye
Ama devrilip çürüyeceksin
Öfke ve durgunluk yıkacak seni
Bir kahverengi bırakacaksın
Toprağın üstüne upuzun
Ağaç işçileri üstüne basacak

Gölebicik

Kahvaltısı canlı serçe göğsünden
Kolda gezdirilir şahin, atmaca
Gölebicik suların nazlı kuşu
Avlanıp tüyünden kürk yapılmada

Çoğal

Ormanda çamların kozalağı
Azdır tek ağacınkinden
Tek tek yaşıyorsun hani kozalağın
Doğur ve çoğal, çoğal çoğal çoğal
Dünyayı doldursun şiirlerin
Eylemin ülkeni doldursun
Yok olmayasıya yok olmayasıya

Susku

Geliyoruz kötülüğü süpürmeye suçlarımızla
Geliyoruz korku ne, kaçma ne, öfke ne
Cellat sessizliğimize şaşma
Doğururken bağırmak gerekli
Ama ölürken asla

Büyücü

Ey yer ey güneş ey yıldızlar
Büyüm ve ben sizden bir parçayım
Kendimi ve sizi değiştiriyorum
Evren batarken son türkümü söyleyeceğim
Yankım boşlukta duracak

SÜRGÜNE

Saysa eksiği yok, ama bir şey kalmış
Bir şey kalmış orda, evde, bırakılan yerde
Itırlar küpeler gibi özenip bakılan
Kolunun köşesi, bir yumuşak yanı
Arar gibi, atılmaya hazır ilmek, düşen şiş
Saysa tamam ama bir şey kalmış.

Dergiler, kitaplar, kalemler şurda şurda
Yeri nerde? O mumyalar gömütü, kutsal
Dünyayla birlikte, kıyamet gününde
Dağılır sanılan

Ara bul, yan yana yerleştir.
Zaman o kadar kısa, o kadar o kadar
Boyuna hiçbir şey bir daha öyle değil
Sonra da. Ve bazıları hayata başka biçimde
Üstünkörü bakarlar
Nè yapsalar, nerede olsalar okşar gibidir elleri
Yokmuş gibidir o tatsız, şımarık kıpırtı

Cellattır o kadın hayata sonsuz gözlemleriyle
Uyutur, dondurur, iyice görür, iyice
Gömüttür, müzedir nereden girse içeri
Aramasa bari, bari seslenmese
Can nerde? Can nerde? Can nerde?

Dergiler kitaplar nerde, nerde onların yerleri?
Örgüsü, şiir defteri, onların yerleri
Ev nerede? Evin önündeki yarım duvar
Bozardı kırmızı güneşleri,

O kasaba nerde? Hani alırlardı
Öküzün altından toprağını
Gülerlerdi vurdumduymaz öküzün sahipleri
Ötekiler habire altından toprağını
Ve boyuna karşı duran az birileri.

Sürgündür o kadın hayata sonsuz isyanlarıyla
Git, gidemez. Dur, duramaz. Oysa
İnsanın gidip durmaya belli bir noktası olmalı
Enine gidilen korkuluksuz köprü
Eski bir yerlerde hazırlık, işaret, nokta
Nedense başka şeylerdir. Onları yanına alacağına
Ve hazır olduğunda yeni bir işaret, yeni nokta
Yoldadır.

O kadın tutsaktır hayata ikilemleriyle
Paslanmaya koydu gücünü, şeytanlığını
Bir yanı gitgel, bir yanı mumya
Olmak istemedi iyi, niye diline dolardı
Ya vurdumduymaz, ya kaplumbağa
Saysa eksiği yok, var, kaldı bir şeyler
Orda, eski evde.

DOKUZUNDA OĞLAN

Uzar tırnakları, dişleri dökülür yüzlerce
Yüzlerce makas ve ensesi tüylenir yüzlerce
Burnu akar, kulağı kirlenir, yakasını dişler
Uçsuz kalem, yırtık defter, körelmiş çakı
(Ah pis hayat, gem almaz sıkıntı) bir sabah
Alır sapanını Kişnovak kalesine gider.

Atından indiği yarım gökyüzü
Kirli yiğitlerin uğrağı orman
Gerilerde kalır açlık soğuk
Yemeye kuş kirazı, yatmaya şimşir yorgan

On keklik üç tavşan sekiz karatavuk
Yorgundur, ter sızar sapanından
Ateş yanar. Av etlerinin kokusu
Irmak susuzluğu basar

Ve akşam. Dönüşün akşamı inince
Gizli açlık, gizli kaygı, korku biçiminde
Kasaba çağırır. Özürler evi sarmalıdır
Çiçekler birazcık solgun durmalıdır
İhtiyarlar dargın. Otuz üç yaşında

DÜZ OVADA

Düz ovada akan sular
Bir sandalı nasıl götürürler
Dağlardan inen sular
Bir sandalı nasıl götürürler
Dağlardan inen adamlar
Bir adamı nasıl götürürler
Gözlerimiz uzun yaşamalı
Ve çabuk eskimez pırlantadan olmalı

Bazan acıyı sevmeliyiz
Ölümü sevmeliyiz bazan
Hiç sevmemekle birlikte
Çünkü görülecek
Bizden ve karşıdakilerden.

"Acı acıya, su sancıya"
Der aslı köylolan
Acı acıya, su sancıya
Ki yok ola, bir daha tadılmaya

GÜNEŞ ODASININ ANAHTARLARI

— Niye mi soğukta bir başımıza?
"Dostlarımız dönek eskimolar
Çözüp gittiler kızaklarını da..."
— Böyle geceleri yarı aydınlıkta?
"Aldılar yağlı lambalarını da"
— Sararmışlar? "Olsa iyi, donup gittiler
Ölünceye kadar bir güzelliği boşuna."
— Çözülür gülünce bir kadın. "Ya ya
Güneş odasının anahtarı sahibimiz olan eskimo'da"
Peki bir de siz söyleyin
Gitsek çiçek var mı Hindistan'da?
— Kutsal eskimolar masalarda?
"Kutsamaya şiir kokluyorlar da"
— Biri bir grevin adını üç kez?
"Kent modası, kolay ayırmaya"
— Halkçılık mı? "Ufacık bir işlem. Herkes...
Bizse bombalara, kalın köpeklere
Bir kesin emre, bin bir duruşmaya
On iki bin cana bir can... Dağlara
Sahip eskimoyu verdik dağlara
Alucra'da Gevaş'ta Şavşat'ta
Yoğrula yoğrula halkla, dağlara...
Yaşadık. Şiiri ayrı tutardık
Bir karşı ağırlık olsun dağlara"
Şimdi mi? Böyle mi? Bu durumda mı
Çiçek açmayacak Hindistan'da

Verir bütün anahtarlarını sahibimiz eskimo
Güvenli odada ıslığı ve kahkahasıyla
İyilikte mutulukta düzende soluma
Yaz yaklaşıp günler uzadıkça.
Nerdeyse aşk söylenecek, nerdeyse ağlanacak
İnsanlı aynalı bir kalabalıkta.
Çocuk başlığını giyer, bir kuş uçar, bir ok
Gitsek mi? ne gitmesi sözü bile olmaz
Dursak çiçek açar Hindistan'da

PAS

Doğduğum kente gittimdi, bazı pasları silmeye
Yerinde görmeye bazı taşları, bazı oyukları v.b.
Saçlarımı yine uzun tuttumdu bir ağırlık olsun diye
Dışarlıklı bir pabuç giydimdi
Yitmesin gelişim diye tozda toprakta

Beni kentin dışında durdular karşılamaya
Çevirip yöremi ayrıladılar
Sanmazdım konuk olayım çocukluğuma
Geri göndermenin ilk adımı olsun hiç sanmazdım
Yengelerim için karşılama

Sanmazdım çocukları asfalta ve parka başlatsınlar
Oteller hanlar yapsınlar canım viraneliklere
Pastalar, vitrinler çiğdem pilavına karşı
Sanmazdım kar yerine buzdan dondurma
Bir tek Çapanoğlu kalmasın Yozgat'ta

Dedem ölmüş ninem ölmüş annem ölmüş
Giremedim eski evimize
Dedem ki karşı durmuştu yıllarca
Tütünün ve ağıdın yıkımına
Ninem ki karşı durmuştu yıllarca
Yokluğun ve dedemin yıkımına
Annem ki karşı durmuştu yıllarca
Onulmaz bir inceliğin yıkımına

Gülten'i Yozgatlı demesinler bundan böyle
Nerde ölürsem oralı olayım
Doğularda, yolsuz dağların
Soğuk suların başında öleyim

KADINDAN ÇOCUĞA BİR SİNEK

Öyle değil, sessiz sürüngen yumuşak
Yersiz bir yağmuru sabırla savmak
Öfke kapatınca dış kapıyı hızla
Titrer dolaplarda kurutulmuş defter

Birisi diyordu: Bundan böyle
Şiir acının mutsuzluğun
Korkunun kuşkunun olacak
Öfkenin bile değil

Biz hep bir vuruşta yakalayamayız
Ama yakalarız, güzelce yumarız
Ölür avuçtaki dizilmeye hazır
Defterlerde kurutulmuş sinekler

Öfkenin bile değil hatta
Bir büyük acıyı oluşturuyorlar
Sosyal büyücüler incelikle
Kansız yaşsız, biraz da öteki her şey gibi
Bozulmuş, kokuşmuş, yerinden edilmiş

Yanlış, benim değil, onun değil, ötekinin de
Hiç kullanmış değiliz düzendışını
Uzamsız hayattan düşe uğratılmış
Bir daha yerini bulmayacak
Şaşkın ve kötürüm kinlerdir sinekler
Yanlış, bizim değil, hiç kullanmadık

Birisi diyordu: Ölü defter
Ölü kadın ölü kin ölü sinek
Kentlerdeki anaç ölüleri
Hangi sıkı taban götürecek

Bilmem, sadece uçarken canlı, bilmem
Hiç avucumuzda görmedik kıpırdayan bir sinek
Biz iyi şarkı söyleriz iyi ağlarız
Ağlarız şarkı söyleriz ölünceye dek

Bir çocuk şarkı söylüyordu
Dokunan bir şeydi ama neydi,
Şarkı mıydı, sesi miydi, çocuğun kendisi miydi
Çocuğun kendisi miydi, çocuğun kendisi miydi?

KADIN OLANIN TÜRKÜSÜ

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Sürgün yine geldi dayandı
Kitapları topladım, çocukları giydirdim
Hadi de doğrulalım Dranazın karına

Biz nereye düşeriz, halk-fakir fıkara
Her bahar, her yaz gurbette
Sılaya dönmesi olur velakin
Ne sılamız belli, ne gurbetimiz
Çiğdemi Ardahan yaylalarında
Nergisi Sinop'ta
Van'da koparmışsak sarı gülü,
Portakal kokusu Kumluca'dan gelir
Karıştırdık sıla nere, gurbet hangisi
Bizim gibi gurbetçi görülmemiştir

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Diktiğin fidanlar sen olmayanda
Yel vura ırgalana, gün vura duldalana büyüyecek
Yasa şu ki ekinler yürüyecek
Bebek dillenecek, güçsüz hallanacak
Sis kalkacak İsfendiyar başından

Selam olsun bizden önce geçene
Selam olsun dosta, hasa, çile çekene
Selam olsun dayanana, düşene
Yüreğim yürektir, bakma gözüm yaşına

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Sorulmasın vatanımız ilimiz.

KOCAKARI AĞIDI

Evimizin önü eşme
Eşmenin başında üç ağaç incir
İncirden düşerim, bedenim incir
İnciyince kim soracak hallarım

Evimizin önü ıhlamur dalı
Yeşerince yel kokusun götürür
Dediler ki sürülmüşsün, kurudum kaldım
Kim yeşertir bundan geri dallarım

Evimizin önü Boyabat yolu
Kızılcık uzamış yolun üstüne
Sebep ocağın söne
Kim açacak bundan geri yollarım.

İSTANBUL'DA BİR PAZARDAN BİR PAZARTESİYE

Yukarda: Ana yollarda, ara sokaklarda
Her yanda grev ve grev sebepleri
Yıllarca sürüyor ayrışa kokuşa
Ana yollar çok eski bir zamanda eskimişti
Ama ara sokaklar kurtulmalı
Bitmeli grev ve grev sebepleri

Aşağda: Haliç ölü köpekbalığı durgunluğunda
İslere, yaslara, katranlara dayalı
Polis, savaş görmüş bir general şapkasıyla
Dürülmüş noktalar hürriyet alanları
Çekilmiş taşıtlar, kalabalıklar
Mavi Mayıs göğü anons yapmakta
Pazartesiye pazartesiye

Çiçekler kapı önlerinde, yollarda, çiçekler her yerde
Aynı sevecenlikle yaklaşılıyor
Sümbüle, renkli zambağa, pembe karanfile
Uzatacak becerikli rum elleriyle
Seçtiğim çiçeği bilmek istiyor
— Sürekli bir yalnızlığa yoksa sürekli bir beraberliğe?
Yanıt vermiyorum
Ne sürekli yalnızlığa, ne beraberliğe
Seçmeden yürüyorum, oysa herkesin bir çiçeği

Mimar-ı Şahane Halil Ağa'nın
Yanlışlıkla
Kurtuluş sırasında elleri kesildiği zaman
Giriftar olduğu dalgınlıktan
Yeni kurtulan aristokrasi
Yumuşak kımıltılarla doluyor kültür sarayına
Ve kapatıyor kapılarını sımsıkı
Dışarda yumrukları sıkılı halka

— Yine ne isterler
Ne isterler kocaman elleriyle
Bizim inceliğimizden.
Ve halk çok soldan, çok sağa
Dövüşe danışa dalgalana
Yaklaşıyor sürgülenmiş kapıya
Ve birdenbire başlıyor açlık
Devin iki başında
Biriyle ötekini yemeye duruyor
Alkış tutuyor soyluluk çılgınca
Alkış tutuyor akıllıca, burjuvazi
Dev, bir başıyla ötekini
Hızla yiyor
Bağırıyor bir köşeden beş on genç adam
— Toplanın, birleşin
Kutsallığın adına dev, dev yenilme
Ve dev yeniliyor bir başıyla ötekine
— Can sevgisi, ten sevgisi, yar sevgisi
Kim giydirmiş yenimize bu üç kollu gömleği

Dünya altı kıta ve dört deniz
Çöller ve kıyılar eski yerlerinde
Musa'nın keçileri, Muhammed'in develeri
Ya biz peki, ya biz
Başsız ve yurtluksuz nerdeyiz
Nerde bizim İstanbul'umuz

Elimizde bakır taslar, göğe açılmış mendiller
Ciğerlerimizde göz göz olmuş al güller
Kızılcık şerbeti içmekte değiliz
— Dayan öyleyse, dayan kutsallığın adına
İlkin o bakır tası ve mendili at elinden
Ellerin gerekli çünkü, yumruğunu sıkmak için
Birleş, kendine yeni bir baş edin
Sensin en çok ve en güçlü
Birleş, bir baş edin, dene gücünü
Sensin, çoğal ve yenilen
Durmadan yenilen, dünya genişliğinde
Dön, İstanbul'u al.

YOLUM DAĞLARA

Alıp Hilalüzzamanı uçuyorum
Atım hep o eski attır, Hilalüzzaman
Hep bir yerlerde durmamı isterler
Kayaların dibinde bazan
Kuyuların yanında bazan
Bir yolakta çalı dibinde bazan

Sezilir nereye gittiğim oysa
Sezilir duranlardan olmadığım
Atımı almışım yolumu almışım
Tırıs, rahvan, dörtnal, eşkin
Susuz pınarlardan içiyorum
Duru bir göl bitiyor atımın bastığı yerde
Sazlar yolumu bağlıyor
Gidiyorum

Beni bilir dağlardaki öğretmenler
Çünkü hep okullar önünde mola veriyorum
Bir de büyük kentlerin özgürlük alanlarında
Kana giriyorum, ölüm gürüyorum
Yirmilerde çocuk ölümleri
Ne kadar yaşlı olursam olayım
Korkuyorum, kandan korkuyorum
Bir o yana bir bu yana atımla
Birden omuzlarına alıyorlar birileri
Birden aşıyorum kan göllerini
Acelem var, ne kadar çabuk gitsem
O kadar iyidir

Tabancalar yollarımı bağlıyor
Dergilerde gazetelerde
Nerde dursam birileri yollarımı bağlıyor
— Dur gitme
— Yeter gitme
— Ama çok acelem var, bağlasalar duramam
Alsın da, alsın da yornuğunu Hilalüzzaman
Kana kana içiyoruz susuz pınarlardan
Karadenizin ordan, Vanın ordan, Güney doğudaki dağlardan
Geçtikçe eriyor karlar yelimizden
Mevsimsiz açıyor çiğdemler, yabani sümbüller
Daha var, yolum bitsin desem de dinlemiyor
Sonra bir yalancı bahar, ardından karakış
Bir kan bir kıyamet İstanbul'a dönüyor

Varsam, kan görmeden varsam
Bir başka Memet, başka Battal ölmeden varsam
Atım çatlamadan varsam
Kolcu yetişmeden varsam

Kardaş kaçarken kaçarken
Bin eski olsam, bin güngörmüş olsam
Kitaplar okusam hayati bilsem
Yine yetmez siz böyle bölünmüşken
Ya atım çatlar, ya ben

OĞLANIN TÜRKÜSÜ

Bizim erkeklerimiz
Dört mevsim bahar gibidir.
Sevişirken, yeniden doğar gibidir
Al atla savaşa girer gibidir
Güzel olur çocuklarımız

Çokturlar, çabuk boylanırlar
Bir aylıkken güler, ikisinde türküye dururlar
Beşinde sığırtmaç, yedisinde sevdalıdırlar
On birinde düğüne ve rakıya ve mavzere
Olursa kır, olmazsa doru.
Yirmisinde, dokuzu bir meydanlarda ölürler

Ey gerçek sesimiz ey büyük kavga
Umut iki midir, bir midir?
Düşman şaşkın mıdır, kör müdür?
Kurşun yediveren gül müdür?
Vurulan ölmüyor, bu nasıl vurma?

Ey gerçek sesimiz ey büyük kavga
Dağlarda suskunluk sürmeli midir?
Hayınlara aman vermeli midir?
Marşlar alanlarda durmalı mıdır?
Sesi iletmiyor, bu nasıl hava?

Derken, mutlu uykulara yatamayanlar
Yirmilerde yar elini tutamayanlar
Dağa başlarlar.
Dağa başlarlar, çete düşlerler
Burda olmazsa orda
Vurur gider yadellere varırlar

Bu gerçek sanımız, bu büyük sevda
Sabah ılımında üveyik midir?
Akar suda kayık mıdır?
Bir alaca geyik midir?
Çeker götürür kana.

Haksızlık nerde olursa olsun
Zulüm nerden gelirse gelsin
Barışla, sevgiyle olmayacaksa
Ey gerçek sesimiz, ey büyük kavga
Yankılan dağdan dağlara
Yankılan dağdan dağlara

KÜÇÜK KIZIN TÜRKÜSÜ

Küçük, küçücük bir kızken
Unutacak mısın yüreğim
Bir kurdele bir pabuç yüzünden
Unutacak mısın yüreğim

Şimdi de onulmaz korkundur
Evde ekmeğin tükenmesi
Un biter, ekmek biter, gelsin ödünçler
Unutacak mısın yüreğim

Başın dönerdi sabahları
Her atılan bomba bir parça
Yiyecek alır giderdi
İkinci Dünya Savaşı sırtından geçti
Unutacak mısın yüreğim

Birçokları kahraman oldular
Büyük oldu adları
Kara binitleri sırtından geçti
Unutacak mısın yüreğim

Şimdi çocukları doyurup giydirdikçe
Parklara, çarşılara götürdüğünde
Kendini, kendi çocukluğunu
Unutacak mısın yüreğim

Dünya uçurtmayla balonken
Kırmızı ve mavi tayfın bütün renkleri
Sana zehir zindan edenleri
Bağışlayacak mısın

Sen, senin adına bağışlayabilirsin
O zaman
Ottan ve açlıktan ve bilcümle haşereden
Cümle dertten hastalıktan
Ölenler ve kalanlar seni bağışlamayacaklar
Duyuyor musun yüreğim

Unutma sakın unutma
Bağışlama sakın
Sakın düşmanını sevme, sakın susma
Bekle büyük kavgayı bekle
Anlıyor musun yüreğim.

ATIN TÜRKÜSÜ

Denizle göğün birleştiği yerden
Gün ağarmıştı dünyaya indiğimde
Yüküm bulutlardı, dalgalardı
Yele verdim.
Yel üfledi köpüğümü soğuttu
Kanat aldım, yele verdim

On altısında bir oğlan
On dördünde bir kız gördüm
Aldım Ağırof'ta bir mağaraya götürdüm
Soluğumla ısıttım, kuruttum seğrimemle
Seviştiler
Gün ağardı. Dünya ılıdı. Ağaçlar yeşerdi
Yavrular, yemişler oldu. Sonra çocuklar
Artos'un, Ereğin, Ağırof'un
Süphan'ın ve Nemrud'un eteklerini tuttular
Bense dinlenmeye durdum Van'ın denizinde

Beraber sürdüler toprağı
Üzümü ve şarabı beraber
Şimdi de yankılanır manastırlarda
Türküler söylediler

Sonra devran döndü
Ayrıldı kilimler, ayrıldı testiler, güğümler
Ortaya kuruldu çadırın biri
Uzun kısadan ayrıldı
Bey atı oldu adımız

Ordular kurulup bozuldu
Üstümüze destanlar dizildi
Bey büyüdü, ağırlığı çöktü obaya
Alnımıza kara yazı yazıldı

Sonra devran yine döndü
Osmanlı oldu adımız
Eyerimiz elmas kaşlı
Sürüp İstanbul'a vardık
Vardık konaklarda durduk
Uyvar'a Budin'e girdik

Meydanlarda beraber savaşıldı
Ganimetler beraber bölüşüldü
Ferman oldu, alıp gittik paşalara beylere
"Sakın ola reayayı ezmeyesiz
Karşılıksız bir yudum su içmeyesiz
İzinsiz bağından geçmeyesiz"

İçilmedi, geçilmedi, ezilmedi
Ne kadar?
Bir yeni devrana kadar.
Sonra yine ayak oldu, baş oldu
Ahi gitti, ocak söndü... Yanılacak iş oldu
Yemen geçti. Fizan geçti. Muş oldu.
Gazi Paşa yetti. Kurtuluş oldu.

Denizle göğün birleştiği yerden
Gün ağarmıştı Anadolu'ya indiğimde
Yüküm yine bulutlardı dalgalardı
Yele verdim.
Yel üfledi köpüğümü, soğuttu
Kanat aldım, yele verdim

Yine bir oğlan bir kız buldum
El ele verdim
Savaş alanında yalnız ölenin sevdasını
Genç askerin sevdasını
Sevdayı buldum getirdim
Bekliyorum hâlâ bekliyorum.

Nice kırımlar gördüm
Nice savaşlar gördüm
Böyle bela görmedim.

Sırtıma eyersiz biniyorlar
Boş böğürlerime vuruyorlar
Bir parçacık samanımı çalıyorlar
Ne kanat kaldı ne köpük

Sonra devran dönüyor
Biri çıkıp "Toprak işleyenin" diyor.
Yanıt veriyorlar.
"At binenin, kılıç kuşananın"
Aman hadi, aman çabuk, ata binelim
Kılıç kuşanalım, tabanca ve yumruk kuşanalım
Büyük alanlara varalım
Biz binmezsek atı alan Üsküdar'ı geçecek

Gülüyorum gözlerimle, kahverengi, kocaman
At nedir? Bilmiyorlar
At nedir? Unutmuş bu insanlar

Sabırdır at, yiğitliktir
Dayanmadır ama sonunda mutlaka
Varmadır bir güzelliğe
Bir ululuğa varmadır.

Yeter beklediğim
Şimdi bir silkinir, çalarım paçaya
Ne varsa atarım üstümden
Al kanat küheylan olurum
Geldiğim yerlere varırım
İndiğim dağlara varırım
Delikanlılar bulurum
Köpüğü yele veririm, bulutu sevdaya
Kandırır alır gelirim
Nurtopu bir devrim doğar
Nurtopu bir devrim doğar

AĞITLAR VE TÜRKÜLER

KARGIŞ AĞIT

Kararıp pas bağladılar
Yine bağlarlar
Uzun ürkünç bir süreyi bizden geçirenler

Yiğitlenip kanlı kavgaya düşen
Pusulanıp sonsuz uykuya düşen
Mapus gibi ince belaya düşen
Ağır yokuşları dizden geçirenler

Yad nesne değmedik yara kanar mı
Eli uzatmadan ateş yanar mı
Kısır biçimlere kuşlar konar mı
Yoku yoksulluğu özden geçirenler

AĞIT

İlk bu sabah
İlk bu sabah
göğü görmedim
İlk bu sabah
kaysı çiçeklerini
Hüzün ilk kez konuk gibi gelmedi
Efendim, ev sahabım
Karacami suya indiremedim
Şahanım uçurdum döndüremedim
Dağlar
Enikli kapılar kitlendi
Taş avlular sustu ben sustum
İlk kez bekledim ölümü
Dostu bekler gibi bekledim
Dağlar

Benim acım acıların beyidir
Canıma bir doğu kısrakla gelir
Öfkeyi sabırda eritir
Umut yer
Suyunu gözümden içer bir zaman
Dağlar of dağlar

AYVAZ AĞIDI

Basmış da gölgesi çökmüş de sisi
Şu karşıki dağlar Köroğlu dağı
Kesti ışığını Bolunun beyi
İki kaşın arasına ay düştü

Su yürümeyince, dağ uçmayınca
Sevdiğin Şirini sarabilmezdin
Oyun oynar gibi ölüme gittin
Gencidin tezidin sıra bilmezdin
Biridin peşine bir alay düştü

Palàzıdın şahin gibi konması
Dostları ardına varır sanması
Yol olmuştur en yiğidin yanması
Bu ateşten sana çokça pay düştü

AVCI OSMAN TÜRKÜSÜ

Dönektir sımsıkı sardığın gece
Güvenme karanın dostluğu yoktur
Bir ucundan aydınlığa dönüşür
Issız koyaklarda, dağlar başında
Görünce boranı yeyince yeli
Düşünce elinden kara pusatın
Anlarsın anlarsın zalım da üşür
Zulum sahabına döner bir zaman
Osman Osman

Kaç avcı boğuldu senden öncesi
Yaş ırmaklarında kan göllerinde
Arı olsan kaysı gülüne konsan
Pınar olsan yolda yolakta dursan
Kaçsan kaçsan tavşan donuna girsen
Sen de boğulursun mümkünün yoktur
Osman Osman

SİS TÜRKÜSÜ

Hay zalım yar zalım
Uyan dedim uyanmadın
Uyanmadın, baht uyanmaz, oğul gider gelmez
Düşer al kanlar içinde oğul gider gelmez

Yalnızlığım bir kısrağın yalnızlığıydı
İlk kez yavrulayacak olan
Onu yokuşlarda düzlerde gezdirdim
Yaban yemişlerle besledim
Paylaşmadım kimselerle
Bir gün seninle paylaşmak için

Hey zalım yar zalım
Geldim ki gördüm ki bir de
Geceyi dolduran çakal
Taze kanın kokusunu almıştır
İnmiştir dağlardan düzlere
Limanlar köprüler ağaçlar
Otuz yıldır görülmemiş bir siste
Dondu ilkyaz çiçekleri
Sımsıkı kapandı istiridye
Ben sustum
Hey zalım yar zalım
Artık istersen uyanma

AĞIT

Sular da yanar
Yaktın Van gölünü, Çıldırı
Artos dağını yıktın, Averof'u yıktın
Sel bastı evlerimizi bahçelerimizi
Kırmızı fistanlarımız karardı

Van yolu yandı, kıyıdaki çalı yandı
Atalan yitti, Edremit battı yastan
Uçup gitti, can kalmadı martı koyağında
Dağılıp pul pul döküldü
Süphan dağının bulutu
Kara kuşlar kara gagalarıyla
Camlarımız paramparça

Semo kardaşın binip gitti atına
Süsen vaktı değil nergis vaktı değil
Bir top karanfil götürdü
Gömütünü bulup dönse

SEMONUN KARDAŞINI ARAMA TÜRKÜSÜ

Onu arıyorum
Saçları karadır alnı harmanyeri
Gözleri üç aylık karaca gözleri
Hiç kış yaşamamış hiç akşam görmemiş
Yüzü sıcak yaz günleri
Çocukken çok gülerdi

Onu arıyorum
Koşunca tay, durunca şahan
Yürüyünce ırmak
Yaşadığı her gün pazartesi

Onu arıyorum, o hepimizin
Yeli tutuşturur yüreğindeki
Yağmuru keser
Sonsuz bir pazara girdi diyorlar
Sol elinde çılgın bir köpeğin diş izleri

AĞIT

Garbi yeli miydin, yavru şahan mıydın
Seni bir çağıran mı vardı
Durduğun yerde durmazdın
Bir kez o işte son kez
İşte o asıldığın
Korkak değilsin, suçlu değilsin
Başını neden neden başını
Bir yana yatırdın
Dünya gibi bastıran bir şey mi var
Omuzların neden omuzların

Kolların taze dal gibi
Uzuyor iki yandan toprağa
Kaç yüzyılı aştın, kaç ülkeyi geçtin
Kurban olaydım boylarına

Çocuk çek kaşlarını
Onursuz şeyler üstünden
Kirpiğini yüzüne düşürme
Bütün dünyaya gövdenle
Gülümseme öyle
Ağıdını bozacaksın

ŞU GİDEN ATLIYA TÜRKÜ

Ben demedim mi
Hazırlandılar
Onların yüz bin kolları var
Kırbaçları sert, yamçıları sağlam, atları kavi
Yeğin git kese sür atınla birleş
Ben demedim mi

Ben demedim mi
Tekin değil koyaklar, dağ yamaçları
Yağmur yağar ki sis basar ki kurt iner ki
Ay bulanığında gümüş rengi çakallar
Ben demedim mi
Yalnız gitme demedim mi

Çiğdeme sor, çeşmeye sor
Tek açan menevşeye sor
Ayrılık getirir ayrılıklar
Birleş demedim mi
Ben demedim mi

YOL

Bana tarihini anlattın
Tarihimi onunla ölçeyim diye
Saatını söyledin saatıma
Dostum, eski arkadaşım
Şaşkın sular gibi dağlara dağlara
Mı gidelim dedik, gittik yoşuduk
Öyle iyi ettik
Çünkü sözler
Sözler davranırsa bizden önce
Tohum çürür yozlaşır tarla
Yabancılaşırız kendi toprağımıza

Bir olduk kayayla sarmaşık
O yüzden
Çocuklarımızı örnek resimlerden seçmedik
Onlar kendileri geldiler
Onlarla birlikte bütün bir ülkenin
Kızlarını sevdik, oğullarını benimsedik
Çan sesleri, öncü gürültülerle
Yaşlandık gençlik içinde
Dostum eski arkadaşım

Dostum, eski arkadaşım
Bildin, korkak bir kâğıda
Yiğit bir kalemle nasıl yazılmazsa
Bildin. Direnç yosunlu sarnıçlardan
Sızan sular gibi doldurmalı halkı
Yiğit bir kalem olmayla birlikte
Dağların bilge dervişi gezmeyi istedin
Demiri pasından ayırdı özverin

Varsılları gördük
Altın horozlar gibi susuyorlar
Dünyanın el altı yöneticileri
Onlarla kabarıp susmadık
Yoksulları gördük
Doğdukları yerde kalamazlar
Yoklukla beslenen kargış
Kocaman bir fırtınadır
Onları yurdundan sürer çıkarır
On beş yıl birlikte dönendik

Geldik sonra
Büyük kentlerin kapılarına
Kandan gölleri var
Çocuklarımızı bulduk atlayıp geçemiyorlar
Düşenler oluyor, asılıp duranlar
Başlarında yurtseverlikten bir ayla
İkiye vurulmuş saçları

Kanı kanla yumazlar dedik
Bunu böyle belleyip bellettik
Şimdilik
Gün küçük dağların ardında
Ve yolumuz var daha
Her şey olgunlaşır
Çürüyüp dökülür zincir
En güzeli, yol yürüyüş öğretir
Dostum, eskimeyen arkadaşım

BİRİKEN

Her şey birikir
Sözler düşünceler ve nesneler biçiminde
Her şey birikir

Duru sular ters yazılar emek ve gözyaşı
Akıyor sanılan kuruyor sanılan
Haklar haklılıklar, ölüm zulumlar
Uçuyor sanılan her şey birikir
Deney birikir

Bizcil sen de
Kuş mu sandın yalanı yanlışı
Taksan kanatlanır mı?
Yediğin seni yakacak
Vurduğun seni yakacak
Gör cehennem yok mu var mı?

Her şey birikir
Gösteren parmaklar, gören gözler
Susan konuşan birikir
Yargılarlar davasız dosyasız
Silahsız sözcüksüz kansız kavgasız
Dağ mı değil, ova mı
Kent mi alan mı, değil
Bir ülke insan birikir

NEREYE

Yürüyüp nereye gidiyorsun
Özündeki çürüme ürkütmüyor seni
Yorgun toprakta biten
Yumuşak mavi çiçekli
Yılgın otları gibi
Açılmış yarı aydınlığa
Bol güneşe sımsıkı kapalı
Yürüyüp gidiyorsun

Yürüyüp nereye gidiyorsun
Kan çiçeklerine basa basa
Saklaya saklaya canını başını
Bir aykırı cansın ki
İzlemiyor seni dirimin
Yürüyüp nereye gidiyorsun

KIŞLALAR DOLDU BUGÜN

Kışlalar doldu bugün
Boşalmadı doldu bugün
Ayrılıklar oldu, acılar oldu
Yitikler oldu bugün

Bir sıraya yazılmıştır adları
Biri bir çentik kısa biri bir çentik uzun
Dışarda
Evlerde yollarda
O parçamız olmuş hüzün

Biz halk isek
Biz iğnenin deliğinden
Görür isek Hindistan'ı
Bu bizim mutsuzluğumuzun
Suçu kimin suçu kimin
Kimler dosyalara yazılmayanlar
Biliyoruz, onlar da biliyorlar

ATLI ARI

At adamı boyundan tanır
Onların hiç acelesi olmamıştır
Yere düşürdüklerini almazlar
İncesinin soluğu öfkelidir
Gövdesinde büyüttüğü erinci öteki
Yüzüyle satar

At adamı ellerinden tanır
Parmakları küttür el ayası enli
Bir sap nergis tutmamıştır.
Beylik silahlarını ellik silahlarını
Burunları gibi taşırlar
O yüzden
Şaşıdır nişan alışları
Keserler körpe söğüdü
Kurumuş dal yerine

At adamı gözlerinden tanır
Sinsi böcektir birileri, ötekilerin
Arılar konar kalkar bebeklerinden
Candır arıyla at arasında
Korkusuz soluklarla gidip gelen
Ölse kurşunlanıp ensesinden
Sürer at da, arı da, can da.

O KADINLAR İÇİN BEŞLİ SEKİZLİ

Canıyla ayrılık sürer
Kendi ölümünü kendi doğuran
1 Kocamız ilk oğlumuzdur
Güderken bizi tanrı adına
Yüreği kamaşır huysuzluktan

Derin bir boşluğu söylesin diye
Adımızı e ile a ile çağırırlar
2 Sesimiz kendi göğsümüze içerden
Çarpa çarpa incelmişse
Denizlerimiz sığ dağlarımız düzse
Nasıl yankı veririz

Sordu dışardaki: — Kaç kişisiniz?
İçerdeki yanıt verdi:
— Siz kaç kişisiniz?
3 Ya biz nece kişiyiz biz
Sayılara girmeyenler
Kuşumuz ne renktir, rüzgârımız nerde
Neden gizli çıkarırız kuzularımızı
Yaylaya güzleye

HURÇ

Ayakta ve soluk soluğayız
Bir yağmadan çıktık elimiz nesneye değmedi
Soluk soluğayız ve ayakta
Bir başka yağmaya girilmesin diye
Hurcumuzda yeğni sözler ağır anlamlarıyla

Bölüşmek saklamaktan güzeldir
Sevişmek kavgadan
Amma,
Yeni ermişler de bilir eskileri kadar
Önde gelir cevizleri üzümleri incirleri
Yani bütün ergileri nesneleri
Derlemek ve biriktirmek

İyi ama kim kim kim
Soylular efendiler tecimenler mi
Yoksa motorlu sabanlı son köleler mi?
Ayakçakta eşitlik mi özgürlük mü
Yoksa kan ter, kıran kıtlık
Kendi ölümlerine mi basmadalar?

Ayakta ve soluk soluğayız
Haklı bir dövüşten atsız yaralı
Şimdilik
Yengi bir söz olarak hurcumuza girdi.

MERNUŞUN TÜRKÜSÜ

Tomurcuk patlarken dağıttığı ışığı
Tay büyürken dağıttığı ışığı
Gülü gül diye sevmeyi
Çok var dostum gibi özledim

Güz geldi geçti
Sarı yaprak kuru dal derlendi
Sırtını ağaca verdi bahçıvan
Oturdu kendine tütün sardı
İnce sular yatağını buldu
Gök duruldu
Ben güzü görmedim
Göğü görmedim
Dalı bahçıvanı görmedim

Sonuncu Roma da eskidi
Taşa kesti Mernuş, Tebernuş, Kıtmir
Oysa çıldırmanın çağıdır
Aç sımsıkı çektiğin perdeleri
Ölümlerle zulumlarla
Sarsma bedenimi öyle
Daldığım kan uykudan
Usul usul uyandır

SESLİ AĞIT

Kim attı bu tuzu çocuğumuzun sütüne
Sularımızı bulandıran kim
Hey kim var orda?

Masal mı yaşıyoruz bu kaçıncı çağda
Elmamıza tarağımıza zehir
Nerden girmiş olabilir?

Gün ışığı çağrısız geliyor odamıza
Kaldırıp götürüyor elimize bir kazma
Bir kalem veriyor zorla
Arabalar dolu geçiyor dolu geçiyor
İtiyorlar gidiyoruz yokuşlara koşulmaya
Kırk haramilerden kaçırdığımız geceyi
Ninnileyip uyutuyoruz kollarımızda
Oysa okşayıp sallayacaktı
Uyutacaktı kollarında kim kimi

Ölüleri yürütüp götürüyorlar
Uzun törenleri unutmamacasına
Yel mi çıktı bir üfleyen mi var
Oysa diriler dolaplarda
Bu soluğu uzun da kim
Düzgün dosyaları kıpırdatan
Hey, kim var orda?

ANNESİ ÇALIŞAN ÇOCUĞUN AĞIDI

Attım. Boyalar ne işe yarayabilir
Yalnızlık için karadan başka
Hangi rengi kullanabilirim
Kuru masa, donuk tavan, somurtuk halı
Solgun durmalı resimlerim

Pencerem kuşları çekmiyor
Soluğu azaldı nergislerin
Üç tarak olsa taranmaz Yuku-Lili'nin saçları
Ben annesi çalışan bir çocuğum

Yollarda damlarda eski yazdan kalma
Mavi çizgileri kar gelir kapatır
Sustum. Sevincin sesleri de
Bir iki deneyip susacak
Duvar diplerinde kedisel çığlıklar
Bahçelerde çirkin kasımpatları açmalıdır

DEV İÇİN TÜRKÜ

Savaşlardan geçtin ise
Doğdun ise Kurtuluştan
Halk közünde piştin ise
Kan çiçekli dar yolları yolsama

Duldasında seldiğim sen
Gözesinden dolduğum sen
Benim ulu bildiğim sen
Gülten der ki
Yoksullukla eğittiğin kulsama

ÖĞRETMEN TÜRKÜLERİ

Altmış ikilerde Van'da, Gevaş'ta
Artos dağlarının eteği kardan
Karların içinde bir evcil şahan
Kendi ön dokuzunda
Çocuklarıyla halaya durunca
Kurtlar kuşlar el çırpardı
Abece dağılırdı coşkudan
Göl salınır ipek hışırtısıyla
Güneş sevinçle balkırdı
Sus olup dinlerdik
Akçadağ'da doğan en güzel Türkçe
Kadir'i tanır mısınız Kadir'i?

Ordu'dan Fatsa'dan Kumru'dan
Söndürülemedi söndürülemeyecek olan
Çoban ateşleri gibi çifte çifte
Tan şimdi ölümsüz ağıtlarda
Zeki'yi bildiniz mi?

Sinop'ta Gerze'nin dağlarında
Bir kaymakam beş öğretmen

Yoksul yeşerten beş öğretmen
Yürü deseler taşlar yürürdü
Anayasa suç belgesi gibi çantalarında
Altmışlar geçmişti çoktan öyle ya
Sonra bin bir soru bin bir soruşturma
Ve sürgün ülkenin uzak uçlarına

Önceden incecik küçücük karısı
Sonra çoluğu çocuğu kendisi
Alamanya'ya ağır işçi giden
Kamber Kutlu'yu tanır mısınız?

Maraş'ta Hatay'da orda burda
Saz benzi dal kuru bedeniyle
Çifte su verilmiş güney çeliği
Salman'ı bilir misiniz Salman'ı?

Mustafa Hüseyin Bayram ve
Binlerce başkaları
Pusu bomba mapus ölüm
On parmaklarında on kara
Adın yazılınca dosyalarına
Yediveren gülüm dostum yiğidim
Adın yazılınca dosyalarına
İşsiz aşsız verem olmacasına

Sürgün yeniden eğitti onları
Zulum direnç oldu yüreklerine
Ayrılıklar muştu gibi sunuldu

Yorgun yıl sonlarında
Onarmaya alışık elleriyle
Onlar kavuşmaya dönüştürdüler

Ey karanlık, tartın nece bozuk olsa
Bunca yükü çekemezsin

AYI İLE ÇİNGENENİN TÜRKÜSÜ

Yaz. Çocukları sürgün eden yaz
Evleri kapatıp sokakları açan yaz
Kiraz gölgeleri taş duvarlarda
Okulların kapısında çarpı imleri
Belki hiç açılmayacaktır

Yüreklerde sıkıntının yardığı yeri
Sevinç henüz doldurmamışsa
Annelerde dayanılmaz kış gerginliği
Geçerliyse, ne yapmalı? Nereye gitmeli
Orda, çıkmaz sokağın başında
Bir def bir zincir bir çingene
Hayat soluk verir soluk alır

Ben seni oğlum ben seni
Aşırılmış çağlalarla beşledim
Büyüttüm dilenci torbalarıyla
İnsana benzettim
Bir elinde kalem bir elinde ayna
Oyna oğlum, oyna yavrum, oyna

Kadınlar ne yapar tarlada
Ne yapar beşinde sığırtmaç
Bebek sineğini nasıl kovalar
Küçük kızlar nasıl döker bakracı
Nasıl korkar nasıl ağlar nasıl dövülür
Oyna yavrum, oyna oğlum, oyna

Ne yapar dağlarda yiten çocuklar
Daha yirmisini doldurmamışsa
Ya bir kentin soğuk yapılarında
Kimleri tutar kan
Hadi yavrum hadi oğlum
Görsünler oyna da oyna da
Kat be kat giysiler kaybolsa
Maskeleri maskları kuş kapsa
Ne yapar çıplaklar dünyada
Oyna oğlum oyna yavrum oyna

Çingene, zilli def, bozuk para sesi
Ucundan ucundan çektikçe yazı
Uzar kavunları narları aşarak
Uzar ayvaları güzleri geçerek
Varır portakala kara dayanır
Biter. Hiç bitmeyecek sanılsa da
Silinir çarpı imleri
Tüyer çingene

YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ

Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar

Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar

Evleri yüksek kurdular
Cama betona boğdular
Usumuzdaydı unuttuk
Topraklar uzakta kaldı
Toprağa bağlı olanlar

YALINAYAK TÜRKÜ

Yatağında usul usul akan
Kömürde demirde eriyen can
Kesilen ayak kopan parmak
Kuş şenliği çalı duldası
Karda bir bir ayak izi
İşlendi bedenimize

Ağlaya ağlaya görmez olan biri
Gören biri, susan biri
Apansız konuşan biri
Patlayan ses, vurulan tay
İşlendi bedenimize

Yılgınlık düşsel olarak
Korkular suret
Yanıklar var anlamıyla
İşlendi bedenimize

Artık biz
Onların simgesiyiz
Şiirimiz kente yalınayak girecektir

YAŞLANMAYAN BİR KADINA TÜRKÜ

Bir taslak olmadı yüzün
Hiçbir zaman
Bitmiş bir resmin çizgileriydi
Kendi yüzüne kendin çizdin
Sevgiler korkular evmeler içinde
Atlas dokuyup şayak biçtin
Makastar sen terzi sendin
Biri bol gelendi halk bedenine
Ötekisi dar
Okul önlüğün mapus giysin

Hayatından övgülerle yitirdiğini
Yüce bir dirimde kargışla derledin
Belki gövdenin de dışındasın şimdi
Ayağa kalktığı, nesnelerin bile
Her şeylerin yürüyüp karıştığı
Susturulmuş, suskun günler içinden
Biraz geç de olsa, gerekenleri
Kadın elin, ana elin, üretken elin
Belki yine sen derleyeceksin
Ak başına dağlardan getirdiğimiz
Gül yapraklarıyla yastık yaptık
Şimdi dinlen

KONUŞ

Konuş sesin durmasın
Gün doğdu ve batti kuşluğu atladık
Uzun kuşluğumuzu, sen gelmeden önce
Ceylan, yavrusuna bastı karanlıkta
Suyun gözesine düşen sarı yaprak
Dönendi dönendi akıp gidemedi
Deniz kabarmayı boşuna bekledi
Kumlar boşuna bekledi

Konuş, sesin durmasın
Uzun bir kuşluğu muştulayan sesin
Susup dinlemeye girdi rüzgâr
Ağaçlar kulak kesildi ormanda
Tedirgin bekliyor tuzaklar
Sözlerin mavzer kurşunu
Kentin delip geçiyor duvarlarını
Dağlar çoğaltıp dağıtıyorlar
Konuş, sesin durmasın

ÖFKE AĞIDI

Dövün çocuklarınızı suçsuz
Erken tanısınlar cezayı
Cezaların suçlardan çok olduğu dünyada
Dövün çocuklarınızı

Atlar gibi gözlüğe alıştırın
Gözleri göklerden genişse
Almadan vermeyi öğrenmişlerse
Vurun ellerine ellerine

Candan özge değer var mı?
Vatan nedir?
Dostluk yenir içilir mi?
Sevgi neye yarar sevgi?

BEBEK İÇİN KARŞILAMA

Geçirdin son güzü, yeli, yaprakları
Sırta omuzlara vuran güneşi
Geçirdin köklere çekilen özsuyu
Kardan önce geldin

Askerler çeksin asma köprülerini
Azgın sular üstünden
Silah bırakılsın demiş olabilirsin
Örtüp üstlerine kaputlarını
Kaygusuz uykularda üç gün üç gece
Dördüncü gün oyuna dursunlar diyebilirsin
Belki Güney Amerika, Asya ve Afrika
Ve Ortadoğuda
Halklar kendi marşlarıyla yürüsün dedin
Ama geç geldin geç geldin

İlerde, daha ilerde
Bir gün olacaksa da
Henüz hiçbiri olmadı istediğinin
Yeni yeni yöntemler buluyor
Dünyanın kiralık beyinleri
Çok paralı efendilerine
Çok yoksul tutsaklar iki dizleri üstünde
Ellerini bir parça oynatmayı düşünmeden
Tanrıya yakarıyorlar

Tanrıyı bir milyarder kılığında
Başkan kılığında
Papamız kılığında bazan
Çokça da general kılığında görüyorlar
Ellerini indirmiyorlar daha
Tutunmuyorlar biribirlerine

Bir gün tutunacaklar
Bir gün başları yukarda
Yüceltip kendileri kendilerini
İnanacaklar yalnız kendilerine
Bunun için
Onlara yol göstermelisin
Çok bekledin ama geldin
Ama hoş geldin

HAVADA KAR KOKUSU

Terziler ufacık iğneleriyle
"Bir yılbaşı gecesi dayanır"
Şekerden ve buzdan kuklalar dikiyorlar
"Takma kirpikli dünya"

Denizlerden içerde
Ortalarda doğularda
Açlık kol geziyor
Varıp ocaklarda duruyor
Alime'nin oğlu eriyor
Hem vallaha hem billaha
Gözlerimin gözlerimin önünde
Gerze'den cici berber
Kepengini indirmeden yürüyor
Çıldırmış ufalmış bir çocuk kadar kalmış

Gazeteler keskin kalemleri ve flaşlarıyla
Uzağı uzağı gösteriyorlar
Etyopya Bengaldeş, Bengaldeş Etyopya

Havada kar kokusu
Bu yıl yaman kışlayacak
Söyledi cevizler alıçlar
Kuşları görmeliydik
Hiç olmazsa kuşları
Aklımızda kanatları sesleri
Olmadık yerde patlayan
Küçük kahkahalar biçiminde

Göremedik
Kuşlar büyük kentlerin göğünden
Artık hiç geçmiyor

Havada kar kokusu
Engizek'ten Elbistan'ın oralardan
Gâvur dağlarından düzlere inenler
Kıl çadırlarını, toprak kaplarını
Derleyip dürdüler çoktan
Sımsıkı kapanmış avcunu açıp
Kâğıt para bozuk para
Yazı sayacaklar

Ne denli sündürse ne denli uzatsa
Bir yaz bir kış etmiyor
Şaşkın bebelere bakıyor
Hayvanlara bakıyor
Geçmişim diyor ben benden

Buralarda
Sus sus sus sus sus
Dan başka bir ses duyulmuyor
Yazanlar ozanlar kardaşlar
Niye, biz ölmüş müydük

ZALIMSIN

Zalım sen
Şahin doğan atmaca
On bin avcı kuşuyla
Dört geniş filin sırtında
İpek çadırına kurulmuş
Kubilay Han mısın?

Tek tek parçalıyor havada
Genç turnaları doğanların
Ağzın dünyayı bir uçtan bir uca
En barbar eğlenceyi
Gündeme getirdin yeniden
En incesinde çağların
Zalım sen
Sırtlan mısın?

Zalım sen
Biçtiğin giysiyi başkalarına
Sırtında görürsen şaşma
Tanrının ve ulusun kutsallığına
İkelleri kanda sığınılmaz
Sığanamazsın

O BEYLER

Amanın beyler beyler
Avcıdır tüfeğinden
Yılgın geçer vuramaz
Atar vurmaya değil

Amanın beyler beyler
Arıkuşu gibi şakır durmadan
Yaramaz söz söylemez
İşe yaramaz söyler

SONDEYİŞ

İner yorgun bir çoban suları izleyerek
Durarak kuytularda .
Yiğit çıkar dağları
Canındaki ateşten verir her gördüğüne
Bir kırmızı gül alır

SEYRAN DESTANI

Resimler :
ABİDİN DİNO

SUNUŞ

Anadolu'da Celâli İsyanlarının 1603'ten 1610'a kadar süren döneminde bir büyük göç vardır. Halk buna "büyük kaçgunluk" demiştir. Bu dönemde çok kişi çiftlerini bozarak, köylerini bırakarak, göçmüşlerdir. Kentlere, kasabalara göçmüşlerdir. Kalelere, palankalara sığınmışlardır. Ulaşılması güç, sarp, ormanlık yerlerde kurdukları yeni köylere taşınmışlardır. Doğuya, sınır illerine göçmüşlerdir. Genç olanlar, güçleri yerinde olanlar, levent bölüklerine karışmışlardır.

Niye göçmüştür halk?

Devletin gücü tükenmiştir çünkü. Vergi alma yöntemini boyuna değiştirir olmuş, yasaya, geleneğe bakmadan, reayaya, kaldırabileceğinden fazla vergi yüklemiştir. Özellikle topraktan alınan vergileri çeşitlendirip artırmıştır.

Dirlik erbabı, ümera, "tekâlif-i şakka" suretinde salmalar toplar olmuşlardır.

Ulufeliler (Yeniçeri, acemoğlanı, sipahi, silahtar vb.), cihet sahipleri (kadı, müderris, naip), ellerinde nakit toplanmış kişiler, tefecilik yoluyla köylüyü borca batırmışlardır.

Para darlığı, ellerindeki toprağın yok pahasına ellerinden çıkması sonucunu doğurmuş, "askeriler", yerliden kudretlu olanlar, geniş çiftlikler oluşturmuşlar, Reayayı angarya çalıştırmaya başlamışlardır.

Sekban, levent, suhte soyguncu bölükleri, köylerden hiç eksik olmamış, köylünün mal, can, ırz güvencesi kalmamıştır.

"Büyük kaçgunluk", Anadolu halkının tümüyle ayakta olduğu bir dönemdir.

1940'lardan bu yana, göç nedenleri oldukça değişmiş de olsa, yoğunluğu artarak süren yeni bir göç dönemini yaşıyoruz.

Göçenler, köylerin eli iş tutan genç insanlarıdır. Bu diri işgücü, önceleri kentler içine, çevresindeki sanayi kollarına gerekmiştir. Bir yandan köy iterken, öte yandan kent, daha çok para, daha uygarca yaşama özlemlerini kullanarak, çekmiştir.

Ata yurdundan, baba ocağından ıralacak kadar gözüpek, diri, atak olanlar, sular gibi yürümüşler. Tarihimizdeki kaleler, palankalar yerine, gecekondular kurmuşlardır.

Çevirmişler koca kentlerimizi gecekondularıyla, korunmuş, barınmışlardır.

Kentlerin eski oturanlarının yakınmaları, bu kıyılardan doğru iri iri soluyan dev için, bir karıncanın soluğu gibi gelmektedir artık. Türkiye'nin toplumsal gelişmesi, ekonomik sıçraması, demokratikleşmesi, bu devin ellerindedir. Ve dev, ellerinin bilincindedir.

Destanımız "Seyran", bu büyük olgunun çizgilerini taşıyor. Çizgilerin daha yoğun olmayışı, salt bizim kusurumuz değil, sıkı dönemlerin.

1972-75 arasında yazıldı. Az eklendi çok ayıklandı.

Diliyoruz ki, bu "Seyran", "Büyük Halk Destanı"mızın bir girişi sayılsın.

Aralık 1978
Gülten Akın

"Deniz ya da göl kıyılarında, ırmak yalılarından uzak, yalçın ve çıplak bir kaya parçasının eteğinde kurulmuş olmakla birlikte, gökyüzüne atılırken, taş toprak kesilmiş dalgaları andıran görkemli dağları, bin renkte, gürbüz doğu ve batı levhaları, çok yıldızlı ve ışıklı gökleri ile (Ankara), eşsiz bir yayla güzelidir. İklimi sağlam, havası temiz ve kuvvet vericidir. Ovayı sıra setler, tabiyeler halinde çeviren demir, tunç ve bakır renkli dağlar, Ankara'yı Türk yurdunun zaptolunmaz hakim kalesi haline getirmiştir."

10 Ekim 1933, Atatürk

BİRİNCİ BÖLÜM

Ağıtla başlarız yaşamaya
Konuşmadan önce sövmeyi biliriz
Yarısı alkışla sözlüğümüzün
Gerisi ilenç
Bizim kadar çabuk hangi desti dolar
Akar hangi böğet
En gergin tel biziz
Amma
Kaç Eyüp şaşkına döner sabrımızdan
Dağları tutmuşuz boylarımızla
Ayakta bir halkız
Kentlerde simgemiz kondularımız
Bin duran uygarlık eskittik
"Göçtür göç"ü vuran davulumuz
Eskimemiştir.

Kente son kapıdan giriyoruz
Karanlığın usul ustaları
Keskin dişli bir köpeği
Üç kişinin yedeğinde gezdiriyorlar
Bize kimliğimizi soruyorlar
Mayısların hesabını soruyorlar
Söylüyoruz
Okusunlar
Sanmasınlar susan bir kuşağız
Bizden sonra bağıracak olanlar
Tartılmıştır gövde
İple sürgünle zulumla mapusla
Tartılınca gövde
Hele hesap sevdiklerimizin başı üstüneyse
Anlaşılmış olmalıdır
Kim kaçaktır kim düzmece kim yiğit

Kente son kapıdan giriyoruz
Hava dingin değil, bastırılmış
Dul bir kadın sessizliğinde
Kavgadan iz yok
Düşman bildiğimiz düşman değil
Aman bu nasıl barış
Barışın böylesi görülmemiş
El işte, ağız yoklukla dalaşta
Kim açmış bunca okulu
Kim basmış bunca kitabı
Herkes ama herkes
Gözleriyle tükürmesini öğrenmiş

Kurtuluştan önce sardırın yokuşa
Bir yanınız Bülbülderesi
Altınız Bağlar Caddesi
Sürün, dizleriniz iyce kesilsin
Aman dediğiniz yerde düze vardınız
Sağda sıra sıra apartımanlar
Solda, İncesu'yla Esat arası
Derede tepede kondularımız
Çorum'dan, Sıvas'dan, Kastamonu'dan
Yozgat'tan, Ankara dolaylarından
Öteki kentlerden köylerden
Bir bir, sonraları onar on beşer
Geldik
Geldik Seyranı kurduk.

Toprağa bağlıyız
Toprağa bağlıydık ama değildik onun kölesi
Efendisi de değildik.
Bitmeyen bir pazar kurduk
"Yazın başı pişenin
Kışın aşı pişer" diyerek
Aldık-verdik, alışverişe oturduk
Denge bozuluncaya dek
Ve denge bozuldu bir gün
Çekirgeyi hayladılar yazıya
Ot kalmadı koyununan kuzuya
Şeytan dakneşti işimize
Veriyoruz yine azalsa da
Alıyoruz yine
Ama bizde bir şeyler çoğalıyor
Dipsiz kuyulara dönüyoruz, masal devlerine
Ne versen aç, ne giydirsen çıplak

Öğütüyor değirmenlerimiz: Gerek gerek gerek
Motor gerek okul gerek su gerek
Radyo gerek asfalt gerek cam gerek
Beylerimiz kadar güç gerek
Ne bir eğsik, ne bir artık.
Tabancalar alıyoruz
Kimin için? Bunu bilmediğimizden
Biribirimizi vuruyoruz
Damlara düşüyor, damlardan çıkıyor
Askere gidiyor, dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Gurbete gidiyor dönüyoruz
Sonra dönmüyoruz bir gün
Kondularımızı kuruyoruz

ÇORUM'DAN GELİRİK

— Atalım mı arkadaşlar?
— Atalım.
— Ne atalım?
— Nara.
— Kime?
— Herkes sevdiğine.
Hey hey
"Karşıda kürdevleri hele yandım
Yayılır develeri elmasım hey
Oturmuş inek sağar hele yandım
Terliyor memeleri elmasım hey"
Çorumdan gelirik.

Canik dağlarından, Havza'dan beriye
Genişlemiştir yeryüzü
Yaşlı bir bedene benzer öfkesi yuvarlak
Konuşkandır, sivri nüktelerle dengeler kendini
Unutamaz, ezbercidir yine de
Bir elinde tarihle gezer
Ötekiyle halkbilgisini tutmuştur
Tecime yol çizer ayakları
Baca dizer, pancar üretir
Gözleri betondan, camdan soğuktur
Ağzıyla durmadan öper sevdiğini

Güvercinler besler dallıkara
Beyaz, çilli, göğala, kekilli
Öğünür kuşbazlığıyla
Sesiyle uçurur, sesiyle toplar
Kapancalar kurar, allarla eğlenir
Yozgat'la oyuna oturur, yener bitirir
Yine de kaç yüzyıl saklarsa saklasın
Bir Çapanoğlu'su yoktur, hüzünlenir.
Koyunbabaya sığınır, Kızılırmağa
Taş çekerek köprü kuran geyiklerine
Ateşe sığınır, leblebicidir
Halay kurar, Dillalaya durur
İğdeli geline divane olur
Destinin kulpuna şahin kondurur
Çorumdan gelirik.

YOZGAT'TAN GELİRİK

"Yönetim ya ilim ile olur ya zulum ile
Bende ilim olmadığından, zulumla yönettim"

Çatak kıyısında, çimlerin arasında
Bir aligülü patladı
Bir ibibik öttü sessizliğin içinden
Kuledeki saat beş kez vurdu
Evleri bastı çeteler
Darağaçları, ipler, çingeneler
Çarşı alanında, kule dibinde
Beyler son isteklerini söylediler
Kara tandırlarda oklağacın, sacın
Ambarlarda yünlerin ve samanların içinden
Sararmış yüzleriyle alındılar birer ikişer
Kaçtı dağdan dağa geri kalanlar.

Bir sarı çiğdem patladı
Yoksulun alkışı, varsılın kargışı
Çapraz fişekliğe kesmiş korkusuz çeteleriyle
Atladı Çerkez Ethem al atına
Günün bir tanığı diyor ki :
— Yağmalandı kent, yağmalandı köyler
Şekerpınar, Tekke, Çatak
Suskunluğun defterine yazıldı
Saygın kâhyalarıyla mahalleler

Ankara'ya ikinci kapıdan girildi.
Sırmalı kuşaklar, yağlıklar,
Sedef kakmalı tüfekler
Karaoğlanda satıldılar
Ardından
Toplanıp asker dizileri
Taşhan'da
Vererek ilk savaşlarını açlıkla bitle
Yiyerek çarıklarının altını ve süpürge tohumunu
Dimdik ayakta durdular.

Sonra Sakarya'da Dumlupınar'da
Bozok uşağıyık can sorulmaz
Vatan sorulur ne has, ne güzel
Diyerek vuruldular üçer beşer

Kimler mi döndü Ankara'ya
Kilot, potur, kalpak, saylav kılığında
"zadegân ve eşraf"
Çekip imbiklerden bağarasında
Yumulup dilaver suyuna
Bozkır'a katlandılar.
Ve sonra
Ethem önünden kaçmıştı
"tebdil-i kıyafet eyleyerek"
Asılanlardan kalan genç beyler
Sonra da onlar geldiler.

Köylüler mi?
Onlar
Birinci büyük savaşa yirmi iki milyon girdiler
On milyonla çıktılar
Kocamışlar, kadınlar ve çocuklar olarak onlar
Çölde Bir-üs Sabayı yeşertenler
Yenişehir'i onlar kurdular
Yaylasın diye kaçan ve kaçmayan beyler
Geri döndü kendiler
Gide döne gide döne
Dönmez oldu kendiler
Kurdular kondularını

Bin dokuz yüz altmış beşte
Sen ne belliyon ağabey
Bilakis sen bizi
Karayağız ufarak
Gördün de beğenmedin mi?
Avradımız bile avradımız
Yiğittir
Pes etmez tezvaraya
Hamur yoğurur
Oğlan doğurur tekne başında
Sırtında çıtırgı yazıda yabanda
Burçak tarlasında er kişi niyetine
Bilakis
Ellerine koyduk namusumuzu
Anamızı oğlumuzu kızımızı
Alamandayık.

KARS'TAN GELİRİK

Allah, gökleri ve yeri yarattı
Issızı, boşluğu, engini yarattı
Karanlığı koydu, yarısını ışıttı
Gündüz oldu ve gece oldu
Ve Allah suyu yarattı
Aras ırmağını, Efem bağını
Ağacı, yemişi, kuşu
Sonra kendi benzerinde
İnsanı yarattı
Erkek ve dişi yarattı
Yasağı ve bedeni bildiler
Çıplak bir oldular utançları yoktu
Çoğaldılar.
Onlardan boylarımız
Bayat'ı, Afşar'ı, Kaçar'ı
Çepni, Gündeşli, Gökçeli
Camadanlı, Kaskanlı, Dilhiranlı.

İnsan insan
Tanrıya ve doğaya
Ve kendine başkaldıran
Ve Rab öfkelendi
Yazıldı :
Artık onmayacaktır
Dikenler ve çalılar bitirdim
Onu yaptığım topraktan
Otu ve buğdayı verdim
Terleyip yorulacaktır
Göle'de, Selim'de, Susuz'da
Yelip yelip aç yattığı olacaktır.

Ve kadına dedi :
— Acıyla doğuracaksın
Yanında kalmayacak doğurdukların
Kırılacaklar
Ottan, salgından, kılıçtan
Hamal olacaklar geri kalanlar
Erenköy, Kadıköy ve bilcümle
İstanbul pazar yerlerine,
Ankara pazar yerlerine.

Abla bilirsen? Kars'tanık
Selim'denik, Susuz'danık
Ben, abim, küçük kardaşım
Dayım, emmioğlu, ötekiler
On ile on beş arası
Köleler gibi derlendik
Fikirtepe'nin orlarda
Karın tokluğuna
Altındağ'da, Seyranbağları'nda
Sırı sıra kondularda
Yatarık, kalkarık
İşe giderik en çoğu
Değilik bir şeyin sahabı
Kutsaldır taşınan taşınmayan
Mal edinme hakkı, kutsaldır
Bizse Susuz'danık, kargışa uğradık.

Kalanlar,
"Şalvarı şaltah Osmannı
Ohçuru koltah Osmannı
Ekende yoh, piçende yoh,
Yiyende ortah, Osmannı"
Diyerek, bilerek, diyebilerek
Verdiler

Yaban ördekleri alabalıklar
Çıldır'dan, Turna gölünden
Abbas'tan, öteki sulardan
Sarıkamış, Göle, Posof
Yabankeçisi, Karaca
Bal, peynir, akdut, şeftali
Pirinç, buğda
Iğdır ovasından, Kağızman'dan

Verdik,
Somurdu şalvarı şaltah Osmanını
Çünkü biz
İnandık Tanrının ilk suretiyiz
Cenneti yaşadık
Bin dokuz yüz on dörtlerde
Soğanlı'da, Allahüekber'de
Kırdırdı Enveri Paşa yiğitlerimizi
Açlıktan, soğuktan, kardan
Cehennemi gördük
Piştik çiğ değiliken
Ağu tutmasın diye
Güller ve türküler geçirdik
İnce esmer yüzlerimizden
Erkek kız oyuna durduk
Kıskanç, Enzeli, Askeran, Ceylan
Ve Şeyh Şamil
Sapı ağır bıçaklarla oynanan.

Seyran
Yok eden ve yoklukta var olan
Duran ve yürüyen
Uyuyan ve koşan
Uzlaşmalı, başkaldıran
Son Babil Kulesi dünyanın
Seyran
Akan kan da olsa, yaş da olsa
Acıyı ve durgunluğu
Sildik mızıkalarımızdan

KIRŞEHİRDEN GELİRİK

Pes bilin yalnız kişi güçsüz olur
Birikenin devleti uçsuz olur.
Aşık Paşa

Baranlı'ya günışığı vurmasa
Kılıçözü bölmeyecek dünyayı
Gümüş ıpıltılarla.
Sevdiği gelip basmasa
Köprüler yaptırmaz Keyhüsrev.
Topraktan boğalar pişirip Hitit
Salmayacak Mucur'un yeşiline
Dölü güçlensin diye.

Baranlı'ya günışığı vuranda
Böldü dünyayı Kılıçözü
Köprüler yaptırdı Keyhüsrev
Hitit'ten, Firig'den, Bizans'tan sonra
Dölü güçlendi Oğuz'un
Yirmi dört boyun yirmi dördü
Birleşti koca Türkmen'de, Baba İshak'ta
Aldılar Maraş'ı, Adıyaman'ı
Çöküştü üstüne arılar gibi
Kırdı bitirdi Moğol
Ezdi İlhanlı Divanı
Uçlara göçüştü bunalan Türkmen

Kırşehir
Baba İshak'a mezar
Moğol ordusuna yaylak

Pes bilin yalnız kişi güçsüz olur
Birikenin devleti uçsuz olur

Otuz iki esnaf piri Ahi Evran
Kentin kutsal derisini arıttı kirlerinden
Birikip güçlendi yeniden
Bizans'ın ucunda dölü Oğuz'un
Kılıçtan önce şed çekti
Ahi oldu peştemal kuşandı
Adı Osman olan
Girdi kaç dövüşe, çıktı kaç kıtlıktan
Yediği ağaç kabuğu
Soldu Mucur'un kavakları
Sebep aman aman aman
Efendim aman

Birinci Dünya, İkinci Dünya
Varıldı Kurtuluşa
Ustalaştı başkaldırmada
Anadolu Kırşehir
Başkaldırma
Girmiş bir kez mayasına
Baba İlyas'tan sonra
Baba İshak'tan sonra
Selçuk'tan, Moğol'dan sonra
Ahi Evran, Osmanlı'ya.
Göğün kutsal düzenine
Başkaldıran Cacabeyi'yle
Başkaldırma piri Mustafa Kemal'i
Sine-i vatanda
Canlarla karşıladı
Güllerle ağırladı.

SIVAS'DAN GELİRİK

Kapadokya
Üstünde büyülü mavi aydınlık
Altında
Kandan ve ateşten süzülmüş
İsyan görmüş toprak ana
Arı gibi, petek gibi, bal gibi
Bu esmer ağdalı, bu güleç dünya
Anadolu'muzun ortasına
Kargıyla mı, tüfekle mi
Gül ile mi çizilmiş?

Kapadokya
Yorgun, yenik ordularıyla
Yense bile yenik ordularıyla
Hattuşaş Alpaslan Eratna
Ve Timur
"Sana öyle bir iş edeyim ki
Timur Sıvas'a etmemiş ola."
Has, timar, zeamet
Osmanlı oluşu salnamelerde
Sonra yangından ve külden yeşeren
Müdafaa-i Hukuk, Heyet-i Temsiliye

Kocaman büyülü aydınlığın ortasında
Bir kara leke yoksulluk
Bu nasıl bela
Bela ki bela
Ozan eden Ruhsati'yi
Veysel'i kör eden
Şah Turna'yı mapus
Yoksulluk.
Söylenir vezir adlarıyla
Gök medrese, görkemli çifte minare
Kemerli, revnaklı, sırlı, ayetli
İzzettin Keykâvus şifahiye
Biz kurmadık mı
Kimlerin sırtından geçmişti ola?

Adlıları adsız koyan bela
Geldi çöktü yanar ocağımıza
Bizim, yani oğlum Mustafa'nın
Oğlum Ali'nin, karım Nesli'nin
Kızım Döne'nin, kızım Server'in
Yani tümünün ocağına

Dirilip gelmedi Misak-ı milli
İnsan hakları
Ve Anayasa
Dürüldü kaldı kâğıtlarda
Kalktık göç eyledik

HAKKÂRİ'DEN GELİRİK

Göğsün kilidi oy yaman oy yaman
Açtım dişimle
Ben Hassigo, o Meyru
On yedimdeyim, o on beşinde
Bahar zomasında aklımı çeldi
Yazda buzlar çözülünce
Sular yürüyünce dağlardan
Yeşerince
Coşunca Zap suyu
Mendil aldım, mendil verdim
"Şu tepe bizim tepe
Lele lele Meyru
Üstünde keklik seke
Yandım yârim Meyru
Benim Meyru'm Ertuşi
Başında kara puşi
Canım gülüm Meyru"

Bey oğluyum, şivan oldum
Kara keçilerinin ardında
Onun yüzünden
Gece gece uykusuz
Çadırlarını döndüm
Sayısız kani, bulak geçtim
Yandım, soğuk sular içmedim
Geldim durdum eşiğinde
Kandırdı beni.

Kadife fistan giyinir
Cilo'da dursa, Sattan görünür kırmızısı
Yüzü Gelyano gölüdür, dingin ve ışıklı
Gözleri süsendir.
Gülşanî oynadım onun içindir
Sevdamı söyledim türkülerinde
Zap karakolundan Avaspi'den
Doruğa varmayı ben bilirim
Geyikler dostumdur
Suya eğilince gölgemden ürkmezler

Güzeldir bizim eller, ne güzeldir
Yiğittir erkeği kadını
Yürek gerek kuş uçmaz dağlarda
Hırçın kışlarla boğuşmak için
Çılgın yazlarla sevişmek için
Boylarımız birbirine bazan dosttur, çokça düşman
Dostki, Oromari, Piryaniş
Jerki, Gerdan, Mahmuran
Hele Meyrum Ertuşi
Pusatlıdır, kendi görür işini
Üretir, hakça bölüşür
Üç nen bilir : Aşk, savaş, dostluk
Dostluk ve sevgi, Gani Bergani

Yeşil boza döndüğünde
Güz zoması derin koyaklara indiğinde
Babam babasına vardı
Armağan verdi saygı gördü

— Kızım bir candır bağışladım yolunuza
— Meyru bir candır katılmıştır canımıza
Demeye kalmadan
Davullar vurmadan
Çadırlarımızı
Alnı akıtmalı atlarla basan düşman
Vurdu babasını
Vurdu emmilerini ve kardaşlarını
Meyru, maralım Meyru
Mem'in Zin'e yandığı gibi
Yandığım Meyru
Aldım kaçırdım onu
Van'dan, Muş üstünden, Diyarbakır'dan
Ben şelşepiğimi çıkarmışım
Uzun fistanlarını Meyru
Şimdi Seyran

VAN'DAN GELİRİK

Harami var deyu korku verirler
Benim ipek yüklü kervanım mı var
Pir Sultan

Yukarda
Averof'un oralarda
Altı jandarma bir komutan
Burdur Isparta Samsun'dan
Bursalı Konyalı Kırşehirli
Altı delikanlı jandarma
Bir yüzbaşı komutan
Sıkıca tutuyorlar
Yüzyıllanmış bir ipin ucundan
Öteki uçta üçer beşer el değiştiren
Kaçakçı, eşkıya
Güm güm ötüyor mağaralar
Buza kesiyor jandarma
Eşkıya donuyor
Donuyor komutan
Bitiyor açlıktan ve uykusuzluktan
Dev, baş istiyor
Bir eliyle eşkıyalar büyütürken
Ötekiyle jandarmayı üstüne salan
Bir ondan bir ötekinden
Baş istiyor

Uyumuyor kasabalar köyler
Kilitler tüfekler korkuyu bekliyor
Al narı cevizi bekliyor
Koyunları keçileri
Sarı saçlı kızları bekliyor
Dev, eritiyor soluğuyla
Kilitleri silahları
Eşkıya evlere giriyor
Ardından jandarma evlere giriyor
Serseran serçevan
Eşkıyanın jandarmanın ardından
Bir uzun akmadan Müküs
Kuzu büyümeden bebek yürümeden
Gelinler Lorkeye durmadan
Dev, köle istiyor, ürün istiyor
Serseran serçevan

Beye dönüşüyor eski eşkıyalar
Serseran serçevan

Yiğidim, demir yüreklim
Dağlara verdiğim Sebo can
Onca kitabın onca kitabın
Kavlini yüklendin
Yaban kekliği miydin
Al eden avcıya mı düştün
Tuz mu koydular gözene
Yandın, yeniden yeniden mi döndün?

Aşağda
İlk yazın ürküttüğü balık sürüleri
Yumurtalarını gizleyerek gövdelerinde
Irmak ağızlarına yöneliyorlar
Buluttan başlığıyla Süphan
Bir kar taneciği bile vermeden karşılık
Akşam güneşini kullanarak
Yönetiyor son töreni

Göl durgun ve kızıl pırıltılı
Sıvanmış Engil suyunun balıkçıları
Ağları çekiyor dalyanlardan
Kuşlar koyağında
Martılar turnalar balıkçılar
Koca bir savaşı bitirmiş, yorgun
Beyaz sessizliğe sıralanmış
Duruyorlar

Yerde parçalanmış kuş bedenleri
Tüyler kan ve ölüm ölüm

Ah Sebo, Sebo can
Onca zalımın onca zalımın
Zulmunu yüklendin
Dağlarda yitti tüyün teleğin
Ama kan
Ama kan durur.

DELLOCAN

Kayşadır toprağı Kemaliye'nin
Akar gider Karasu'yla Dellocan
Geçim bir hışımdır kullar üstüne
Doymaz bakır işleyen el, oyma yapan el
Yozur gider bahçesinden bağından
Dello can sana kurban

Sohmarik'ten Ovacığa inmişem
İşlediğim, koca bir kış satmışam
Yağ almışam, tütün almışam, kenger almışam
Önüm seldir yanım dağdır hey anam
Dellocan
Dönüp gelebilsem, gelebilemem

Dağların ardı ağıttır, şivandır
Oğul yitik, haber gelmez
Gurbetin sinsi dülgeri
Usulca çalışır bağrımızda

Keşik vermez, dur durak dinlemez
Acı, analarla yoldaş olmuştur
Bir uzak selam, bellisiz bir haber
Kanadı gümüşlü bir kuştur
Gümüşlü bir kuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

Baharda ve güzün
Bir gün batımından ayışığına
İpek hışırtısı, gümüş balkıması
Başımızı kaldırmadan biliriz
Düşle gerçek, göğle yer arası
Süzülüp giderler
Kara Afrika'ya, Avustralya'ya
Uçakların gitmediği yerlere
Kendi kanatlarıyla akıp giden
Ardıç kuşu, turna, alaca balıkçıl
Gece balıkçılı, erguvani
Kaşıkçı kuşları, soylu pelikanlar
Erkek penguen, dişi penguen
Uçarken şarkı söyleyen

Mayısta Manyas gölünde
Ya da Engil koyağında, Van'da
Serin su, diri ot, yılan ve kurbağa
Dans ederler, sevişirler
Vuruşurlar kıyasıya
Dizilip uyurlar akşamları

Sinop'un, Gerze'nin oralarda
Koca bir denizi yornuksuz aşıran
İncelmiş azalmış bıldırcınları
Yorup düşüren
Geçim sen
Kocaman kentlerde acımasızsın
Antene kuleye fenere çarparlar
Senin yüzünden
Solar rengi
Silinir dirimi
Hey diyemez hey hey
Halaya duramaz coşunca
Yaşarken yalnızdır
Yalnızdır ölürken

Geçim sen geçim sen geçim sen
Bir gün hayatın dışına düşsen
Bir gün hayatın dışına düştüğünü
Ölmeden görsem

NATOYOLU

Biraz şaşırarak
Ama sevinçle gördüler Seydali öğretmeni
Artvinli, iki çocuk bir karı
Soluk benziyle
Yirmi gün olmuş daha
Böğrüne neşter değeli
Bir elinde kazma kürek
Ötekinde keser çivi
Tuzluçayır'a
Mayısın içinde girdi.
Tuzluçayır'dan bir yanı kente bir yanı dağa
Yol gider asfalttır, Natoyolu
Ankara'nın ağaları beyleri
Oradan sürerler arabalarını
Bir tapınma gibi, karlı dağlara
Arınır mı sanırlar kim bilir
Yüreklerindeki kir.

Ankara'nın susuz dereleri
Bademli'yi Kesikbaş'tan
Kesikbaş'ı Seyran'dan
Seyran'ı İncesu'dan, onu Topraklık'tan
Topraklığı Abidinpaşa'dan Tuzluçayır'dan
Ve Mamak'tan
Ayıran susuz dereler

Ankara'nın kıraç tepeleri
Asi ve tunçtan
Yabanıl bir kısrak olup hüysuzlanırken
Değince üstüne insan ayağı
Küçük kedilerce sokulup sırnaşıp
Uysallaşan
Ankara'nın kıraç tepeleri

Karşıda Bayındır, Kusunlar
Yağubaptal
İlerde İmrahor, Mühye
Seydali
Orda dağların derelerin
Köy yollarının koynuna
Eski bir bildik gibi sokuldu
Dörtköşe bir toprak parçasını
Çizip ayırdı kendine
Oturdu bekledi bütün gece
Beklediler sonraki geceler
Bir duvar ördüler bir çivi
Çaktılar bir kapı açtılar
Bir pencere
Ördüler bir duvar yine bir pencere
Bir çatı çattılar
Uzakta soluyan başkenti duydular
Öyle ürpermediler korkuyla
Dostlar komşular yoldaşlar
Orda birlikte çoğaldılar
Çoğaldı gecekondular

Minibüs
Olağanüstü yorgun
Olağanüstü yüklü
Ve o kadar dayanıklı minibüs
Büyük kentlerin yeni eşeği
Oraya da taşıdı insanları
Selam demeden oturmayanları
Torbaları fileleri çantaları
Çuvalları demirleri tahtaları
Ve fideleri

Bir bahçe çevirdi Seydali
Kazdı kuyusunu oğlu Memet'le
Suya değdiler yedinci metrede
Çekip çıkardılar yerin üstüne
Fidanlar diktiler, karık ektiler
Ev aralarına yol bağladılar
Geçsin diye Sezen Aksu
Fotoğraflı kamyonlar

Duvarlarda yazılar, sloganlar
Bir duvar gazetesi niteliği taşıyorlar
Yalın ve güncel
Çocuklar ve kadınlar okumayı
Söktüler duvarlara bakarak
Kahrolsun, dediler günde yüz bin kez
Yol diye onu bellediler

Bademli'den süzülen yel
Ipıltıya koydu bayırları
İğdeler kokuyla kımraştı
Bir top mor güvercin kondu
Göğardıcın dallarına
Veli'nin koca çomarı iki adım attı
Gerindi silkindi venildedi
Akşamın usanık hizmetçilerini
Takırdıya gıcırdıya dumanlar koyvere
Kesikbaşa döktü beş otobüsü
Acıkmış çocuklar çığrıştı
Bağırdı erkekler öfkeli
Nineler ilendi bilmem kaçıncı kez
Ve şükrettiler korkarak

Çünkü tanrısı onların
Öfkenin de tanrısıdır
Asık suratlıdır, erkektir
Kumandana ve valiye benzer
Alır vermez, kırar onarmaz
Helbet güler emme güldüğünü bildirmez
Helbet sever emme sevdiğini bildirmez

Dört kitap da haktır, inanırlar
Esirgeyen bağışlayandır tanrı
Emme ne esirgediği belli, ne bağışladığı

Töbe de gı ana töbe de
— Kızım sen
Ömründe bir kez ata bindin mi
Bindiğin ata güvendin mi
Heç de binmedin.

Bir kızcık salındı minik adımlarla
Bir kadın sevinçle bağırdı
İlk kez ayakta durmanın aşkına
İlk kez yürüyüp gitmenin aşkına

AYŞE ANASINI GÖREMEZ

Kars'ın Selim'inden boyacı Hasan
Dilber'e hükümet nikâhı kıydırdığında
Ayşe yedi aylıktı karnında
Ulan karı, dedi boyacı
Menim çocuğumu doğuracağsen
Seni nikâh edeceğim resmen
"Herif senin kölen oluram
Ayağın altında ölürem"
Sanıyordu ki Dilber
Seyyar boyacı Hasan'ın
Resmi karısı olursa eğer
Değişecek hayat birden
Hanım olacak, Dilber Hanım
Alacak eline naylon çantayı
Öyle işe mişe değil
Gezmelere filan gidecek
Bir giyinip bir süslenip
Hasan'ı bekleyecek akşamına.

"Herif senin kölen oluram
Ayagın altında ölürem"
Ayşe doğduğunda resmen
Boyacı Hasan'ın kızı diye
Yazıldı Selim nüfus kütüğüne
Hepsi bu
Başka bir şey değişmedi
Hayat daha ağır yüklendi
Dilber Hanımın sırtına

Bir de
Dilber'i başkasına
Kaçıp göçecek diye korkan Hasan
Korkmadı
Öfkesi daha bir yağlı
Sillesi daha bir kavi
Yumruğu daha bir oturaklı
Ciddi aile müessesesi
Azatlı kölesiyken, azatsız kölesi
Vurdu, yaraladı, onarmadı

Ayşe, anasını göremez
Dilber, ocağında kalamaz
Haftanın her günü sabah akşam
Seyran'dan Çankaya, Çankaya'dan Seyran
Üç saat "he vallah" dizleri kırılır.
Esmer bir gölgedir uyurgezer
Yasemin ap. sekiz no. da
Hanımın bebeği Ayşe yaşında
Dilber'i anası beller, yavrucak.

'Ayşe Seyran'da
Komşu nenesinin bakımında
Hey dünya
Ayşe anasız
Yasemin ap. daki çocuk da...
Dilber'in yüreği kaynar durulur
Hem sever bebeyi, hem düşman
Hayın geçim, zalım para, oy aman
Sanki o olmasa, o olmasa
Ayşe'ye dönebilir.

Ayşe anasını göremez
Dilber sekize kalamaz
Uyanır, çiçekli gülücüğü
Açar söner, açar söner
Buruşuk, dişsiz, somurtkan
Üşenik bir duvara
Çarpıp döner, çarpıp döner

"Akşam, lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam"
Dilber
Kanter
Evè döner
Durmadan oturmadan
Aman boyacı Hasan, şimdi boyacı Hasan
Aşını sofrasını
Ayşeyi bir kez bile
Doyasıya koklayamadan
Yatırır yerine
Ayşe, anasını göremez

GÜMÜŞ GELİN KASAPTA

Abi on liralık kıyma versene
Ezeceğim ekmeği içine
Keseceğim soğanı içine
Şöyle tuzuyla biberiyle
Domatesler ve patatesler ki
Kocaman bir tepsi köfte

Abi on liralık kıyma versene
Erim ardını dönüp yatar mı
Dillerim ağu tutar mı
Çözülür buzları ırmağımızın
Onunla benim aramda
Benimle dünya

Abi on liralık kıyma versene
Kuyularda en küçük şehzade
Atın önüne et, itin önüne ot
Baran beşini sürünce
Muslu üçüne varınca
Yeter yaşın doldurunca
Kurtulacak şehzade
Bir düğün bir dernek bir çengi bir çalgı
Elim yârimin elinde
Ötekinde ipek mendil.

Abi on liralık kıyma versene
Bu neyin yağmuru yaz ortasında
Tarlalarda ala buğday
Yolları tutmuş ekmeğin kokusu
Şeftali puslanmış, üzümler buğuda

Abi on liralık kıyma versene
Devlerin memesi süt dolu
Dağların doruğu ot
Balıklar en ulu denizlerde
En derin sularda

Şu benim aptal ellerim
Çabala çabala çabala çabala

Abi bu on lira o on lira
Abi on liralık kıyma versene

TEMELİNE

Çinçin'de Çalışkanlar'da
Asri mezarlığın duvarına
Yaslanmış bir oda bir aralık
Üç kapkacak iki mitil
İki makina kilimi bir seccade
Aşkale'den Pasinler'den
Yünden ve bakırdan geçilip gelinmiş
Şimdi naylon aleminyum
Çiçeksiz avlusuz gülüşsüz
Altı çocuk
En büyüğü on üçünde

En küçüğü Telli bebek yed'aylık
Vurgun yemiş serilmiş bir köşeye
Bir ölse, diyor anası, bir ölse
Hangi bir ülkenin
Hangi bir yerinde
Hangi bir yerinde
Hangi bir ana
Bebeğini ölsüne tutuyorsa
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline.

Bir başka yerinde
İpeğin ve elmasın pırıltısında
Dansediyordur sabahlara kadar
Gülücükler vardır
Deniz usul usul vuruyordur
Esrimiş yalıların bedenlerine

Sarışın şarkıların ayakları altında
Yüz bin kilo pirincin kâğıttan parası
Olsun
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline

Herhangi bir evde
Telli bebek için bir parça pirinç
Bir parça elma, bir yudumcuk çay
Yoksa,
Uzun yolların işçisi
Babanın kesesi yetmiyorsa
Batmıştır o ülke
Ölüm girmiştir temeline

Hangi bir yerinde dünyanın
Anası Telli bebeğin
Ölüm ölüm ölümü karşılamada
Bu denli acele ediyorsa
Uydu, ofset baskı, tüpte bebek
Nötron, üs, füze
Batmıştır o dünya
Ölüm girmiştir temeline.

İzmir'de Karabağlar'da
Yozgatlı kumculardan
Az mürekkep yalamış biri
Seyran'a
Şöylece yazdı mektubunu :

Madde canlıdır ve sonsuzdur
Diyen Tales'in İzmir'inde
Tanrılar tanrıları doğururlar
Cennet ve cehennem sonsuzdur
Şimdi, burda
Doğanın ve toplumun tanrısıysa
Para
Burda, İzmir'de, Karabağlar'da
Cennet ve cehennem biziz
Bir kum taneciği kadar canlı
Bir kum taneciği kadar özgür
Paranın, yaşamın iki yüzü gibi
Yaşanır ölünür

Omzumuzda kürek, şafakla
Kum yoluna vardığımızda
Atabildiğimizde küreğimizi sağlıkla
Basabildiğimizde yürüyen kamyonun tekerleğine
Cennettir bu
Ve cehennemdir:
Binemeyip düştüğümüzde
Altına altına tekerlerin

Bir lokma ekmek uğruna
Çıldırdığımızda
Silah gibi çekip küreğimizi
Dostumuzun sırtına başına
Savaştığımızda göze göz dişe diş

İzmir'de Karabağlar'da
Alişan adında birine
Bacısının söylediği ağıttır

Küreğinin sapı gürgen ağacı
Alişan'ın kum içinde ilacı
Ölümle sınandı lâdiğer bacı
Düşer gelir bir kardaşın üstüne

Alişan kardaşım canım yarısı
Dünyanın yiğidi hakkın doğrusu
Güvercin çifti de keklik sürüsü
Şenlensin mezarı konun üstüne

Aman dostlar ne iştir bu, ne haldır
Geçim avcı olmuş kişi maraldır
Ölür yaralanır onun üstüne

TURUNCULU YEŞİLLİ

Sekiz yıl, onu ben
Gün güneş görmeden
Kollarım ayrıla eğnimden
Bin çiyanlık bin kahpelik içinden
Alamanya'da...

İki Ford-Taunus yanâştı
Kondular sokağına
İndi iki bıyık ki
Uçlarından adam asılır
Birisi turuncu öteki yeşil
Akıp akıp gidiyor yüreği
Silip parlatıyor her bir yerini
Turuncunun sahibi, yeşilin sahibi
— Ulan para ulan namert
Ekerdik ekerdik biçtirmezdin
Bakardık toplardık yedirmezdin
Ulan para ulan namert
Onu ben, gün güneş görmeden
Kollarım ayrıla eğnimden
Yalnız, ölesiye yalnız
Bin çiyanlık bin kahpelik içinde
Büyüyen kızımın boyunu görmeden
Gözü gözüme değmeden yârimin
Sekiz yıl
Onu ben
Satmazdım onu ben

İkisi de dalıp dalıp gidiyor
Işıldıyor güne karşı iki makina
Turunculu yeşilli iki frolayn
Akıp akıp gidiyor yüreği
Turuncunun sahibi yeşilin sahibi

— Ulan biz
Bunları biz yapmadık mı
Biz adam değil miyiz
Oturamaz mıyız
Yumuşak kadifeye, pufla mindere
Ayakta mı doğurdu bizi anamız

Hangi dürzü hangi dümenle
Alıyor ne varsa elimizden
Kâğıtlar veriyor desteyle
Oyalanıyoruz bir süre

Sokağın öte başından kül rengi
Sarsıla sendeleye
Sökün etti Volkswagen
Bir tosbağa indi içinden
Sol eli cebinde
Sağını uzattı ordakilere
Aldı gitti turuncuyu yeşili

İBRAHİM

İbrahim'i ıssızda gördüler
Çevirdiler dört yanını dört kara silah
İbrahim yenile on altı yaşında
İbrahim'in suçu büyük
İbrahim halkını seviyor
Dalıyor umutlar içinde
Gelecek aydınlığı düşlüyor

İBRAHİM'İN DEDESİ

— "Fakir ol, kente yakın ol"
İnanmam, dese de atalarsözü
İnanmam, deneyden geçmemişse
Köprüsüz bir kentte ırmak olduğuna
Martısız bir kentte deniz
Vapursuz, iskelesiz, kaptansız
Susan insanın insan olduğuna

— Cemal gördük, iyi olduk
Çorum'un Çağşak köyünden
Ekinim az, güvencem yok
Ormanla başım belada
Yine de değişmem Ankara'ya
Irmaksız, denizsiz, kaya tadında
Yılgın bir Ankara
Gökyüzü kendini değiştiriyor boyuna
Kül ve Kurumla
Bir de gecekondular olmasa
Bir de İbrahim
O gürül gürül yaşam, o iş, o dert, o şamata
Mezarda sanabilir kendini insan

İBRAHİM VURULDUĞUNDA

İbrahim'im ben öleydim
Uğruna köle olaydım
Uzanmış da Ankara'nın orta yerine
Gövdesi dünyayı sarsıp durdurmuş
Nen eyle diyor anası
On altı yaşında ufacık öyle
Yavrum nen eyle, dalım nen eyle

İBRAHİM İÇİN SÖYLENCE

Urfa toprakları ki
Arap aşiretlerinin yaylağı
Türkmen oymaklarının kışlağı
Nemrut ki bir Asur hükümdarıdır.
Halk onu tanrı bilir
Putları ve tapınaklarıyla.
Korkar, ölesiye korkar

Urfa yazlarının birinde Nemrut
Düşünde bir oğlan çocuğu görür
Ol saltanat ol tanrılık ol tapınma
Yer ile yeksan
Uyanır kanter, buyurur
O yıl ülkede doğan
Bütün oğullar öldürülecektir
Urfa asmasının cümle sürgünleri
Kılıçtan geçirilir
Sürsün diye Nemrut daha bir görkemli
Sürer Nemrut
Kökleri halkın yoksulluğunda
Kökleri halkın karanlığında

Kaçar Azer'in karısı dağlara gider
İbrahim'i doğurur bir mağarada
Geyikler emzirir İbrahim'i
Büyür orda
Başlar tanrısını aramaya
Güneş değildir tanrı, ay da yıldız da
Güneş doğar batar
Ay doğar batar
Yanıp yanıp söner yıldızlar.
Tanrıysa, süreğen olmalıdır
Elmanın çekirdeğinde, ayda, yıldızda
Kuşun kanadında, ağacın sesinde
Bir kavganın ortalık yerinde
Barışın kutsal ipeğinde
Hayatın kendisi, insanın kendisi
Durmayan değişen
Nesneleşen özneleşen
Akıl olan, yol olan
Kır menekşesindeki çiğ
En büyük egemen

İbrahim Urfa'ya iner
Görür ki insanı, korkularla
Yozlaşmış, kabuk bağlamıştır
Tapınaklardan putlardan.

Kırar Nemrut'un putlarını

Buyurur Nemrut
Bir ulu ateş yakılsın
Bulunsun İbrahim
Halkının önünde ateşe atılsın
İbrahim'i uzun bir mancınıkla
Fırlatırlar ateşin ortasına
İbrahim havada bir olur
Özdeşleşir tanrısıyla

"Ey ateş soğu ve selamet ol"
Ateş soğur
Oğul, halkının gözleri önünde
Ateşe
Atlas döşeklere iner gibi iner.

O gün bu gündür Nemrutlar
Ateşe ve kana sığınırlar
Ve ilk ihaneti ordan
Ateşten ve kandan görürler
Çevrilir yalımlar ve namlular
Kendi akrep bedenlerine

Halk dirilir

ERTUĞRUL AĞIDI

Gökte bulut yan yan gider
Yaralarından kan gider
Töresi batası dünya
Kahpe kalır, şahan gider

Osman seni Osman seni
Yoz yetirmiş ustan seni
Vururlar mı arkasından
Sizde "arkadaş" diyeni

Halkın bağrından biçtiler
Birer birer hepimizi
Başarmadan ölmek yoktu
Böyle m'ettik kavlimizi

Hasına canın hasına
Haber salın babasına
Okulda bir yiğit ölmüş
Kuşlar dönüyor yasına

Yavan yerdi yavan değil
Sabırlıydı, söven değil
Hayata tümüyle tutkun
Bir şey seçip seven değil

Kapılara faşist gelmiş
Var mı demiş, sor mu demiş
Ankara'nın kanlıları
Ertuğrul'u vur mu demiş

Salihli'den çağrılıyor
Kazma kürek deriliyor
Düğününe varacakken
Ölüsüne varılıyor

Yumasalar yumasalar
Yol üstüne komasalar
Bilen olur bilmez olur
Garip öldü demeseler

Doğruya yiğit doğruya
Canavar girdi sürüye
Ölür mü yiğit olanlar
Ertuğrul benzer diriye

GÜLER İLE ALİCİK

Güleç sevdaları anlatsam dedim
Dikenler içinden bir sarı gülü
Onlara vardım
Verdiler elime, solmuştu
Aldım getirdim

Cennet ağlıyordu Resul suskun
Eğip kalmış başını önüne
Oturmuşlar da karakolun taşına
Cennet ağlıyordu, Resul suskun
Davacı olundu, tanık dinlendi
Tutanak tutuldu, Resul yıkılmış
Ağzını bıçaklar açmıyor
Cennet usul usul ağlıyor

Resul çöpçü, Sorgunun köylüklerinden
Erduran Haskaya mahlesi derler
Dağların başında gecekondular
Gören gelip konar, gören gelip konar
Yakın köylü, yakın illi, hemşeri
Çocuk kadın kedi köpek ev ocak
Sokmuş başlarını otururlar
Resul çöpçü, Cennet hatun, Güler kız
Buğday benizli de, bal ela gözlü
On altı yaşında, bitecik
Delişmen taylara eş
Güler dedikçe güler

Şahan dayının Alicik
Vurulmuş çenesinin çukuruna
Döneler ha döneler ha döneler

Bahar biter, yazlar geçer, güz gelir
Şahan dayı varıp gitse Resul çöpçüye
İstese Allahın emriyle
Uyuşacaklar
Velakin olmaz
Bunun nedeni çünküsü
Gecekondunun temelinde
Yapıldı ha, yıkıldı ha, polis geldi ha
Jandarma geldi ha, memur geldi ha
Yeniden yapıldı, yıkıldı ha.
Direnmekten topluca
Devlet kolluğuna
Şahan girmiştir içeri.
Ali varamaz Resul çöpçüye
Güleri ver bana diyemez
Güler güler çenesinin çukuru
Güldükçe yüz bin çiçek açar
Hadi der, hadi der, hadi der
Alicik sevdalı Alicik vurgun
Tutar kaçırır

Uzatma, diyor, komiser
Uzatma, uzatma diyor mahalleli
Birikmiş de karakolun önüne
Ağlama diyorlar Cennete, ağlama, kader
Göğnümüş, ezilmiş, susuyor
Çöpçü Resul kaldırıyor başını
Ali'nin ağası Sefer'le
Uzlaşıyorlar ellibinine

Ne yapar Sefer, ne eder Sefer
Bir yanı mapusta bir yanı yokluk
Köydeki üç - beş tokluyu
Satar, döner gelir on beş bin kâat
Resula mı, borca mı vermeli
Mapus baba, işsiz Ali, çalışamadı Sefer
Ne yemeli?
Ağadır, Ali'nin büyüğüdür, ar eder
Utanır ölesiye
Yılgın yemiş gibi eli ayağı
Döner vurur kendini

TAVANINA

Gecekondunun tavanında
Alen Dölon, Cüneyt Arkın'la
Yılmaz Güney yalnız başına
Liseli Abidin, İşçi Abidin
Tutup çıkarmış mapustan
Oturtmuş kondunun tavanına

Yılmaz Güney'i ilk kez Maraş'ta
Uzunolukta bir sinemada
Eski bir filmde gördümdü
Esmer ve afili jön prömiye
Önümde atmışlık bir kadın
Kocaman kocaman sesiyle
Aslanım yiğidim diyordu
Vur koma
Sövüyordu ötekilerin
Babasına dedesine

Şimdi susmuş Yılmaz oturmuş
Afişler içinde bir afiş
Gecekondunun tavanına

Abla, diyor Abidin'in babası
Bir iyiliği daha var
Kalın oluyor bu kâğıtlar
Yıpranmıyor tezvaraya

Kelek turşusu yiyoruz birlikte
Karanfilli çay içiyoruz aklımız tavanda
Baba öğünüyor oğullarıyla
Bunlar, diyor abla
Ayakları yere bastığında
Başladılar çalışmaya
Kışları okurlar şimdi
Yazları sinemada lokantada
Boya boyarlar, duvar örerler

ANKARA ANKARA GÜZEL ANKARA

Derlenip anaparanın şeyleri
Meşveret kurdular
Hay hay hay
Hani bizim dağlarımız dağlarımız
Mor çubuklu da gök yapraklı bağlarımız
Derelerimiz beyliğimiz derebeyliğimiz
Eski beyler nicoldu
Bakır idi demir idi tuncoldu
Yardı çıktı Ankara'yı
Mustafa Kemal'in ardından
Beton yığınları biçiminde
O tepe senin bu tepe benim
Diktiler uzun kondularını

Arko, Körko, Kârko
Dikildi konduların yumuşak karnına
Yıkıldı bir gecede yirmi kondu
Beyler vardılar belde başkanına
Gördüler belde başkanını
Topuyla copuyla tüfeğiyle
Vurdular, kırdılar, öldürdüler
Yaraladılar ki, onulmaz
Birer çarpı imi kondu
Daha yüz yirmi kondunun kapısına

Cepleri şekerli teyzeler
Artık uzak değil çocuklara
Ve amcalar
Fötrlerini yıkıp arkaya
Kırpıyorlar çıkası gözlerini

Ve analar
Sıcacık apartmanların yakınlığına
Çoktan alıştılar
Lüksle yudular fincanları
Ovdular adı tuvalet olan helaları
Tuzruhuyla
Tozunu aldılar aynaların
Dayandılar sevecenlikle
Cici beylerin çimdiklerine tekmelerine
Törenle keştiler tırnaklarını
Arko, Körko, Kârko
Yıkılsa yıkılsa yıkılsa
Daha beş yüz yirmi kondu
Beşbin ellibin kondu
Yarım milyon insan yıkılacağına

Dikildiler Ankara'nın mor dağlarına
İşleri güçleri para para para
Satıldı birkaç komşu birkaç kuruşa
Bozuldu birliği mahallelerin
Azdı düzeni dirliği

Ama öte yanda
Kavgalardan öfkelerden sonra
Bölük bölük bölünen akıl
Başladı derlenip toparlanmaya
Koydu kasketini önüne
Düşündü:
Oğlum sen
Ömründe bir kez ata bindin mi
Bindiğin ata güvendin mi
Heç de binmedin.

HÜNKÂR ANA SORUYOR

Kimler
Kanayan bir ülkenin damarlarından
Yad değirmenlere su taşıyanlar
Kimler
Aşımızın içinde gözleri
Ekmeğimizi bölen eller
Kimler
Kuşatmış dört bir yanımızdan
Sözümüze engel, adımımıza kolcu
Kara gecelerde
Düşümüzü söküp çıkarmaya
Ve silah tepeden tırnağa
Korkuyu kuşkuyu aramıza
Aptal çaşıt gibi, sanırsın gizliden
Sokup savuşacak, hele şuna
Hele şuna.

HÜNKÂR ANA
MEVSİM SONU SATIŞLARINDA

Yoğun rüzigârdır, yol iz silindi gitti
Abdalan-ı Rum, Ahıvan-ı Rum, Bacıyan-ı Rum
Defteri dürüldü Ahiliğin
Bizans Ankara'ya taşındı

Bey midir kalpazan mı yoksa
Her, adına para bastıran
Alınır satılır mal arasında
Namusu saymışlar mı

Ev ufak, insan yoğsul
Anca iyiliğin sağlığın peşine düşüldü
Küsüştüler kadifeyle kılaptan
İpekler işlenmiyor
Bedestene hor bakıldı

SAYILMIYOR KAÇ YOLUN ÇATINDAYIZ

Van denizinde Gevaş'ta
Adı Sebo, kara bir oğlanla
Yine görüşelim deyip ayrılıyoruz
Gördüğü her basılı kâğıdı yutmaktan
Biraz dalgın
Halkını sevmekten önyazgılı
Alıp başını gittiğini duyuyorum
Tokada
Kızıl gelincikler açan derede
Toplu ölümlerle öldürülüyor
Şimdi her parçası bir dağda
Her parçası bir dağda

Yine görüşelim deyip ayrılıyoruz
Geçiyorum Haymana'ya
Bir incedalan yiğidi
Yine özenle büyütüyorum
Bülbülderesinde kahvede
Kalleşçe kurşunluyorlar

Nasıl öğretmenlik yaparım artık
Öfkeye boğulmuş, kinlerle dağlı
Nasıl ulaşırım çocuklarıma
Öyle bir çağa düştük ki dostlar
Durmadan göğekin biçiyorlar
Ölümden geçilmiyor
Dirim ateşler bahasına

İLAHİLER

BUNALAN OZAN İLAHİSİ

Darıdan ufağım da
Dünya sığar içime
Dünyalara sığamam
Sığamam oğul

Bulut olsam olurum
Göğe ağsam ağarım
Güzleleri gezerim
Yağamam oğul

Atmacam bukağılı
Ağzında karanfili
Bu yaman çelişkiyi
Çözemem oğul

Ozanım düşe geldim
Dönüp uğraşa geldim
Astım işlek kalemim
Yazamam oğul

SARDUNYA

Yasadır ansıtalım:
Tohum ekenlerin, fide dikenlerin
Kimse durduramaz yağmurunu
Güneşini kimse kesemez

Fesleğen ekiyorum, sardunya dikiyorum
Arsızmış, öyle diyor komşum,
Artık siz istemeseniz de
Açar tohumunu, yayılır toprağınızda

Ne güzel ne güzel ne güzel tanrım
Fesleğen ekiyor, sardunya dikiyorum
Bitiyorum arsızlığına çimenin çiçeğin
Arsızlık bugünden geri
Umut ve direnç demektir
Sokulmak demektir yaşamın koynuna
Özdeşlik demektir yaşamla
İnan olsun dostlar, inan olsun
Dalından kopan sardunya
Bozulmadı bikez, eğmedi başını
Açmayı sürdürdü diktiğim toprakta

ALAZ TORUNA NİNNİ

Esip savuruyor, seslerini dinle
Fırtınayı dinle, dağ seslerini
Dolanmaya gitti çekimli bulut
Denizleri, gölleri sağıyor
Balık yağar birazdan salıncağına

Balık yağar birazdan salıncağına
Bulut yağar birazdan salıncağına
Belki limon çiçeği, belki kaplumbağa
Uykulu ökseler çıkar cebinden
Sen onları topla

Ninenin ördüğü başlığı
Deden öpüşle büyüledi
Kışı çıkar
Kışı çıkar odandan evinden
Bahara başla

Al gel, ya da resminin arkasına
Çizdiğin çiçeği yolla
Üşüyoruz, yastığımız kar, yorganımız dondu
Oğul arı yaban arılara tutuklu, gelemez
Sen gel bizi kurtar

SABIR İÇİN İLAHİ

Çağrılı geldimdi, uzunca eğlendim
Sonsuz duracakmış gibi güldükçe insanlar
Gidecekmiş gibi gülümsüyorum

Yüreğimde kıldan testere
Bir yanartaşı yürüyorum döne döne
Hayatın dilvermez karıncasıyım

Günle yarışan bedenime dokunsam
Acıyor mu vurdukları yer eskisi kadar
Belki ben alıştım

Ses vermiyor özlediğim, susturmuşlar
Yok, sevgiden yandım
Savatlı gümüşüm, eskimezim
Sabrı deniyorum

İNANAN İÇİN İLAHİ

Ömrümüzün kilimine
Anamızın diliyle işlenen sözcükler
Çoğu kez şunlara benzer:
Acıları uzağında beklet
Elinde ipekten yelpaze
Usul usul, hoşgörüyle
Yaklaş kendine
İşte kendin, işte durgun suların aynası
Seyret, gülümse

Oysa
Kim harlandırıp yüreğinde ateşi
Kıyametini büyütmezse
Ve hesaplaşmazsa kendiyle
Ateşten kurtulmayacaktır

Kim doğruysa aramalı
Yusuf'u, Kenan kuyusunda
Değilken Mısır'a sultan
Ey inanan
Sen ey inanan
Aracısız konuş kendinle

GÜL İÇİN İLAHİ

İnsanlar bir gülü bir senetle
Değiştirmeye alıştılar
İnsanlar başka insanların hayatını
Bir hezaran sandalye midir hayat
Dizip kaldırmaya alıştılar
İnsanlar yüreği ve onuru, alıştılar
Yelin üflediği yaprak mıdır onur
Yürek arsız otlar gibi ayak altında
Tanımıyor kimse kimseyi
Ve kendini tanımak istemiyor
İnsan tanımazsa kendini insan
Nasıl varolabilir

Bu yüzden dünya hey koca dünya
Dönüyor bir ölüler ülkesine
Susanlar şimdilik
Oyunun dışına düşenler
Yalnız onlar doğrulup kalkacaklar
Gün kıyamete erdiğinde

EFLATUN İLAHİ

Eflatun çiçekler döküyor durmadan
Sayrısın, etinde yıllanmış zehir
Nece sağaltayım seni, nece dindireyim
Ülkem misin, oğlum musun seçemiyorum
Seydanın özü birdir

Yazıları tersinden okuyorlar
Biz de biliyoruz, okuyan da bilir
Onca genişletmiş evini yerini
Yaramaz otlar gibi
Sanılır çılgınlık usa naziredir

Duldasız gölgesiz rüzgâr içinde
Başağını gece büyütene sor
Zulümün durağı yitik oldukça
Kavga gündemden düşmüyor

Gülten Akın acep gidişlerdesin
Acın dinlencede değil
Özlemin kanıyor
Mülkün örselenmiş
Ürünün dağılmış
Hangi yaz seni nennileyebilir?

ELLER İLAHİSİ

Ellerini görsem oğlumun
Uzun esmer parmaklı ellerini
Onları özlüyorum
Üç yaşına yağan karda
Kızarmış, ısıttım öpe hohlaya
Ozanda el-ücra çağrışımı yapan
Alucra kışları
Bir elim elinde sabaha dek
Öteki yorganının üstünde
Üşümezdi artık örttüm sardım ya

Görsem ellerini oğlumun
Ardında bağlı durmasa
Kalmasa Alucra sisler içinde
Gevaş'a kurtlar inmese
Cano kızak yap oğluma
Uçar gider göle doğru
Çığ düşer, Artosa salma

Ellerini görsem oğlumun
Dizgini tutarken atının üstünde
Sağrısı yelesi al ürpermede
Ferhan usul usul titrese

Ellerini görsem oğlumun
Yeşil söğüt dalını incelikle
Kuş sesleriyle değiştiğinde
Beş yaşında çalışkan ellerini
Uçtu gitti kitapların ardında
Uçtu gitti kalemlerin ardında

DEMİRLE PAS ARASINDA İLAHİ

Nergisle güz gülü arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Yağmurla kar arasında
Beş yıldır beş uzun yıldır
Ayazla çiy arasında
Demirle pas arasında
Seyranla Mamak
Beş yıldır beş uzun yıldır

Tanıyorum sesini demirin
Açılan sürgünün itilen kapının
Eldeki omuzdakinin
Aman dinlemez sesini
Beş yıldır beş uzun yıldır

Birisi bir söğüt dikse
Gölgesi basardı evlerin içini
Bir salkım söğüttü baktım büyüttüm
Yüreğimin toprağında hasreti

Beş yıldır beş uzun yıldır
Sesin örselenmiş duruşun tetikte
Bizim için seçilip ayrılmış
İpte kurutulmuş sözcüklerle
Yalnız öyle sözcüklerle
Konuşuruz, konuşmak denirse

Ne bir kıvrım, ne renk, ne sıcak bir hece
— Nasılsın
— İyiyim
Beş yıldır beş uzun yıldır
Desemdi
Koçağım bir tanem evimin direği
Sakladım, duyarlar, istemem.
Baktım ki sesim buruşmuş

Gelir bir gün gelir bir gün
Bir gün siler parlatırım
"Bilirim
Susmayacak kalb-i viranımdaki kuş"

ACILAR İÇİN İLAHİ

Islak yüreğinin üstünde
Yürümüş acemi penguen
Geçmiş küçük korkular
İz kalır

Ama koçamansa o
Şarabi benekli elektrik
Eflatun boğulma
Şok aralarını dolanınca
Ölüm gündelik adımlarıyla
Artık ırgalamaz seni depremi ömrün
Korkunun duvarı aşılmıştır

Bir arkadaşının yokluğunu
Öteki arkadaşına
Yalın sözcüklerle bildirirsin
"Seni özlediğini söylüyordu
Artık hiç görüşemeyeceksin"

Acının duvarı aşılmıştır

ATRİYO İLAHİ

Yürekte atriyo septal defekt
Taşıyan biri
Diyor ki
Kendin savun kendini
Kimseye bırakma

Yüreğinde atriyo septal defekt taşıyan
Aralık kapakcıklarından
Kendi yüreğini yiyerek
Savunuyor kendini
Çünkü bir bıraksa
Eriyecek biçilmedik cezalarla
İşlemediği suçlardan

Hey tanrım, bu çocuklar çocuklarımız bizim
Bunca yıl hangi taşı oraya kapatsan
Unufak olur
Bunca yıl hangi kuşu
Bize hüzünlü görüşler, telörgüler
Beton gölgeler bağışlayan
Bunca yıl hangi bir kuşu,
Ölür ölür ölür

Anlamıyor musun
Yok mu senin oğlun kızın

Tatvan'da denize uzak bir eski bahçede, yaz çiçeklerine vurgun oturuyordum. Belki bin yıllık yüksek duvarların dibinde. Cevizin gizemli gölgesinde. Yapraklarının çıkardığı koku başımı döndürüyor. Kolumu kanadımı kıpırdatmadan orda öylecene. Sessizlik.

Sessizlik dağınık bir ötüş salvosuyla parçalanıyor. Kargalar. Kocaman bir kavganın ortasında. Kıyasıya. Uzun sürmüyor. Uçup gidiyor bir bölük, dönmemek üzere. Yendiler mi onlar, Yenildiler mi? Ben bilmiyorum. Cevizin bin yıllık kokusuyla esrimiş dalgın. Kalanlar, gidiyor geliyor bir süre. Gidiş gelişler, seslenişler bir noktada yoğunlaşıyor. Yanda, duvarın üstünde bir yaralıları var. Önce, ne yapacaklarını bilmiyor gibiler. Bu kargaşa ondan. Belki ilkyardım acelesi. Giderek azalıyorlar. Sesleri sönüyor. Ama, yaralının başındalar. Bir süre geçince daha bir düzen sağlıyorlar. Nöbetleşiyorlar. Biri ikisi gidiyor, geliyor. Sonra başkaları. İlgimi yoğunlaştırıyorum, cevizin uyuşturan gölgesinden çıkarak. Sessiz. Tanımaya başlıyorum onları.

Kargalar. Gün boyu yaralılarına baktılar. Bırakmadılar onu. Bırakmadılar içlerinden bir tekini bile, telef olmaya. Bırakmadılar.

Vardır, hastadır, yaralıdır. Bir nedenle kısıtlıdır, ölüme yargılıdır, bizimdir. Parçamızdır. Onu güçsüzken bırakırsak, kendi parçamızı, kolumuzu kanadımızı bırakmışızdır.

Kendimizi bir tek bu nedenle bile yenilmiş sayabilir miyiz?

Sayarız.

BEHÇET İÇİN İLAHİ

Ölü bir yapraktı onu kaldırdım
Bırakıp gittiler, soğuk taşlara
Onu kaldırdım

Kanı akıyordu yaralı yüzünden
Saçları alnına düşmüştü solarak
İnce bedeninde çakal dişleri
Umutsuz bereler
Onu incitmeden, örselemeden
Onu kaldırdım

Anamız, karımız öteki insanlar
Güleriz su gibi sekerek çakıllarda
Öfkeliysek hızla dokunur bir sırça bir sırçaya
Ve hüzünlüysek
Yüzümüzün yokuşunu
Enine giderek tırmanabilir çocuklar ancak

Anamız, karımız öteki insanlar
Bizi orda, öylecene tanırlar
Şimdi yıkılmıştır, yaralıdır
Yok, sevdiklerine göstermesinler
İncinir demirler, üzülür dağlar

Hayatın pürüzsüz akışında
Sanılmaz insanın insana
Sunduğu çiçekler içinde
Bir ağulu çiçek
Zulum da var

Onmazdı işkence, yeşermezdi zulüm
Soyup adamları adamlığından
O dövme dolaba bağlamasalar,
Bağlamasalar.

Tutup kaldırdım

Gurbetteyiz kendi bahçemizde
Kendi dağlarımızla çevirmişler bizi
Ferhatlık vaktıdır
Çoğuz, masalları aştık, söylenceler kurmalıyız

Dostum, arkadaşım
Elleri elimde ikimiz
Onu kaldırdım

ŞİFAHİ

Gövdem çürüyordu
Leylaklar zakkumlar içinde
Kafesim göğsümü bırakıp gitmiş
Dar boynum lale
Çürük bir köpeği kokluyordum
Kendi işemiği içirilmiş
Baldıran yerine
İlk kez çocukluktan çıktığımdı
Uygulamalı tarih dersinde
Çarmıhtan başlattılar
İsa'nın kolları kan içinde
Sonra bu kollarla çağımızda
Bir kuşu bile kaldıramadı İsa
Elleri kendinde değildi

Kimse
O kimse kimse
Kimse soruyordu
Yanıtı önceden verilmiş sorularla
Buna saldırmak denirdi
Başka zaman olsa

Derken gerilmiş bacağımızda
İçerden tınlayan haşarı diyapozon
Kopuyordu sinirlerimiz
Davuldu tabanımız vura vura
Patlatıyorlardı,
Çıksın diye tın tın tınlayan
Al diyapozon
O inatçı şeytan
Direnç havlıyordu

Nasıl üremiştik gösteriyorlardı
Burgaçlar burgaçlar burgaçlar içinde
Bu yanlıştı bence
Ya da uyutmuşlar bizi anatomi dersinde

Kan dereler gibi, o gerçek o
Nerde taşır bunca kanı şaşıp kalır insan
Karsa dağlar, çıplaksınız kar içinde
Ya da bir kış gölüdür,
Ateş sanıp sizi, söndürüyorlar

İncelmiş azalmış gibiyiz çoğumuz
Büsbütün kurtulur kimimiz ağırlığından
Çarpa çarpa başımızı duvarlara
Çarpa çarpa gövdemizi duvarlara
(Onlar öyle derler sonradan)
Kurtulmuştur kimimiz ağırlığından.

Ölüm erkencidir, bekleyemez orda
Demir odalarda
Bir de yürcğimiz durmamışsa
Durmamışsa
Canımız örsüne vuruyorsa hâlâ
Dağılanı toplar sararız zamanla
Zamanla
İnsan
Bazan
İçinden içinden büyür insan bazan
Köksalar kendi derinlerine
Bedenini bağışlar egemenliğinden
Kırılmış bir parmak, bükülmeyen bir diz
Ertelenir eklem, ertelenir kas
Susturulur kan
Derin toplar güllerini
İner yarın bahçesine

BİR İNCEKARA KÜÇÜCÜK OĞLANA İLAHİ

İtip düşürdüler annesini
Kim kim diye sorma
İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa, kıyamam, ölmesin

İnce turnasıdır annesinin
O erkek erkeğe görüşlerde
Selam iletir babasına
İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa görüşüne gelmesin

Özlüyor ve dokuz yaşında
Tütüyor yaslı kara gözleri
Babası. Son görüşüydü
Köroğlusu darda Ayvaz
İmge doru ata bindi
Al at yedeğinde

İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa al ata binmesin

Karacık ufacık incecik öyle
Tutuşturdu annesi, tutuşturdu da
Kayıp gitti elinden torba
Giysiler ölü kuşlar gibi yerde
Büyüyor yaslı kara gözleri
Göğsü dar geliyor soluğuna
— Kadın sen çık kadın durma
Eğilmiş topluyor çorabı, gömleği
Yazık, çamur, ne yapmalı, oysa
Şaşkın. Umut çok uzaklarda
Bıraksalar, toplayıp yeniden verecek oğluna
— Kadın sen çık, kadın durma

İtip düşürdüler annesini
Gözleri önünde

— Amca senin oğlun olmasın
Olursa seni sevmesin
Kıyamam ölmesin
Al ata binmesin
Görüşüne gelmesin

SARI GELİN TÜRKÜSÜ

Cümle hal insan halidir
Yiğit başına iş gelir
Bendi mapusane olur
Oy sarı gelin
Dolar gürleyi gürleyi

Cüme hal insan halidir
Yiğit kelepçede ise
Yüreği dar gelen gelin
Oy sarı gelin
Usanır, saçının nergisine
Yeni bir bahçevan bulur
Diri tutamaz sevdayı

Cümle hal insan halidir
Özüne değen okları
Kartal, kanadından bilir
Oy sarı gelin
Derine saklar yarayı

VARI SEVDASI OLANA İLAHİ

Ben seni tanımışsam
Tümce kalabalıkta
Şaşırtmışsam ırmağım
Yönünü sana doğru
Ben korkar,, sen korkar

Sen ayrısız gayrısız
Cümle canı sevmişsen
Tek tek çıkar soranı
Tümü de senden korkar

Ne varın var, ne yoğun
Dört duvarla bir sevda
Anca ondan vermişsen
Kim korkar, neden korkar

ASILANLAR KENTİNE AĞIT

Balık değildiler, belleklerinde
Yeşil, bordo ağlar yoktu
Turaç değildiler
Geleneklerine apansız avlanmanın
Acısı bağlanmamıştı.
Diri ve çocuksu yüzlerinde
Sevincin gümrah rengini
Alıp vermeye alışkındılar
Şakıdılar dalları üstünde
Sayısız hücreler taşıyarak

— Ana asacaklar bizi.
Yatarım diyordu yoluna yoluna

.....

Önce beni çiğner, diyordu
Olamadı sözünün sahabı
Ana dedikleri.
Ses kırıldı, porselen sırça
Söz kondu ağızda
Sessizlik o gün bu gündür
Çın çın ötüyor evlerde yollarda
Ölüm. Belki. Nece nece sessiz
Belki ülkeleri
Oysa diri, su diriliğinde onların sesleri

Dinsizdiler ya da dindar
Onlar öyle inandılar öyle inandılar
Ateşe suya havaya kesti bedenleri
Akıp gittiler, esip gittiler
Asıldıkları kentin
Kül örttü toprağını
Sular akmadı
Kirli ve soluğan kaldı havasızlıktan insanlar

SUSANLAR İÇİN İLAHİ

Ağudan halk'olmuş bunların hepsi
Alınlarında yatay üç çift elif
Dudakları kanadını koyvermiş kırlangıç gibi
Hangi dar'da kalmışlar açılmamış
Yabancım değiller, ansıyorum
Ohri'de bir eski manastırda
Miroslav ustayı dinlerken görüyordum
Duvardaydılar
İsa kanlı çarmıhıyla ortalarında
Bir de devrimlerin, savaşların
Suçlayan fotoğraflarında
Korkan, kendi korkusundan korkan
Korkudan isyana geçecek insanın hali

Ağudan halk'olmuş bunların hepsi
Gül insana nece nece yakışırken
Ve ılık ebrusunu bağışlarken nisan
O tarihsel yükü yıkıp bazı çocuklarının omzuna
Kamu susuyorken
Hepsi hepsi birkaç ağaç çingene
Dar o dar
Gibi gelir amma
Öyle mi acaba

Onlar, ağuyla kardaş olanlar
Hep öyle
Hep alınlarında üç çifte elif
Ağızlarında o kötürüm kırlangıç
la mı kalacaklar
la mı kalacaklar
la mı kalacaklar

IRMAĞA KARŞI İLAHİ

Irmak sesinde gül büyür
Kesilme, türkünü sürdür
Kamu susarak öldürür
Ölümüne kast olanı

Eğer asa, eğer basa
Demir kafeslere kosa
Deniziyle dost olanı

Ozan der ırmak değilim
Ama bendimi seçmişim
Irmak bulduğunu akar
Gider dolanı dolanı

ANSIZIN GELEN İÇİN İLAHİ

Adımımı attım içeri
Ansızın geldi

Uzandım su içiyordum
Ansızın geldi

Hu dedim samaha durdum
Ansızın geldi

Öptüm kızımın saçını
Ansızın geldi

Ey ansızın gelen
Ozanım, ömrün özü benim elimde
Diriyim ben senden

DEREYE İLAHİ

Gün senin
Çünkü sen
Onu kentin haramilerinden
Dövüşerek aldın
Çalışarak aldın
Gün senin
Şimdi sen
Irmağa dökülen derecik
Girdin yoğun geceye
Güneşte kurumuş yatağın
Yorgun taşlarınla
Kendine kendine bakıyorsun
Geceyi dinliyorsun
Şimdi sen
Gün senin
Dünle gitti yitirdiğin
Ve yarın kesenkes
Bulutla yağmurla
Dirileceksin

DİZELER

1
Kırlangıç nasıl çırparsa kanadını
Gerekçesiyle
Toprak nasıl kabarırsa günü gelince
Bir Türkmen gelini, üzeri yüklü
Nasıl inerse bir yokuşu
Öyle indik bütün yokuşları

2
Neye yarar zorba bir cücük gibi
Yetmeden delmek yumurtayı
Evecen sözcükler gibi ağzı zorlamak
Ve salmak öfkeyi akli bağlayarak

3
Biz de yandık
Çünkü yandı halkımız
Boğulduk halkın boğulduğu sularda
Ve çocuklarımız
Onlar birer birer vurulduğunda
Can, evinden yozudu binlerce

TİMSAH

Sizin bayan, perdeniz
Dar gidiyor hâlâ gidecek mi
Eviniz ışık sızdırıyor
Gösterin ellerinizi

Babanız sakala bıyığa sığınmış
Tekdüze, solgun
Maçasız sineksiz oynuyor iskambilleri
İçinde bir çocuk çın çın ötüyor
Bizi kandırabilir mi

Örtün ne varsa örtülecek
Temizleyin bellekleri
İşte üstünüze kayıtlı acınız
İşte mülkünüz
İsli bir kent batık bir gemi

Kız diyor ki, şiirin sonunda
Tatlı düş kurslarına yazılayım bari
Yürüye yürüye karabasanı
Ne ırmak var ne eski masalların büyüsü
Bu timsah nerden çıktı?

İĞNELİ DOST

İster ki herkes ölsün
Neler besleyip büyütmüş
Gömmüştür neleri gizli gizli
Belleği sıra
İster ki herkes ölsün

Şarap olacakken sirkeye dönmüş
Üzüm suyu şaşkınlığında
Gidişi kelebek, gelişi beygir
Kişnemesi çöplük sanrılarıyla

Yollarda ipekler halılar, çağırır evine
Eli dili soylu kırmanç güzelliğinde
Tarih düşersiniz artık İsa doğmuştur
Dostluktan önce, dostluktan sonra
Arınmıştır kirlerinden insan ve dünya
Belli belirsiz bir sızıyla
Dönüşte eliniz varırsa sırtınıza
Kocaman paslı bir iğne

Onların
Çimen bitmez bastıkları yerde
Sevgi buruşur

BEDRETTİN KOÇAKLAMASI

Bir türkmen kocası söyledi son kez
Hayattan değerli yoktur, bilesin
Ama körpenin, palazın kanıyla
Kanayan bir yol olduğunda hayat
Asma kendi ışgınını kuruttuğunda
Her Bedrettin ölümle uzlaşır
Uzlaşılacaksa

Erdem midir susma, öyle denildi
Ört kepenklerini sıkıca
Sana değmeyene karışma
Yüz alışılmışın sığ sularında

Bilim yumuşak bir döşekse
Bedrettin ayakta

Halk birikir cellat ölür
Zulum bir başına kalır
İp çürür, kurşun çözülür
Bedrettin yaşamakta

Onlar benlerinin kölesi oldular
Değiller
Bir kendi sözlerinin bile sahabı
Gülten çok dostu gördün
Kalsınlar sağlıcakla

KORKU İÇİN İLAHİ

Gelecekler
Korku beni bağlamasa
Korku
Yazılıdır gündelik defterimizde
Temize çekerken çoğumuz
Harflerini düşürmüşüz
Ya da silmişizdir bir güzel
Yerine gerekçesiz yiğitlenme
Oysa
İnsan yaşarken de ölürken de
Vardır korku ipek kozamız içinde
Bekler kendi yöntemince
Gün gelir, sarılır

Gelecekler
Korksam, korkudan korkmayarak
Söylesem kendime ki
Korku
Hayatımız içindedir
Tıpkı ötekiler gibi
Korku beni bağlamasa

Gelecekler
Korku miktarınca yaşandıkta
Ufak ufak parçalayarak
Dönüştürsem
Dönüştürsem, uğrasa kozasından
Yeri kalmasa sarılacak

Gelecekler
Korkudan korkmuyorum
Her şeyi kendi içinde
Çözmeye ve yeniden kurmaya
Hazırım
Bekliyorum

KARŞIKORKU İÇİN İLAHİ

Durup dururken değil öyle
Eytişimin altın kavliyle
Gün karanısında gökyüzüne
Bir benek mavi düştü

Korkuyla bağırdı karanlık
Dursun öylecene
Bağırdılar
Dursun kımıldamadan öylecene

Sanılır ki şu koskocaman
Geçişken yuvarlak karanlık
Usulca ezerek karartır maviyi
Bütün rivayetler ve düş biçimleri
Kutsal kitaplar
Bunu böyle yazar
Yaygın parabilim yöntemleri

Nesnenin kunt olanağı
Dilin ve düşünün yumuşak göğünde
Kımradı kendini kanırtarak
Bağırdı karanlık
Koşturup tarihin çarmıhını
Gerdiler maviyi dursun öylecene
Kımıldamadan
Durdu mavi benek

Soludu karanlık
Eskisinden daha tedirgin
Korku. Dallar budaklar salarak.

YARALI

Ölümcül yaralı o hayvan
Giriyor kentlerin dar kapısından
Sokakları, alanları, çocuksuz parkları
Sürükleniyor
Kandan göller bırakıyor ardında
Bağırıyor
Sesi havamıza siniyor tek boşluk bırakmadan
Sessizlik
Diyor adına onlar
Öyle alışmışlar
Sızlanıyor, acısı damlıyor radyolarımızdan

Ölümcül yaralı o hayvan
Nasıl bir dağsa taşıdığı
Adı her dilde aynı
Ne bir ırmak çağıldıyor üstünde
Ne yaz günlerinde serin bir kaynak
Susuz ve çıplak
Hayvan ölümcül yaralı, susuz ve çıplak
Pörsüyor gün günden, soluyor
Batıyor mekanik tırnakları
Kendi derisinden içeri
Sönecek
Diyorlar usta büyücüler
İzler bulunur mu, hangi bir kazıda
Tükürmeyi beller mi çocuklar

YÖNETENE TÜRKÜ

Kurduğun zemberek
Baktın sensiz işlemeyecek
Bırak kırılsın
Yönettiğin ocak
Körelecek senin yokluğunda
Körelsin bırak
Çocuk büyük erkek kadın
Dökülüp kalacaksa umarsız, şaşkın
Her şeye baştan başlamalısın

Erip yetişmeli her kişi
Senmişin gibi
Öyle ki
Her sözün her işin
Bir sahabı olsun
Öyle ki
Kalmasın gözün arkanda
Çünkü işlettiğin kurduğun
Değil senin için
Sen bile değilsin senin
Halkın özünden süren asmaysan
Sararma, çürüme
Dirimin sonsuza ışgın versin

SEVİ DİZELERİ

Özlemi beş geçe de
Ölüme yarım kala
Uslu dost dalgın yörük
Bir yol da bize uğra

Okşadın düzledin dağları
Biçtin dağıttın yelleri
Güzel dost çılgın yörük
Bir yol da bize uğra

Yanağın zemheri ayı
Yarpuz ve fesleğen
Yüzünü yüzüme daya
Beni sana bağlayan ipeği
Soluğunla dirilt
Derdimi kimseye vermek istemem
Erincimi paylaş

Artık sormuyorum, biliyorum
— O geçti mi burdan?
Aramızdaki ipek hışırtısından
Bereketli buğday kokusundan
Süt kabartısından
Masaya düşen güneşten

Sesin sesime katışıyor

GENCO İÇİN İLAHİ

Sudur Genco
Donduğu kayayı çatlatmadı
Yüzü estamplardan alınma
Minyatürdekinin kardeşi

Gizil gizil açan bir çiçeği
Hiç usanmadan izleyebilir
Ve bu konuda kimseye
Söylemez tek sözcük bile

Ufaltılmış çıralar halinde
Dünyayı tutuşturur ve siz
Sanırsınız
Dünya çok eskiden yanmaktadır.

Ilık sislerle tütsüler
Sesindeki incecik kıyılmış
Ayrıga tütünü
Dostum dediklerini

Dağ gibi dağ gibi durmadığından
Dağ gibi görünmez Genco
Gösterişsizdir
Işgın gibidir asmanın ucunda
Özsuyu o taşıdığından
İçten içe asmadır da

Ömründe tüfeği olmayacaktır
Eğer olmuşsa
Çiçekler sürmüştür namlusuna

Camekânda gördüm onu
Ne günaydın ne saat kaç ne merhaba
Gerçekten bu mudur Genco?

BİR ESKİ İSTANBULLU AĞZINDAN İLAHİ

Dallar buzul ve çığdan geçit vermez oldular
Eşkiya asfalta vurdu birer ikişer
Eski sular değil onlar, biraz tortu biraz kan
Durultmaya gücümüz yetmiyor
Nedir yaşlanıyor muyuz?

Konsollarda çifte karpuzlu lambalar hani
Ceviz dolaplarda sırça ve porselen
Esip savurarak, yel mi şeytan mı
Çilehaneleri cezaevlerine dönüştüren
Nedir? Yaşlandıkça düşleniyor muyuz?

Geçer, bir demdir, hüzünler de ezinçler de
Kayalar çözülür, sızar duru sular
Bir kuş konar yorgunluktan bitmiş omuzlarımıza
İnler kendi tuzağına düşmüş avcılar
Nedir? Umutlardan hoşlanıyor muyuz?

TAŞ İLAHİ

"Şaka makamında"

Musikimiz ten nenni ten nen
Şiirimizse deveye binmeli yeniden
Ten nenni ten nen
Ten nenni ten nen
Derse de
Kendisi
Yenile yenile Osmanlı
Roman yazar yeni Osman
Aman aman
Bu sessiz soluksuz hıyabanda
Gezer iken tozar iken
Dinmiş şükür ruhundaki fırtına
Geçmiş sınıfını
Beyim paşam efendim sultanım
O ne gürültüydü o ne kargaşa
Çekilin çocuklar silinin ahali
Timar olsun çayır çimen
Gül yaprağı değmesin ayağına
İncinir çün yeni Osman
Şimden geru
Makam yakıştırır destine
Düm teka düm tek
Tek tek de tek tek
Tek tek de tek tek

42 GÜNÜN ŞİİRLERİ

Zalimin gecesi mazlumun gecesiyle birdir
Ve daha uzundur zulme karar verenin gecesi
Çünkü acıların, çığlıkların, kargışların sesi
İğne deliğinden geçeğen olur
Dokuna dokuna kıyıcıya cellada
Varır, sebebin kapısında durur

O alanın ortasındaki küçük parkta uzun boylu, eflatun çiçekler açmış. Bir öbek dolusu eflatun çiçek. Rastlantı mı bu? Olamaz. O çiçekleri tohumken saklayan bahçıvana sorsanız size söyler. "Kırmızının, sarının, beyazındı tohumlar. Nasıl oldu bilemiyorum tümü eflatun açtı."

Eğer bizi kış günlerinde oralarda görmüşse; izlemişse, bilmesi gerekir. İyi bir bahçıvandır ki, onu o görkemli çevreye atamışlar. İyi bir bahçıvansa, çiçeğine sızan yabancı rengin nedenini bilir.

Eflatundur. Acılardan sızar gelir. İnsan acılarından. Bedenimizin elektriğiyle toprağa süzülür. Sonra ordan beklensin dursun eflatundan gayrı çiçek.

Analardık. Oğullarımızın kızlarımızın yattığı cezaevinden, görüşlerden çıkardık. Dağılırdık eskiden olsaydı. O açlık günlerinde dağılıp gitmeyi düşünmedik. Birlikte kaldık. Yürüdük yollar boyu. Otobüslere doluşup gittik. Görkemli yapılardaki yetkililere ulaşmaya. Dilekçelerde, dilekçelerde, sayısız pullarda umar aradık.

Soğuktu. Çoğumuzun sırtında ince giysiler. Çoğumuzun ayağında, eski, ıslağını içe geçiren pabuçlar. Her gün buralardaydık, yuvarlak, küçük parkta oturduk.

Kovalıyorlardı bizi kapı önlerinden. Azarlıyor itiyorlardı. Dövüşürdük kimileyin. Öfkeyle bağırırdık. Ama dayanamazdık, tutunamazdık fazlaca. Gelir, küçük yuvarlak parkta otururduk. Kamunundu parklar. Orda öyle sessizce oturdukça kim kızabilir? Orda öyle sessizce mi oturduk? Evet. Çok çok fısıldaşırdık. Ne yapabiliriz, ne yapmalıyız? Ama bedenimiz fırtınalar içindeydi. Dünyayı siren sesleriyle çığlıklarla dolduruyordu sessizliğimiz. Nedir ki bağıran beş on kişi, asıl sen susana sor. Susana sor, bedeni ne biçim bir sarsıntı, deprem içindedir. Ve ne kıyametler boşaltıyordur havaya toprağa. İnsanların davranışlarını izlerdik. Saygıyla susarlardı yolda, otobüste. Görevliyseler üstlerine bir şaşkınlık bir bezginlik çökerdi, her an işi bırakıp gitmeye hazır.

Ve toprak, bastığımız toprak, bize çamurlar, sular, soğuk ıslaklıklar bağışlayan toprak acımızı, öfkemizi alır kabul ederdi.

O parkta günler boyu oturduk. Ayakta bekledik. Eflatun çiçeklerin açtığı toprakta. Eğer bahçıvan bizi görmüşse, açıklayabilir neden çiçeklerin sarı, kırmızı, beyaz değil de eflatun açtığını ve boylarının neden öyle dimdik, upuzun olduğunu.

AVLU

Avlu bir çığlıkla tamamlandı
Sanki eksikli kalırdı o çığlık olmasa
Uzun buzdan sarkıtlar biçiminde
Dondu çığlık

Dondu çığlık
Lacivert resimler çizerek üstümüze
— Ana o çığlığı nereden buldun?
Düşündü nöbetçi, sirenlerden mi
Martılardan belki
Ama nerde deniz? Deniz olmalı ki
Üstümüzde mavisi kesilmiş soğuk gökyüzü
Altımızda
Altımızda yanımızda ve her yerimizde
Avlu.

Avlu, o yedi günün birinde
Toplaşıp toplaşıp dağıldığımız
Yaşayan parçamız oldu.

Avlu
Kulübeler ve dikenli teller
Pembe ve çatık nöbetçi
Kalan altı günde birikir mi
Kurşuni damdaki deprem öncesi sessizliği

O çığlık olmasa yarım kalacaktı sanki
Üstümüze doğrultmaya tüfekler
Mekanizma sesleri
Geldi bütünledi
Çelenkti o, kara gövdesiyle devindi avluda
Dokusunda ilenç çiçekleri
Önünde durdukça herbir ananın
Büyüdü
Öyle ki
Onu kim görse dağ derdi
Şimdi biz
Yani biz analar
Artık o avluya nasıl sığarız

Çığlık uzadı uzadı. Mapusane avlusunu dolandı. Damları ve bacaları sardı. Taş ve demir yüzeylerden içerlere sızmayı başardı. Göğe ağdı. Turnaları ürküttü. Maviyi soldurdu. Zorla büyütülmüş cılız ağaçları, albenisiz çiçekleri yokladı, uçaktaki havuza inip çıktı. Nöbetçi kulübelerine vurdu. Çatılmış tüfekleri salladı. Çavuş, iplerinden çekilmiş gibi sıçrayıp, erlerine komutunu çekti. Tüfeğini kapan yürüdü. İç avluydaydı kadın. Çığlık sürüyordu.

Kollarından tuttular. Yarı yürür, yarı sürüklenir, götürdüler. Çığlık ilence dönüştü. Yüksekliğini bozmadan. ".....leeer. öldürdünüz oğlumu. .....laaar, beni de öldürün.."

Hızını almıştı çığlık. Kadın sustuğunda da sürdü o.

Kadını, sonradan ekleme alçak damlı yapıya soktular. Yere yığıldı. Kollarından tutanlar birbirlerine baktılar. Kaldırsalar mı? Bıraksalar mı? Ayakta mı tutsalar, sandalye mi verseler altına? İnanılmaz şeydi. İlk kez geliyordu böyle bir şey resmiyetin başına. Yıllardır bu suskun kalabalığa, yalnızca ağlayan, gözyaşını yüreğine akıtan bu kalabalığa resmiyet komut veriyordu. Resmiyet öğüt veriyordu. Resmiyet bağırıyor, azarlıyordu. Arada bir tartaklama da görevleri içinde bir görevdi.

İnanılmaz bir şey oldu. Çığlık, bu sessiz, bu umarsız, bu incecik kadından fırlayıp çıktı. Kadın boştu şimdi, bomboş. Kendini ayakta tutan, diri tutan çığlığını nasıl koyverdiğine kendi de şaşıyordu. Yattığı yerde mi kalsın, kalksın mı, otursun mu?

— Ne bağırıyorsun kadın? diyecekti. Görevli eğer yakında olsaydı. Eğer vaktinde yetişseydi. Koşup geldi. Yere yumulmuş bir yığındı kadın.

Öfke söndü. Bir an, tutup kaldırmak, oturtmak geçti içinden. "Anadır bu," diye yükseliyordu ki boğazından sesi, resmiyet ezdi onu.

— Tutanak tutulsun. Bize hakaret etti bu kadın, çabuk.

— Emredersin (.....)

Dağlar aşmış, beller aşmış, sular geçmiş bu kadın, kim bilir nerelerden, oğlunu görmeye. Beş dakika için. Yalnız beş dakika. "Nasılsın, iyi misin?" "İyiyim anam, sen nasılsın?" "İyiyim" "Babam, bacım nasıllar?" "İyiler hepsi" "Bir isteğin var mı?"

Ancak aptal bir yazar uzatır sözü burda. Herkes bilir ki dakikalar çoktan dolmuştur. Son bir kez bakışılmadan, bir gülümseyiş yakalanmadan, bir bedensel devinim izlenemeden, bitmiştir.

Olsun. Ana gelir. Üç günlük yoldan. Dağları dağları aşar, ırmakları geçer. Soluyan makinalardan garlara, otogarlara dökülür. Üst üste yığılmış yükler gibi dolar binitlere. Varır kapısına oğlunun.

Görüşler yasaklanmış da, nedense üç beş çocuğun görüşü kaldırılmamıştı. İçerde olanlar kentlerde köylerde birçok evi yakıp kül etmişti. Söylentiler sürüyordu. Zincire vurulmuşlar, dövülmüşler, üstlerine köpekler salınmış. Tekmelenmişler. Hayaları çiğnenip ezilmiş. Ana oracıkta, adının okunmasını beklerken, bölük pörçük duydu bunları. Bekledi. Oğlunun adı yasaklılar içinde çıkmamıştı. Gizlice sevindi. Sonra utandı sevincinden. Ötekilerin yüzüne baktı. Yüzleri yüz olmaktan çıkmış acılı kadınlardı. Bi kez daha utandı. Sevinci yitip gitti. Orda kalanların arasından seçilip içeriye gönderilirken tedirgindi. Kızdı oğluna. "Niye herkesten ayrıldı ki? Bana kötü bakmaz mı şimdi bu analar? "Hele bir," dedi kendi kendine. "Hele bir varıp göreyim."

Varıp gördü ki, oğlu ayakta duramıyordu. Sesi çıkmıyordu ağzından, başı sargılıydı.

— Ana, gördün işte, böyleyim, şimdi artık git, ayakta duramıyorum.

O saat anladı. Anladı ki bu ayrımın yükü oğlunun omzunda değil. Onlar onlar onlar ayırıp gösteriyorlardı bazılarını. Belki gözdağı, belki bir başka nedenle.

Şaşkın bakındı bir süre. Dışarı çıktı. Merdivenleri inmeye başladı. Dışarda öteki anaları gördü. Çatılmış silahları gördü. Köpekleri gördü. İşte o anda, çığlık yüreğini, ciğerini, boğazını zorlaya zorlaya açtı. Çıkıp gitti ağzından. Bir daha, bir daha durmamacasına. Bağıran o değildi sanki. Çığlığıydı.

Avludaki analar. Çığlığı alıp yerine koymaya onlar da hazır değildiler daha. Çığlık serserileşti orda. Aralarda gezindi. Çamaşır torbalarına girip çıktı. Başörtüleri, kınalı saçları, akları elledi, yoksul ayaklara süründü.

— Eyvah, nasıl gördü oğlunu kim bilir? Ya kızlar, onlar da... diye düşündü analar.

Görüş yasağı olanlar bitmiştiler. Ağızlarını bıçaklar açamazdı. Kendilerininki neceydi? İki ana oracıkta bayıldı. Tutup kaldırdılar. Kaldırdılar da banklara yatırdılar. Ağlıyordu çoğunluk, sessiz.

Çığlık gözyaşlarına girdi, kuruttu onları. Bayılanları ayılttı. Yakalarından tutup insanları, sarstı sarstı.

Görevlilerin üstüne vardı. Havlayan köpekleri sindirdi.

Sessizlik.

Tutanak yazıldı iş olsun. İş olsun imzalandı.

— İmzan var mı? dediler anaya.

— Var.

— At şuraya.

Attı. Kendine gelmişti. "Oğlum gitmiş, sönmüş oğlum. Beni de öldürün. Hiçbir şey umurumda değil."

— Götürün bunu oğlum, yukarıya.

Yukarıya götürüldü. Kendine geldi ya, ne söyleyeceğini tasarladı merdivenleri çıkarken. Yukarda birilerinin top gibi gürleyeceğini bekliyordu. Azarlanacak, aşağılanacak.

Kapıyı açıp girdiğinde, tüfekliler çevresini sarıp, durduğunda orda, biri seslendi adıyla. Elindeki tutanağı sallıyordu.

— Niye öyle çığlık attın, niye ilendin, niye o sözleri söyledin?

— Oğlumu orda öyle görünce... Yavrumu sıkmış ezmiş un etmişsiniz ben ne edeyim. Neyim kaldı ki korkum olsun. Aha bir canım, onu da alın kurtulayım.

Yönetici tutanağı koydu masaya. Düşünceliydi. Sıkkındı. Resmiyeti yanına yanaştırmayacak gibi görünüyordu.

— Getirin oğlunu, yüz yüze görüşsünler. Görsün ki oğlu ölmemiş, görsün ki bunlar yedi canlı. Bişiycikler olmaz.

— Yel alsın ağzından.

Oğlunu getirdiler. İkisine de birer sandalye verdiler. Tuttu ellerini, öptü sevdi yüzünü.

Demek, diye düşündü ana, "Demek o çığlığı salıverme, tutmadan yeğmiş." Gülümsedi.

İşi bitmişti çığlığın. Şimdilik. Usulca uçup saçağın en ucunda köşede bir yere tutundu. Asılıp kaldı orda.

Her bakan onu orda görebilir.

SOFRA

Ben değil sofraya ölüm oturdu
Peynir yedi beni, zeytin yedi beni
Ekmeğe uzandım, ellerim düştü
Elmadan gözlerim yandı, kör kaldım
Su değil su değil sel aldı beni
Ben değil sofraya ölüm oturdu

SOFRA

Ne çok ne çok ne çok yiyecek. İnsanlar yiyorlar yiyorlar.

"Ne ayrımımız var?" diye düşündü. "Domuzlardan, ineklerden ne ayrımımız var? Geviş getiriyoruz durmadan. Tıpkı onlar gibi."

Eskiden, onun çocukluğunda gençliğinde alınıp satılanlar, pişirilip taşırılanlar, saysan sayılabilirdi. Şimdi her birinden bin türlü.

Yemeği ocaktan aldı. Tenceresiyle getirip sofraya koydu. İçi mi daraldı, midesi mi bulandı, ayrımına varmadan bağırdı:

— Sığırlar gibi, sığırlar gibi durmadan yiyorsunuz. Öğünün biri bitmeden öteki. Neden bu kadar yiyorsunuz, neden?

Sofradaki altı baş doğruldu. Yüzler ananın yüzüne çevrildi. Hepsi aynı anda ansıdı. Hepsi yeniden eğildi. Eğile eğile sofradan yittiler. Salyangozdular, tosbağaydılar top top oldular. Sofranın altına kaydılar usulca.

Her günkü töreni, o zehir zıkkım töreni sürdü. Şimdi bazı evlerde sofra duası niyetine kullanılıyor.

Ana, alıcı kuş gibi. Babaya yöneltti öfkesini:

— Benim oğlum, yiğidim orda, öyle açken, öyle solup solup giderken, iskelete dönüşürken sen burda domuz domuz domuz gibi, tıkın ha bire tıkın. Şu yüzüne, şu bedenine bak. Yiyip içiyorsun, yiyip içiyorsun. Hiçbir şeyden geri kalmıyorsun. Bedeninin her isteğini...

Utanıyordu baba. Çok çok utanıyordu. Usulca kalktı sofradan. Ananın bu öfkeyle nerelere dek inip döneceğini kestiremiyordu. Aceleyle bağırdı:

— Sus kadın, sus kadın. Her öğün her öğün, ne istiyorsun benden? Ne gelir elimden benim? Şunlar, şu çocuklar da bizim. Bunlara yazık değil mi? Kör müsün, görmüyor musun, yiyoruz ama lokmalar boğazımızdan nasıl iniyor. Sonra pişman oluyorsun, yalvarıyorsun: "Gelin, oturun, yiyin." Hayat bu. Sürüyor. Elden ne gelir.

Tören hızını almıştı. Sönmeye doğru gidecekti. Bu kaçınılmaz.

İyi aşçıydı ana. Sesinin yalımını indirdi. İçine acılarını kattı. Onu yenilebilir, yutulabilir etti.

— Dayanamıyorum. Bana darılmayın, kırılmayın. Dayanamıyorum.

Onlar orda öylece. Bile bile. Ses söndü. Acıkmış altı ağız sabırsız, ivecen tabağa eğildi. Altı burun gizlice kokladı yemeği. Eller kendini tutamayıp kaşıklara gitti. Ana haklılığını dürüp dürüp koydu. Görünürde bir yere. Gevşekçe. Yeniden açacak gibi. Pişmanlığının dürüsünü açtı.

— Hadin, dedi. Hadin soğutmayın.

GÜLERKEN YÜZÜN

Gülerken yüzün
Dem çeken bir güvercinin sesini
İçin için büyüyen çimenleri
Baharda lunaparkı bayram yerini
Ve alışkanlıklar dışında her şeyi

Gülerken yüzün
Aşıyor geçmişin acılarını
Kendini yarına değiştiriyor

Gülerken yüzün
Sanki çarmıhını kırmışsın
Senin ve ardından geleceklerin
Aylası alnına düşmüş gecenin
Oturmuş ağlıyor kendisi

Bunu öyle candan öyle yürekten
Öyle bir tutkuyla istiyorum ki
Aklımda hep öyle kalmalısın

Yılların uzun acılarına, tutsaklık acılarına yaman bir sevdanın umutsuz yarası da eklenince ne olur?

Çocuk ince, çocuk öylesine duyarlı, çocuk bir dokunsan bin dokunmanın sesini veren türden.

Çocuk bir yıla yakındır içine dönmüş, orda yaşıyor. Handiyse gitti gidecek. Handiyse kendini öldürecek ya da kendi içine doğru yürüyüşü dönüşsüz olacak. Karasevdalı gibi.

Ana, haftanın bir günü, günün yalnızca beş dakikasında yanına varan ve "Nasılsın?"dan öteye geçmeyen ana ona nasıl ulaşacak, nasıl döndürecek dönüşsüz yollardan?

Parçalanıyor. İçine içine bağırıyor durmadan. "Bir şeyler yapmalıyım. Bir şeyler yapılmalı." Çaresizlik bürüyor onu da. Demeye başlıyor: "Çocuğu bu yana döndürecek bir tansık gerekli." İnliyor, sabahlara dek uyumuyor.

Derken bir gün açlık başladı. Ana duyunca bunu dedi ki, artık sonudur her şeyin, bitmiştir. Ellerimiz yanımıza düşmüştür.

Görüş günü oraya vardığında, telörgünün iki yanında karşılıklı durduğunda yüzünü aradı çocuğun. Yüzü orda. Gözlerini aradı çocuğun. Gözleri orda. Anlatımını aradı. Donmuş. Bulamadı.

Gülmesini, o dişlerinin güzelliği arasından, burnunun, dudağının gözlerinin, yanaklarının güzelliği arasından tutulamamış, fırlayıp kaçmış gibi duran gülmesini bir daha ne zaman görecek? Hiç mi göremeyecek yoksa.

Açlık süresinin ikinci görüşünde çocuk şaşırttı anayı. Kendi içine doğru sürdürdüğü yolculuğu orda kesmiş. "Dönmemek olmaz," demiş. Kararlı. Dışına dönmüş. Yine gülümsemiyor, yine gülmüyor ama kararlı, bilinçli, top gibi bütün kendiyle ve amacıyla.

Ana umutlandı o saat. Göğsünün ortasında, mevsimsiz bir asma sürgünü oluştu. Gizledi onu şimdilik, ne olur ne olmaz. Kimseye göstermedi.

Açlığın üçüncü haftasında çocuk konuşmakta güçlük çekiyordu ama aklı saat gibi. Yüreği sıcak.

Ana o güne dek dememişti, içi kan ağlasa da dememesi gerektiğini düşünüyordu: "Öleceksin çocuk, ölmemelisin. Ne olur vazgeç açlıktan."

Diyemeden ayrıldı.

Dördüncü hafta, endişeyle yaşadığı o altı günün sonunda salt derisi kemiği kalmış bedeni görünce dayanamadı. Yalvardı. Gözleriyle. "Vazgeç oğlum." Ağzından söz çıkmadı.

Yanıtsız kalacağını bekliyordu. Öyle kaldı.

Ve bu, yeni keşfedilmiş bir işkence biçimi gibi, sürdü gitti. Nice görüş. Kırk üç gün. O gün oruca son verilmişti ama çocuk ayakta duramıyor. Dal gibi sallanıyor. Dili dolanarak bir iki sözcük ancak söyleyebildi.

Ana. Göğsünün bütün soluğunu bağırarak boşalttı.

"Ölme oğlum, ölme emi oğlum."

Çocuk, feri kaçmış gözleriyle, derisi kemiğine yapışmış yanağıyla, zor aralanan dudağıyla ama o bembeyaz o canlı, o güzelim dişleriyle bir gülüş güldü. Bir gülüş güldü.

Ana onu aldı. Kanadındaki en geniş teleğin altına soktu. Bir top ışık gibi. Uçtu gitti.

Dahi uçmada.

SOLUM YETMİYOR

Benim de kollarım bağlı senin kelepçenle
Sağ elim tutmuyor tutmuyor
Yitirdim büyümü, şiirlerim uçtu
Solum yetmiyor

SALIVERİLMİŞ

Üç uzun üç kahırlı üç sevgili yıldan sonra, saliverilmişti. Erimiş, bedeni kendini yiyip tüketmiş. Salt iskeleti ortada. Açlığının yirmi beşinci günüydü. Torbasını topladı sağlamca olanlar. Onu dışarıya bıraktılar. Sürünmeyle eğilme arasında deviniyordu. Bir kolu uyuşmuş. İşe yaramaz. Gözleri ışığını yitirmiş. Orda kollarından tutup, yardımla. "Sebep olanlar. Bırakın, istemem," diyemezdi. Boğazı acıdı, dili zorlandı. Ne tek söz, ne ses. Orda bıraktıkları yerde bekledi sonsuza dek. Sonra babası, abisi gelip aldılar. Kucaklarında taşıyıp arabaya koydular.

Usul usul yemeye içmeye geçti. Birkaç gün içinde, ayakları üstünde durur oldu. Yürüdü. Her şeyi, herkesi yabancılıyordu. Üç yılda, kendi evinde yerinde bunca değişmenin olabileceğini usundan geçirmezdi. Sıkıntılı tedirgin. Arkadaşlarını orda, içerde bırakıp çıkmanın ezikliğini, içten içe suçluluğunu taşıyarak.

Evde gözünün içine bakıyorlardı. Ne dese elinde, ne istese ağzında. Ama, dehşetle görüyordu ki burda da oluşuvermişti mapusane. "Aman dur. Aman gitme. Aman acele etme. Hele kendine gel, öyle çık sokağa. Ya izleniyorsan?" Anası ağlıyordu:

"Seni bir kez daha alırlarsa elimden, dayanamam."

Nişanlısı, babası, ağbisi.

İliklerine işleyen bir yalnızlığı saklı gizli yaşama zorundaydı.

Dokunsan ağlayacak. Mutluluğunu söyleyemiyor, özlemini gideremiyor.

Çok sürmedi, çıktı sokağa. Söylenen sözleri, verilen yeminleri, ana, nişanlı gözlerinden taşan endişeyi, babanın yeniden filizlenme eğilimi gösteren öfkesini de omzuna vurarak.

Duyuyordu, anaların biriktiği parkları, vardığı kapı önlerini. Oralara vardı. Uzaklarında durdu, yaklaşmadı. "Onlar ne yapmaları gerek, bilirler."

Analar, bir duruşmadan, bir görüşten kanatları düş-

müş, yaralı kuşlar gibi çıkıyorlar. Biribirlerine sesleniyorlar.

"Ne duruyoruz, ne duruyoruz, daha ne duruyoruz? Ölmelerini mi bekleyeceğiz? Haydin."

Uzuyorlardı, kentin bir ucundan öteki ucuna, umarsız. Günün çilelerini, yorgunluğunu da biriktire biriktire.

Konuyorlardı bir alana bölük bölük. Kapı önlerine varıyorlardı.

Ordaydılar. O, ülkenin en yüce yapısının önünde. Taşların görkeminden ürkmüş. Sine sine kapıya doğru yaklaştılar. Görevlinin biri koştu. Eliyle, koluyla, sesiyle. İtelendiler. Çözüldüler usul usul. Kapıdan uzaklaştılar. Biri, ikisi direniyor, ötekilere sesleniyordu. Güçleri yetmeyince, onlar da başları eğik, ayrılmaya niyetlendiler.

SALIVERİLMİŞ duraktaydı. Herhangi bir otobüse binip herhangi bir yere gitmeyi kuruyordu.

Analar. Dağılacaklar. Aklı başından gitti. İki kolunu, o iki güçsüz, o oklava kalınlığındaki iki kolunu kaldırdı. Sallamaya başladı. Çevrelerine sıkıntıyla bakan analar gördüler onu. Tanımadılar. Herhangi bir otobüse binip herhangi bir yere gidecek herhangi biri. Ama durun, onlara sesleniyor, bu kesin. Hem de canhıraş işaretlerle. Gerçekten bindi, gerçekten. İlk gelen otobüse. Akşamın ışıkları içinde, camın ardında, ayakta durdu, öylecene. Tüm göz kesilmiş analara baktı. Eliyle, koluyla, dudağıyla işaret etti:

"Orda oturun, oturun. Sakın ayrılmayın, sakın dağılmayın, sakın gitmeyin."

Bağırdı bir ana:

"Sakın ayrılmayalım, sakın dağılmayalım, sakın gitmeyelim."

Durdular. Durma ne söz, yol kıyılarına oturdular. Kentin en görkemli yapısından, kentin en görkemli arabaları, kentin en görkemli kişilerini alıp alıp götürene dek.

Gördükleri her arabanın önüne atıldılar, bağırdılar.

"Oğullarımız kızlarımız ölüyor, ne duruyorsunuz, ölüme engel olun".

Demir ellerle tutuldular, kavrandılar, paltolarından, kollarından çekildiler, itildiler. Ama artık gerilemediler. Dağılmayı uslarına getirmediler.

O zaman, işte tam o zaman görkemli yapının görkemli kapısından görkemli bir resmiyet koşup geldi. Onları sıcaklaştırılmış diliyle çağırıp avlunun içine soktu. Kamu görmesin. İçlerinden üçü beşi, özenilmiş bir incelikle alındı. Önlerine düşüldü. Yapının içine buyur edildi. Üst yetkiliye çıkarıldı. Bi kez daha "sakince" anlatmalarına izin verildi.

Salıverilmiş, bunları duydu. Duyunca sevindi. Öyle sevindi ki, eziklikmiş, suçluluk duygusuymuş, topunu kovacak gücü buldu kendinde. Açtı evinin odasının kapısını, Attı onları dışarı. Anasını öptü, nişanlısını öptü. Bacısına seslendi:

"Ben görmeyeli nece de büyümüşsün kız..."

YARIN

Kardeş benim ölüp ölüp dirildiğimi
Şimdi dıştala sen umursama
Bugün benim başımdaki ağrı
Yarın senin de başında

ÖTEKİLERİN ANASI

İlk duraktan biner. Çünkü hep yorgundur. Tutukevine varabilmek içinse altı uzun yol, bir o kadar çarşı, alan geçmek gerekir. Koşup yetiştiğinde otobüs kalkmak üzereydi. Bulduğu tek boş yere oturdu. Soluğu içine sığmıyordu. Kendini geç de olsa toparladığında, çevresine bakmayı akıl edebildi. İkinci alanı, heykeli geçiyorlardı. Yollar çarşılar arı kovanı gibi. İnsanlar, ılık bahar havasının evlerden sürüp çıkardığı insanlar. Ama gök bulut biriktiriyor. Yağmur yaklaşıyor ne yazık.

Otobüs ikinci durağa vardığında her zamanki gibi karşılandı. Kalabalık ve sabırsız. İtiş kakış binmelerle tam yükünü aldı. Eskiydi, zorlanıyordu. O gittiği yerlere, o dağlara tepelere, iki aracın güçlükle geçtiği yollara hangi "yeni" gider.

Ayakta duranlar bunalıyordu. Elleriyle nereye tutunsunlar, gövdelerini artan zorlamadan nasıl saklasınlar bilemiyorlardı.

Onu gördü. Az ötesindeydi. Herkesten daha çok sıkıntıda. Çünkü yaşlı. Bir eliyle önündeki koltuğun arka demirine tutunmuş ötekinde bir naylon torba. Torbanın üstündeki yazıdan belli. (....) Koğuşta yatan (....)'in anası. "O da benim gibi." diye düşündü. Oğul anası. Otobüsün yarısından çoğu onlar gibiydi. Görüşe gidenler.

Ayaktaki ana sıkıntıyla çevresine bakınıyordu. Oturan genç insanlar vardı. Biri, bir teki kalkıp dese "Gel anam, otur." Demiyorlar. Ayakta durmak onun için giderek daha dayanılmaz oluyor.

Oturan ana da sıkıntılandı. Gözünü ayaktaki, o kendinden daha yaşlı olandan ayıramıyordu.

İşareti çaktı beklemeden.

— Gel bacım. Gel sen otur. Ben biraz dinlendim.

Öteki nazlanmadı.

— Allah senden razı olsun, nerdeyse olduğum yere çökecektim. Genç olacaklar şunlar. Biri kalkıp da demedi ki, sen yaşlısın, gel otur. Yine bize bizden yarar var.

Bir süre sonra ayaktaki sordu:

— Oğlun hangi davada yargılanıyor?

— Bilmem. Ben bilir miyim hangi davada.

Belli belirsiz huysuzlandı.

Ayaktaki üsteledi yeniden, usuldan çıkıyordu sesi:

— Sağda mı, solda mı?

Oturan ses etmedi. Duymazdan geldi. Öteki yılacaklardan değildi:

— Peki, aç oturanlarla mı birlik, görüşe çıkıyor mı?

Bir arka sırada, kucağında çocukla oturan genç kadın yanıtladı bu soruyu:

— Ben teyzeyi tanıyorum. Bizimkiler orucu anca ramazanda tutarlar. Ya senin oğlun? O oruç tutanlardan mı?

Bir an şaşkınlık geçirdi ayaktaki. Bu açık saldırıyı ummamıştı. Demek yerini ötekilerden birinin anasına vermiş. Uzun süren açlığın, oğlunun açlığının acısı içinde parça parçaydı. "Yanlış mı yapmışım?" düşündüğünden utandı sonra: "Ne farkeder o da ana." Birden konuşma, anlatma isteği duydu. Kim olursa olsundu. Acısını söylemeliydi. Hastanedekiler, revirdekiler, duruşmadakiler geçti usundan. Öyle çoktular ki, onların ölüm kalım savaşı verdikleri yerde hiçbir şey olmamış gibi yaşayıp giden insanların bulunduğunu unutmuştu.

— Otuz gün oldu bacım bugün. Tam otuz gün. Eriyip gidiyorlar.

— Sebebi neymiş peki, niye bu oruç.

— İnsanca yaşamak istiyorlar yalnızca. Kötülüksüz, dayaksız. Ölmeyi, onurlarıyla ölmeyi seçtiler.

— Tövbe de... Allahın verdiği canı... Bu fikirler eğri fikirler.

Ayaktaki acısına eklediği pişmanlığı alıp sustu. Oturan anladı.

— Bakma sözlerime sen. İyi bir anasın. Senin oğlun da iyidir. Ben onun için de dua ederim, üzülme.

Pişmanlık eridi gitti aralarında.

— Sizin çocuklar bizimkilere şekerli su ney veriyorlarmış.

Onurlandı, sevindi öteki:

— Doğrudur. Helbet öyle olmalı. İnsan insanın bununa yetişmeli.

İçi ısındı ayaktakinin. Ölecek diye oğlu, eriyip bitiyordu. Yüreği ışıdı. "İnsan" diye düşündü.

— İnsandır. İnsanda umut vardır umut vardır.

Birlikte indiler otobüsten. Sürgülü kapının önünde art arda durdular.

SİS

Kurt koşarak gelir, koşarak gelsin
Tilki sinsice sürünerek
Sürünerek gelsin
Sürümüz ağılda bağlı bağlı da
Umarımız uzaksa
Yola inen sisi benimsedikse
İster kurt gelsin ister tilki gelsin

Önceleri iki haftada bir gelirken, açlık başlayalı her haftaya bindirmişti. Akşam treniyle yolculuk yapıyor. Geceyi çoğu kez uyanık geçiriyor. Sabah, kızının bulunduğu kente iniyor, tutukevine gidiyor. Orda işi bitince geldiği gibi dönüyordu.

Dört haftadır kızını görmemişti. "Ne olur bu hafta açılıverse de görüş, görsem kızımı."

Gelişler, dönüşler, bekleyişler ne denli boşunalaşmıştı. Kendini aptal gibi duyuyordu. Uzun uzun gel. Elinde iki tek çamaşır. Bunca bekle. Bırakıp dön, geriye. Kızı için bu kadarcığın bile bir anlamı olduğunu sezmese, çıldırabilirdi. Baharın henüz kışa ağdığı serin günlerdi. Ürperdi. Kaşına kadar indirdiği gri başörtüsünü düzeltti. İnce mantosu içinde, sanki yeniden, daha sıkı sarınıyormuş gibi, devindi. Bütün duaları okuyordu. Durmadan okuyordu. Ağzının kıpırtısını görsünler istemiyordu ama, engel de olamıyordu. Otuz gün süren açlık aklına gelince onu kovuyordu. Korkuyordu çünkü. Kendine egemenliğini yitirebilirdi. Ağlayabilir, bayılabilir, bağırabilir, yaşına, geçmişine aykırı şeyler yapabilirdi. Kovdu açlığı aklından. Hiç yokmuş, hiç olmamış gibi davrandı. "İyi ki görüşü yok. Çocuklarını gören bu analar perişan." Okudu. Durmadan okudu. Dua iyi geliyordu. Ferahlıyor, güçlendiğini duyuyordu. Adı okunduğunda, elinde torba, sıraya girdi. Arandı. Kısa, kesin komut sesleri arasında avluya iletildi. Önce gelenlerle birlikte iyice kalabalık oldular. Bir top gibi birbirlerine yapışık, olabildiğince öne yığılmış, beklediler. Bekledi. Dua okumayı sürdürdü. Tam önlerindeki zincir onları görevlilerden ayırıyordu.

Sonra O'nun merdivenlerden inişini gördü. Boylu poslu, yakışıklı. "Tıpkı oğlum gibi," diye düşündü oğul anaları. "Yakışıklı" zincire yaklaştı elinde bir kâğıtla. Ne oldu, nasıl oldu? Ananın biri usulca yakışıklının kolunu tuttu. "Yavrum," diye başlayarak bir şeyler söyledi. İtti onu yakışıklı. "Sizin ağzınıza..." dedi. İtti onu. Ana düştü.

Ana düştü. Bağıra bağıra ağlamaya koyuldu. "Oğlum oğlum, oğlum, o orda ölüyor. Ben de burda öleceğim. Benim ölümü kaldırın burdan, dirimi kaldıramazsınız."

Sözler zinciri aşıp gidiyordu, dönüyordu. Bir o yana, bir bu yana.

"Siz onları ..... dan mı peydahladınız... Hepsi .... tohumu." Yanıt hazırdı.

"Sen tohum bile olamamışsın. Senin hiç baban olmamış."

Başörtülü sıkıldı, kızardı. Ömründe duyduğu en bayağı sözler. İki yandakilere de gücendi, kırıldı. "Ölsem tanrım. Ölsem daha iyi." Uzamasın istedi bu pis tartışma. Yakışıklıya doğru yöneldi, yaklaştı. Ağzını açmaya kalmadan bağrıldı ona da.

"Çekil başımdan orospu."

"Aman evladım," dedi. "Aman evladım. Hafızana kurban olayım. Biz o işi gençliğimizde ananla yaptıydık. Yoksulluktan. Ne iyi hatırladın."

Kendisinden nefret ediyordu. Utanıyordu. Yer yarılsa içine girseydi. İtti anaları iki yana. Dönüp uzaklaştı. En uzakta bir sıraya yığıldı kaldı. Ağzından çıkanları kişiliğiyle tarttı. Kendine yakıştıramadı. Durdu donmuş gibi. Hiçbir şey düşünemeden. Sordu sonra, "Ya yanıt vermeseydim. O sözü alıp götürseydim. Taşısaydım ölünceye değin yüreğimde?.. Taşıyamazdın kadın. Götüremezdi yüreğin kadın. Bu onursuzluktur."

Sövmeye karşılık veren öteki anaları anladı. Onlar rahat sövülen yerlerden gelmiştiler üstelik. Geçmişlerine aykırı durmuyordu davranışları.

Bir de kendini tarttı. Kendi davranışını tarttı. "Kötü ettim, kötü ettim," deyip güldü. "Ama bu, kötülerin iyisi. Tanrı bilir ki onursuz davranmak daha da bağışlanmaz günahtır."

Sonra analar adlarını yitirdiler. Alberto'nun anası, Tiko'nun anası, Dolores'in anası diye çağrıldılar. Anaların sevinerek katlandığı tek yitik buydu, oğullarının kızlarının adıyla birlikte anılmak.

Gevşek bir ilişki vardı aralarında. Yıllar yılı, her görüş günü birlikte olanlar, küçük dostluklarını arkadaşlıklarını da orda bırakıyorlar, ertesi hafta yine orda sürdürüyorlardı. Öteki günler dışardaki öteki yaşamın içinde her biri.

Neydi oğullarla oğulların arasındaki? Bilinçler değil bilgiler de sisli. Yeterince bir kavrayış edinilmemiş. Analar, tümü denecek çoklukta analar, kendilerinin dışında oluşmuş, onlarsız oluşmuş bu yeni kentin gezginleri sanki. Görüş günlerinin, duruşma günlerinin belirlediği zoraki duraklarda toplaşıp toplaşıp dağılıyorlar. Her biri bir yana.

Siz buna yılgınlık bezginlik gibi kulplar takabilirsiniz. Gerçek şu: İnsanlar kendileri gerekseme duymadan, hayatları içinde belirmiş bir açıklığa yerleşemeyecek olan ilişkileri kolay benimsemiyorlar. Bir köklü neden gerekli, o zorunlu ilişkileri yüzeysellikten kurtarıp içe sindirebilmeye.

Açlık yüklendi bu görevi.

Kurulmuş alışkanlıkların otağını açlık gelip dağıttı.

Ne yapalım? Ne yapabiliriz? Ne yaparız? Sordular birbirlerine. İlk kez tam ortak bir paydada, söndürülmesi gereken bir yangının korkunç tehdidi altındaydılar. Çocuklar açlığa girmiş. Çocuklar açlığı sürdürüyor. Çocuklar bunda çok kararlı. Çocuklar için ölüm bir tutkuya dönüşmüş görünüyor. Ölecekler. Ölecekler.

"Hadiyin," diye bağırdı en sessiz olanı. Kentin en uzağından gelen. "Hadiyin. durmayın. Varıp kapılarına gidelim."

Toplaştılar. İlk kez o gün, büyük yolların kıyısını göçe girmiş turna sürüsü gibi, teli teleği solgun, yorgun ana kafileleri aldı. Yürüdüler, yürüdüler. Ürkerek toplaştılar koca kapılarda. Birbirlerinin yakınına sığınarak. Ortaya ortaya girerek, sinerek. İçlerinden birkaçına, sözcüklerini

iyi dizebilen bir iki kentli anaya güvendiler. "Onlar konuşsun."

İlk birkaç gün onlar konuştular. Adları alındı, gizli bir tehdit gibi. Açıkça bağrıldı kendilerine. Gözdağları verildi. Umutların, iyilik işaretlerinin alındığı da oldu.

Yürümelerinin üçüncüsüydü. Pat diye patladı konuşucu analardan biri. "Artık ben," dedi, "Artık ben kimse adına konuşmayacağım. Hepiniz benim dediklerimi diyebilirsiniz. Neyi yaşıyorsak, neyi olsun istiyorsak, bunu nasıl anlatıyorsak birbirimize, onlara da söylenecek odur."

Çekinenleri ardından itti. Önüne geçti. "Hadi sıra sende, hadi sıra sizde."

Öfkelendi sonunda onlardan biri. Hem kendine, hem kendi gibi çekinenlere. "Hadiyin uşak, bizim ağzımızda dilimiz yok mu, tanrı niye vermiş onu bize?"

Başörtülerini düzelttiler. Yürüyüp gittiler yeni sözcüler. En uzun konuşanlar onlar oldu. İnip geldiklerinde kalabalık gülüştü: "İyi ki çekingensiniz. İyi ki söz bilmiyorsunuz."

RED

Yırttı yüzlerce dizesini
Çekti duyulan şiirlerinden adını
Sildi şiire dönüşen sözleri
Yüreğinden

Kendi bedenine tutkunlar ey
Kendi aydınlığını sevenler ey
Yorgan gibi bürünüp geceyi
Kendi sıcağında uyuyanlar
Bu nedir bu nedir, bir gencecik ozan
Yazdı ama size değsin istemedi
Sizi değmez gördüğündendir
Reddetti güzelim şiirlerini
Sizi reddetti

BANA YENİDEN GÜLÜMSE

Bir evde oturmuştuk eskiden. Apartman denilen kül rengi yığınlarla örülü bir sokakta. Yer katındaydık. Küçük bir balkona açılırdı odan. Çalışan ana baba, okuyan çocuklardan kuruluydu evimiz. Biz de apartmanlar gibi, gereksinmeler sonucu, kuru bir yaşamın avuçlarında bozarıp kararıp duruyorduk. Çiçeğe yer yoktu acelelerde telaşlarda geçen ömrümüzde.

Sen sarmaşıklar üretmiştin. Azman fasulyeler yeşertmiştin. Pencerenin demirlerine sardırmıştın. Bütün bir yaz yemyeşil durmuşlardı orda.

Anımsıyor musun? Küçüktün. Köpek yavruları toplar sokaktan, büyütürdün. Öyle çabuk, öyle güzel büyürlerdi ki, kimse anasız diyemezdi onlara. Kardeşlerinle, ana baba olurdunuz.

İçeri düştüğünde tohumlar istemiştin. Hücrende çiçekler büyütmeye. Çaresizlik, olanaksızlık tanımadın. Büyüttün onları.

Yılanını anlatmıştın. İki yıl mı kaldı seninle. Daha mı fazla? Sütünü paylaştın onunla. Arkadaşlık ettin. Yalnız bırakmadın. Sonra, sözünü artık etmez olduğunda, sezmiştim bir şeyler gelmiş yılanın başına. Salıverilen bir arkadaşına sormuştum. Anlattı. Kurallar. Yasaklamışlar yılanını. Söz almışsın, öldürmeyeceklerine dair. Ne oldu sonrası? Ne sen bilebilirsin, ne salıverilen, ne ben.

Sonra, çiçeksiz ve yılansız bırakıldığın, ellerin dizine yapışık, gözlerin karşı duvara dikili, kıpırtısız yaşamak zorunda olduğun, kimseyle tek sözcük konuşamadığın o uzun günlerde ne yaptın? Hatırla. Kendi beyninin içinde yolculuğa çıkıyordun. Her istediğin yere gidiyor, her istediğinle görüşüyordun. İstediğin hayatı oracıkta kuruveriyordun. İlişkiler varediyor, onları kesiyordun. Canının istediğini yapıyordun.

Özgürdün. Dışarda olduğundan daha özgür. Sonsuz, kısıntısı, kesintisiz bir özgürlük.

Bana öyle söylemiştin. İnanmıştım. Senin gücüne,

direncine inanmıştım. "Benim oğlum yıkılmaz."

Şimdi de öyle düşünüyorum. Yıkılmaz benim oğlum. Küçük sevgiler miydi önce yaşadıkların, yoksa içerde oluşundan mı bu kadar tutkunu oldun, bu kez sevda seni nece yaraladı? "Dostun gülü yaralar gibi".

Yiğittir, dayanır her acıya, her yoksunluğa da, bir sevdadan sarsılır. Sıcağa gösterilmiş kar gibi, buz gibi erir gider.

Aylarca sustun. Aylarca yüzün açılmadı. Gülmedin, gülümsemedin. Yemedin, içmedin. "Ben artık yaşamıyorum," diye yazdın mektubunu. Ben de eridim seninle. Ben de öldüm. Ama inancımı hiç mi hiç yitirmedim. Eser bir yel, yağar bir yağmur, alır götürür seni inciteni, yüreğinden. Demedim. Diyemedim. Dedim ki, gün gelir o geniş yüreğinin içine siner şevdan da. Acıların gibi. Senin bir parçan olur. Ama susar tedirgin etmez seni artık. Toplarsın dağıttıklarını. Yüzünü yüzüne bedenini bedenine yakıştırırsın. Sen sen olur bana yeniden gülümsersin.

Sana demedim mi?

Ben oğlumu tanırım demedim mi.

MAHKEMEDE

"Sanıklar getirildiler." Saçsız başları ve gri giyecekleriyle yerlerine oturdular. Ağır bir hastalığın, iyileşme dönemine yakın, insan bedenine verdiği görünüşü almıştılar. Hepsi. Yel hızlıca esse uçup gidecek hazan yaprakları. İnce, yorgun, solgun. Devinimlerini yoğa indirmiş gibiler. O kıpır kıpır yerinde duramayanlar, o kaşla göz arasında başlarını arkaya çevirip ailelerine bakıp gülenler bu duruşmada başları önlerinde. Olup bitenin izleyicisi bile değiller. Artık tek bağları kalmış, o da ölümle aralarında. Dirimsel bağları koptu kopacak.

Analar, eşler, öteki yakınlar izleyici sıralarını dolduruyorlar. Duruşma, tutanak, tanıklar, ara kararları kendi kendine yürüyüp gidiyor. Sanıklar ve aileler olmaksızın. Onları bu duruşma süresince mahkemede olup bitenler ilgilendirmiyor. Sanıkların ilgisi, yapacakları suç duyurusunda. Cezaevinde olan biteni, ayağa zorlukla, tutuna tutuna kalkarak, üç beş sözcükle anlatıyorlar. Ölüm orucuna girmelerine sebep olanlar hakkında suç duyurusunda bulunuyorlar. Duyuruları tutanağa geçsin istiyorlar. Mahkemeyle bütün ilgileri bu. "İstemlerinin reddine."

Ailelerin tek ilgisi, oğullarının kızlarının sağlığına. Açlıktan ölmemelerinin çaresi? Yanlarında küçük şeker paketleri getirenler var. Çocuklarına eşlerine şekerleri ulaştırmayı başaranlar oluyor. Seviniyorlar. Sanki oncacık şeker yıl azığı olacak.

Yıllardır her duruşmayı sessizce izleyip yine sessizce çıkıp giden bir ana da heveslendi. Ürkek mi ürkek, saygılı mı saygılı. O da karamela paketleri aldı. Önlere oturdu. Kolladı. İlgilerin bir noktada yoğunlaştığı anları, ama beceremedi bir türlü.

Çocukları getiren görevli. İyi yüzlü. Yüreğinde insanca özler taşıdığını davranışlarıyla belli ediyor. Çocuklara bakarken yüzü acıma duygusuyla doluyor. Gözüne kestirdi onu ana. Avuç içi büyüklüğünde şeker paketlerini onunla ulaştıracak.

Duruşma bitti. Yaklaştı ana tutukluların çıktığı kapıya doğru. Uzattı elindekileri. Birkaç sözcükle isteğini belirtti. Doğrudan kendisine başvurulmuş olmasından dehşete düştü görevli. Herkesin gözü önünde. Yargıçlar, avukatlar, herkes ordayken. "Hayır," dedi. "Olmaz," dedi. Yüzündeki yumuşak, insancıl anlatım ağzından çıkana öyle aykırı duruyordu ki, ana öfkelendi. Bunca yıl hiçbir şeye öfkelenmeyen, öfkeyi aklına getirmeyen, sabırlı, sessiz ana. Öfkesini yüreğinde gizleyemez oldu. Bağırdı, herkesler ordayken. Savcı, yargıçlar, avukatlar, çocuklar, aileler. Bağırdı. "Vermeyin. Yemesinler. Ölsünler. Ölsünler. Ölüm bir onlara değil ki. Herkes ama herkes ölecek. Niye bilmezsiniz bunu, niye bilmezden gelirsiniz?" Sesi çın çın. Her çınlayışta cesareti arttı. Dönüp söylediklerini, söylemediklerini bir daha söyledi.

O sinek uçsa kanadının sesi duyulan salonda o yargılar dünyasının egemenleri, o kaş çatanlar, o azarlayanlar, o cezalandıranlar, onlar bembeyaz kesilmiş yüzleriyle taş gibi oturdular, kaldılar. Tek söz demediler. Ana anladı ki, çocukların hayatı hiçe sayan davranışlarından yansımış ne varsa, salona, kürsüye, sanık tanık izleyici ilişkilerine egemen olmuştur. Hiç konuşmadığı, hiç karşılaşmadığı, duruşma salonunun dışında görmediği, göremeyeceği yargı güçleriyle arasında gizli bir uzlaşma, antant oluşmuş.

İsteseler esip yağıp gürleyip azarlarlar onu. İsteseler attırırlar kapının dışına. İsteseler tutuklarlar, saygısızlık yaptı diyerek. Hiç biri olmadı bunların. Ana, yüreğinde birikenleri, bir solukta, kırık dökük boşaltıverince hafifledi. Çıkıp gitti. O, kapıları başka kapıları aşıp giderken, kürsüdekiler sonsuza değin, bembeyaz yüzleriyle ve taş kesilmiş, öylecene kaldılar.

Çünkü ana o duruşu belleğine kazıdı hiç çıkmamacasına.

İlahi onmasın ondurmayanlar
İlahi gitsin gelmesin bir daha
Yelin yetmediği boğunuk günler

KARGIŞ

Sansamaya'da kaç kapılı bir doğu kentinin varoşlarından, uzak yakın köylerindendiler. O on üç anayı birleştiren olay, oğullarının, kızlarının, gelinlerinin mapusluğu değildi. Açlık grevi de değildi belki. Çünkü onlar, neler olup bittiğini anlayamamışlardı pek. Anlayamazlardı da. Dünya onlara uzanıncaya değin kat kat örtülerden, yasaklardan geçmek zorundaydı. Hep suskun hep zayıf hep boyun eğen olmuşlardı. Beyler, ağalar, babalar, kocalar, oğullar... Bunca katmandan geçip onlar dünyaya ulaşsınlar olası mı bu? Katların, katmanların ötesinde, görünür görünmez çitlerinin, telörgülerinin içinde kurmaca dünyalarına açmışlar gözlerini. Onu bellemişlerdi. Yok başkası.

Erkekler... Onlar giderlerdi. Öteki dünyanın işaretlerini üstlerinde, başlarında, bakışlarında, davranışlarında, dillerinde, hele dillerinde taşıyıp getirirlerdi. Anlattıkları öyle masallardı ki, büyülerdi kadınları. Saçları, dudakları, giysileri, paraları, buyruklarıyla dişiler de vardı bu masallarda. Adları, sanları, onlara boyun eğen erkekleri vardı, tövbeler olsun.

Sonra bir gün alfabe, defter, kalem, okul, öğretmen ve yazı ulaştı. Katmanları aşarak. Kızlar, göstermece de olsa, oğullarla birlik durdu. Eşitçe durdu. Yarıştı. Daha neler neler oldu. Katlar, katmanlar bozulmaya, incelmeye durdular. Onarılması güç yaralar aldılar. Delinip eriyip yok olmaya yüz tuttular.

Analar tedirgindiler. Her delikten aralıktan amansız giriyordu dışarının yeli. Esirgeyen bağışlayan tanrıları vardı bir. Güvenilecek tek o vardı. Son yıllarda ona da bir hal olmuş gibiydi. Görmüyor muydu, duymuyor muydu? Niye onarmıyordu bozulanları. Analar alıştıkları gibi, kovuklarında kalamazlar mıydı?

Kalamadılar.

Oğullarını kızlarını mapusanelere sürüp götüren yel, duymazdan görmezden gelinemez bir sertlikle esiyordu. Önüne kattı onları da. Oğullarını, kızlarını, gelinlerini

görmeye vardılar. Haftada, on beşte. Emiri, demiri, yasağı, zoru bilir oldular.

Dış dünya onlara ilkin, silahla, ölümle, kanla dokunmuştu. Kendini tanıtmıştı, Acıyla eğitildiler.

Kaç yıl, kaç kez kentin surlarından, sur kapılarından geçtiler. Kaç yıl taş duvarlar, beton duvarlar dibinde demir kapılar önünde çömelip oturdular. Kaç kez sıralara girdiler, ellerinde kimlikleri. Adları söylendi. Uzaktan gördüler oğullarını. Öteki kentlerdeki mapus analarından ayrımları kalmadı pek. Bir tek şey: Çok, ama pek çok yoksuldular. Çağımızı, önceki çağları, deriyi naylonu plastiği geçip, maden devrine, taş devrine gitmemiz gerekirdi bu yoksulluğa ulaşabilmek için.

Çoğunun ayakları çıplaktı. Çarık da, naylon da tanımamıştı bu ayaklar. Size yemin mi etmeliyim? Başka nasıl inandırabilirim, ayakları çıplaktı.

Başkentin garında doğu treninden indiklerinde de yoksulluklarıyla birliktiler. İkisinin ayakları yine çıplaktı. Kışın bahara döndüğü havalar. Bulup buluşturup eski kundura da olsa giyebilmişti ötekiler. Bu ikisi çırılçıplak.

Doğu kentinin mapusanesi ünlüydü. Kuş uçurtmaz. Söylentiler alıp yürümüştü. Kulaktan kulağa. Baskı, işkence, dayak zulüm başedilmez olunca, ölüm oruçları başlamıştı. Günler geçmiş, içerdekiler güçten düşmüşlerdi. Sayrılarevine taşınanlar vardı. Ölüm kimilerinin başucuna yerleşmişti. Ecelsiz ölüm.

O gün birleşti analar. Ellerinde dilekçeleri. Bulup buluşturup binmişlerdi. Bildiklerine haber etmişler. Karşılanacaklardı.

Analar indiler başkentin istasyonuna. Yürüdüler ve yürüdüler ve yürüdüler. Başlarını sırtlarını ayaklarını düşünemeden. "Uzaydan," diyemem, uzaydan gelenlerin iki dirhem bir çekirdek çakı gibi görünüşlerine koşullandık çünkü. Zaman gerisinden gelmiş yaratıklar gibi.

Yürürken yürürken dilsiz olanlar dillendi. Sessiz olan-

lar seslendi. Öfkeyi tanımayanlar bağırdılar, bağırdılar.

"Yetişin, kurtarın ölüyor oğullarımız kızlarımız."

Tanrı suskundu neden? Onaylamazdı hayır hayır onaylamazdı. İnsanların bilmediği bir vakti bir saati bekliyor olmalıydı. Ama anaların vakti yoktu, hiç yoktu. Tanrı susuyordu. Büyük kapılar kapalıydı. Yetkililer susuyordu. O kapıdan ötekine top gibi fırlatılarak dolaştılar.

Daha ikinci gün telgraflarla duyurdu kendini ölüm. Ölüm yaşın kara gelsin.

O ayakları çıplak anaların ikisinin de oğulları gelinleri ölmüş. Sonra başkaları, başka oğullar. Çok ekinler gibi. Yunus'tu, bir o, yüreği göğnüyenleri gördü.

Analar geriye bedenlerini değil, küllerini taşıyıp götürdüler. Katları, katmanları aşarak ulaştıkları masalların düşlerin dünyasından alacaklarını almışlardı. Dönüp gittiler. Giderken bir armağan bıraktılar.

Öfkeyi, kini, ölçüsüz acıyı karıp, dolaşıp gezdikleri yolların kıyıcığına, betonun toprakla birleştiği yerlere ektiler.

KARGIŞ.

Temeline kargış tohumları işleyen bu yapılar onar mı?

Kargış ondurmaz. Gelir bir gün.

Sözünü sana yakıştıramadım oğlum.

Evet. Onca yıldır orda. Güneşin doğuşunu, batışını izleyemeden, yıldızlı gökyüzünü göremeden. İki adımla tüketilen bir mekânda. Yargının kesmediği, aklın alamadığı bir cezayı yaşıyorsun. Ceza denilen kavramın, olgunun tüketilebilir bir olgu olduğu bilinir. Yasalar öyle yazar. Hukuk öğreniminden geçenler geçmeyenler onu öyle tanır. Ne kadar yanlış. Asıl ceza o yasalara yazılmayan. Öğretimi yapılmayan. O tüketilmez, üretilir. Kimsenin üretmesine gerek olmadan, kendi kendini üretir.

Örnek mi? Çorapları ördürüp, ayağınıza verenler elbette iyi niyetliydiler. Resmiyetin iyi niyetinden kimse kuşkulanamaz. Ve de kuşkulanmamalı. Siz onları kullanmak istemediniz. Neymiş giyilemezmiş. Korkunç terletirmiş. Üstelik kurallarda da yokmuş bu çorapların yaz kış giyilmesi.

Sen sen ol şunu iyice öğren. Uymaları için kuralları yapılmış kişiler, kuralların sözünü ettikleri, hele hele ona sığınmak istedikleri an, kural dışına düşmüş sayılırlar. Çünkü, kurallardan söz etme hakkı olanlar, onu yapma hakkı olanlardır. Susup, denileni yapmış olsaydınız önceden, başınız ağrımazdı. Bugünlere "susarak" geldiniz üstüne söylentiler var. Bu da doğal. Çünkü, susan biri de tedirginlik kaynağıdır. Öfke verir. Susarak ne demek istediniz yani? Sabrınızın derecesini mi göstermek istediniz? Avuçlarınıza (söylentiye bakılırsa) copla vurulmuş, günde birkaç öğün. Değişmemiş bir şey. İtilip kakılmışsınız. Değişmemiş. Daha çok dövülmüşsünüz. Değişmemiş. Ama onlar da insan. Sinir diye bir şey var. Usanç diye bir şey var. Doğrusu, onların yerinde kim olsa, aynı tepkiyi gösterir. Tepkisizliğe karşı, tepki.

Yani ne yandan baksak haksızsınız. Haksızlığınızın kanıtı mı? Ne kadar açık. Orda, o mekânda olmanız elbette.

Yaşlanmışım oğlum, sözü onca dağıttığıma bakılırsa.

Ha, ne diyordum? Siz o çorapları kullanmadığınız an, kural dışına düştünüz. Kurallardan söz ederek bir daha kural dışına düştünüz. Kural içindeyken neydi önlemler? Cop, itekleme, sopa filan.. (Onur kırıcı pek çok başka davranışın da dökümü yapılıyor. Geçelim.) E, kural dışına düşmüş olanlara da aynı yöntemler uygulanmaz ya. Elbette daha etkili olanlar bulunmalıdır. Yine de dışardan ithal edilmedi bu yöntemler. Üstünüze köpek salınması mı? Bakma o köpeklerin soyunun bilmem nerden geldiğine sen. Kendileri öpöz yerli öteberiyle beslendiler. İyi bakılıp büyütüldüler neme lazım. Gün gün gördük gözlerimizle. Duruşmalarda uyduruyorsunuz düpedüz. Tutanaklara da yazdırıyorsunuz. Sizin o bi damlacık avuç etiniz, yanak etiniz onları beslemeye yeter mi?

Kanlı çamaşırlarınızıysa, sayın yetkili açıkladı bir güzel. "Hadi canım, siz analar da oğullarınız gibisiniz. Bi kere kan oğullarınızın olsa, içerden çıkmaz."

Neyse, "İkna edilmeniz," gerekiyordu. "İkna edildiniz." Edildiğiniz gibi dursanız. Ne demeye boyuna kurallardan söz edersiniz? Siz söz ettikçe cezanız ürer. Hem enine, hem boyuna.

Sonra da ben garip, ya gelip göremem seni, görüşün yasaklanmıştır. Ya da yine göremem seni; çünkü, incelip azalıp tortop olup, görüş yerinin dibine düşmüşsündür.

Cezadır, kendini üretir dediydim. Öyle üretir ki seni aşar. Bu, kitapların yazmadığı cezanın bir yanında da aile. Bizler. Görüşlere gelmeye hakkı olanlar. O nişanlıları, sevgilileri, başkalarını saymıyorum. Onlar cezaların bir ucundan bile tutmaya ehil değildirler. Onlar hiç görüşemezler. Biz, ceza kapsamına girebildiğimiz için mutlu sayılmalıyız.

Bunca yıl orda yatan, bunları bunları bilmeli. Bilmeli de öyle durmalı.

GÖRÜLDÜ

"Görüldü" kimi özlediğimiz
Neyi sevdiğimiz, istediğimiz "görüldü"
Öfkeliysek hangi dağlara vurup
Kederliysek hangi suları izlediğimiz
"Görüldü"
Selamımız ve dikenlerimiz

İçimizde, derinde
Derin denizlerin yaslı göllerin dibinde
Bir umumuz vardır sileriz
Parlatırız gece gece
Damgasız işaretsiz

SEVDA İÇİNDE

Onu ayırmışlar. Çevresini kuşatmışlar. Duvarlar, duvarlar, telörgüler, demirler, kilitler içine almışlar. En uzak duvarla arasında üç adım var mı? O penceresiz duvarları o beton avluları o dar koridorları, demirleri bir gün aşacak. Bundan kuşkusu yok. Yıllar mı geçmiş, dayanır.

Bir şeye hiç dayanamıyor. Sevdasız yaşamaya. Aç, susuz, uykusuz nelersiz olabiliyor. Bunu kanıtladı. Sevdasız olamıyor. Kendi kişiliği içinde çözemediği bir o var. Sevdanın öte ucu canlı değilse, biliyor, bu uç da çürür dağılır. O ucu da diri tutabilmeli.

Sevda ona verildi. Dışardan. Günün birinde. Bu kendisine verilen en değerli, daha doğrusu en yaşamsal armağan. Şimdi geri alınmak mı isteniyor. Gerilere çekilmek, soğutulmak mı isteniyor? O hiç birine razı değil. Sürmeli sevda. Can bahasına da olsa.

Sezgileriyle, yaklaşan yıkımı görüyor. Dokunamadığının, doğrudan ulaşamadığının sönmekte olduğunu görüyor. Kimseler yardım edemez. Bir kendi. Nasıl engellemeli bastıran sel sularını. Nasıl engellemeli ki silip süpürmesin o en değerli olanı. Sevdaysa solmak için bahaneler arıyor. Biriktirilmiş sevgileri istiyor ondan bir bir. Bir yakına, bir dosta, bir kardeşe, bir arkadaşa duyulanı. O katlanır çaresiz. Sevgilerinden geçiyor. Onları yok sayıyor. Önce azar azar sonra hepsini. Özenle siliyor anayı babayı. Özenle siliyor dostları. Yoksadıklarıyla besliyor sevdayı. Sevdaysa giderek, dev gibi aynı, daha çok baş istiyor. Bir kendi kalmalıymış.

O hepsine razı. Tek bir ilgi bırakmadan hepsini kurban ediyor. Oyun gizli oynanmıyor. Oynanamaz. Yakınların, dostların acılarından kopan sesleri de alıp iletiyor sevdaya. Sevda utku çığlıkları atıyor.

Kimseleri görmek istemiyor. Kimseleri görmüyor. Kimselere yazmıyor. Ve onların kendisine yazmalarını yasaklıyor. Yalnızdır işte. Korunmasız, savunmasız. Sevdayla karşı karşıya, iç içe. Sevda, o çekildiği yerde, arada bir

yalnızca yakınmak ve istemek için uzanarak, umutsuzluk sinyalleri salıvererek duruyor. Dursun. Yeter ki yitmesin.

Bir gün, sunacak başka bir ilgi, başka bir can kalmayınca, kendi canını sunuyor. Can, yemiyor, içmiyor, uyumuyor. Tütünle dağlanarak. İnce, ipince.

Sevdanın umutsuzluk sinyalleri salıvermediği günler de oldu. Bir selamdan bir haberden yüzünü gösterdiği günler. O bağı yakaladığında bırakmıyor, ardından koşuyor uzun süre. Çiçekler serpiyor geçeceğini umduğu yollara. Oyunun bu yüzü, umuda dönük yüzü işte, yeniden diriltiyor onu. Öle dirile geldi şimdilere. Daha gider.

GÜZ FOTOĞRAFLARI

Bir yerlerde sürgit yapılan bir şeyler
Kımıldamaktadır
Bitenleri vardır, durur orda, olduğu yerde
Çekilmeyi bekler ya da resimlenmeyi
Öyle sanılır
Güzün bir yanında o çini soba
Kendini kaçıran mavileriyle
Öte yanı yağmur
Bitmiş ve fotoğrafı çekilmiş bir kuzineyse
Kış mutfağında
Hiç de sessizce durmuyordur
Çünkü açık pencereden girmiş
Girmeyle birlikte kendini
Duvardan duvara çarpan
Bir çok dövme kuşu izliyordur
Kanatları gagaları kanrevan

Bir de seni seviyorum fotoğrafı
Neden sen yoksun içinde unutmuşum bunu
Atmışsın kendini çerçeveden dışarı
Kurşun gibi ağıp göklerimize
Süssüz ve katkısız kendin olarak
Dönüyorsun
Yaşıyor böylece seni seviyorum fotoğrafı

Akşamlar serindi üşürdük, değil de
Öteki
Onun ardındaki
Kırığım ve yaşlıyım nasıl onarsam kendimi
Bir de saklanmak var kırılan yerlerden içeri
Yırtarım, görmesinler

Ne yapsam onmuyor ne yapsam
İyi çıkmıyor, kendiminki

AV

Üç yaşındaydın. A..da Camiyle cezaevinin arasında bir görevli evinde oturmuştuk. Tek katlı. Salon mu, sofa mı, uçsuz bucaksız bir mekânın iki yanında karşılıklı odalar. En uzakta, dışkapının karşısına düşen yanda mutfak. Yaz sonuydu o vardığımızda. Akşamüstleri üşürdük. Ben, sen, kızkardeşin. Mutfağımız dünyanın en güzel yeriydi bizim için. Orda otururduk en çok. Gündüz usul usul yanan kuzineyi akşamüstleri harlandırırdık. Dördüncü kişi miydi kuzine? Değil. Birinci kişiydi. Çünkü onsuz edilemezdi.

Mutfaktan arka bahçeye açılan dar kapıyı, otlarla kaplı, bakımsız güz bahçesini, ortasındaki tek armut ağacını ansımsıyor musun? Duvarları yıkılmıştı bahçenin. İnsanlar gelir geçerdi içinden tek tük. Armuda uzanırlardı. Koparırlardı. Bu meyve hırsızlığının tanığı olmuşsak birimiz, seslenirlerdi: "Göz hakkıdır, almamak olmaz." Sık sık dışarı kaçardınız ikiniz. Bahçeye. Oynayıp dönerdiniz. Üstüne yoğurt ya da yağ sürülmüş, şeker ekilmiş ekmeğinizi, bir parçacık meyvanızı yemeye.

Kasaba yüksekti. Yayların akşamı erken olur. Ürkerdik üçümüz de karanlıktan. Orda mutfakta kilimin minderlerin üstüne oturup beklerdik. Dünyada kimselerin duymadığı masalları anlatırdım size. "Çok komik," derdin. Bir buçuk yaşındaki bacın yinelerdi: "Çok komik". Gülüşürdük. Ürküntümüz geçerdi. Babayı beklerdik. Bekleyişlerin üç karanlık uzadığı olurdu. Günlerin ve gecelerin sonunda, çoğu kez beklemediğimiz bir anda babanın geldiğini görürdük. Öncesinde, arabasının ya da atının sesine karışan sesini duyardık. "Yaşasınnn." Köylere giderdi. Köylerden dönerdi. Biz orda öylecene beklerdik. Üçümüz. Köyde olmadığı günler, akşamüstüleri üçümüzde de yükselen bir şeyler olurdu. Gerilim değil. Heyecan değil. Tek başına sevinç ya da bir başkası değil. Tümü karışık. Olmamış, olmayacak, ilk kez bizim başımıza gelecek bir şeyi beklerdik. Üçümüz. Üçümüz öyle yalnızdık ki.

İnsanlar vardı. Komşularımız vardı. Aysel vardı.

R'leri söyleyemezdin. Hadi hadi karşı çıkma bakalım. Kanıtı var elimde. Aysel, Zafer'i getirirdi yanına. Onunla oynardınız. "Zafey" derdiniz ona ikiniz de. Zafey'se, evlerde tutulması mümkünatsız bir ufaklık. O geldi mi yaza kışa bakmadan dışarlara uçardınız.

Aysel bana hayatını anlatırdı. Gencecik, güzel sağlam yapılı, sarışın. Anadolu'ya uyarlanmış trak göçmeni.

Kar yağdı mı günlerce yağardı. Yolları silerdi kar. Don bastırmadan kapılardan kapılara kanallar açardı erkekler. "Temel"lerini alıp ava giderlerdi. Tavşan avına. Sen de kaçıp giderdin, üç yaşında. Elinde sapanınla akşamüstü yarı donmuş çıkar gelirdin. Coşkulu av öyküleri anlatırdın. Kuzinenin başında.

"Hani vurdukların?" Sorardık şakacıktan. "Vurmadım ki, vurmadım ki!" bağırırdın. "Tuttum ellerimle, sevdim birazcık, bıraktım."

Sonra bir başka kasabada ortaokula başladığın günlerde öğretmenlerinden biri, seni en çok seveni; sözünü ederdi. "Bir yavru karaca gibi o duvardan bu duvara atlayıp geziyor." Sonsuz bir özgürlüğü yaşadığını, yasağı, kendine yakıştırdığın davranışlarla, sevimlilikle aştığını, sana kıyamadıklarını "dur" diyemediklerini anlatırdı.

Kocaman kahverengi gözlü bir karaca mıydın ki gerçekten, nedensiz temelsiz avladılar seni?

Aynı dille konuşuyor
Aynı dili konuşmuyoruz

Kara, hafif dalgalı saçları, oval esmer yüzü, çarmıhtaki İsa anlatımının çeşitlendiği bakışları, düzgün bedeniyle, özenilmemiş izlenimi alabileceğimiz ölçüde özenilmiş giysisiyle karşımızda. Şimdi, çağdaş bir ermiş görünümünde. Bu görünümünü öyle doğal taşıdığına bakılırsa, çok kullanmış, alışmış olmalı.

Onu yirmilerden bu yana tanıyorum. İsterse şeytanı da oynayabilir, öyle yetenekli. Sık sık bazı işlerde, bazı görevlerde, bazı konumlarda karşılaştık. Karşılaştık değil de karşı karşıya geldik desem daha doğru olacak.

Mesleği, daha doğuşuyla seçilmişti. Seveceği, beğeneceği şeyler de öyle. Bin yıldır evliymiş gibi duran bir kızla evlendi. Bin yıldır evliymiş gibi durdular. Hiç çocuk olmamış gibi çocukları oldu. Her şeyleri seçilmiş ve planlanmış. Kızının yüzü, karısının yüzüne benziyordu. Solgun, dirimsiz. İnsanı herhangi bir anlam yükleme eziyetinden kurtaran yüzler. Oğlu azıcık kendine benzer gibi dursa da, ıh, ne boy ne bos...

"İsterse şeytanı da oynayabilir," demiştim. Ezberden değil. Çünkü onu iki kez de şeytan rolünde gördüm. İkisinde de elinde yönetim yetkisi vardı. Meslek örgütünün başkanıydı birinde. Eşyası antika izlenimi veren, özenle döşenmiş bürosunda, kendinden yaşça pek genç olmayan, ama mesleğe girmekte gecikmiş, yoksul bir arkadaşını azarlıyordu. Yeni pabuçları halıya gömüle gömüle. Ağzını doldura doldura.

"Nasıl yaparsınız bunu? Hiç bir yerde çalışmadığınızı bildirip staja başlamışsınız. Araştırdığımızda, çalıştığınız anlaşıldı. Savunmanızda ne yazacaksınız, merakla bekliyorum."

Son cümlesindeki alay olmasaydı stajyer meslekdaşı hemen oracıkta durumu açıklayacaktı. Bu yüzden gelmişti zaten görüşmeye. Diyecekti ki:

"Ben bildirimimi yaparken gerçekten hiçbir işte çalışmıyordum. İki ay öncesine kadar. İki aydır, geçim zorlama-

sıyla bir işe girmek zorunda kaldım. Stajım bu günlerde bitiyor."

Hiçbir şey söylemedi. Alnına şeytan eli değmişçesine ürperdi. Çıktı gitti ordan. Bitmesine birkaç gün kalan stajını yaktı. Savunma filan yapmadı. Çünkü onu sorgulayacak kişiliği görmüştü. Bu kişilik onu yargılamayacak, yaralayacaktı. Bir şeytanın, hakkında karar vermesi katlanılmaz geldi. Unuttu stajı, unuttu mesleği ve geleceği.

"Beklesin," dedi. "Daha çok bekler kendimi savunmamı."

Ne yazık ki, kesişecek karşılaşacak yolların insanıydık. Kaçınılmaz karşılaşmalarımız oluyordu. Her karşılaşmada daha bir incelmiş buluyordum şeytan yüzünü. Çok saygıdeğer bir kurumun yöneticisi olduğunda da gördüm onu. Siyasaya girişlerini, yükselişlerini uzaktan izledim. Karşılaşmam gerekmedi. Çünkü ben siyasanın dışında duruyordum.

Şimdi yazıları, bildirileri çıkar basında. Ülkede hakkın da hukukun da sahibi oymuş gibi konuşur. Tartışılmaz otorite. Bayağı da iyi şeylerdir söyledikleri. Yazılarının ardında, çarmıhtaki İsa yüzü.

Merdivenin alttan üçüncü basamağında duruyor. İçeriye almamış kimseyi, ayaktan savacak. Anaları dinliyor. Kalabalık içindeyim, bir kıyıda. Orda olduğumu bilmesini istemeyerek, ağzını açmadan izliyorum. Oynuyor. Acılı anlatımlarda, gözlerindeki çarmıhı daha bir belirginleştiriyor. Bütün insani davranış biçimlerini, yumuşaklığı kullanarak anlatmaya çalışıyor ki, elinde yetki yoktur. Bir şey yapamayacak, yardımcı olamayacaktır.

Dona Maria öğretmen, ağzı laf yapar. Diyor ki:

"Bunları böylece nasıl söyleyebiliyorsunuz? Bu kadar çaresiz olacağınıza inanmıyorum. Çağdaş yaşamda muhalefetin yapacağı çok şey vardır. Bunların en azı, eleştiri getirmek, soru sormaktır. Şöyle önemli bir olayı yaşayan, açlıktan ölme noktasına dayanmış bunca genç insanı yok

mu sayacaksınız? Baskıyı, işkenceyi yok mu sayacaksınız? Ölümlere seyirci mi kalacaksınız? Bu çocuklardan biri, birkaçı sizin yakınlarınız, çocuklarınız olabilirdi. Kendinizi bizim yerimize koyun."

Soğukkanlılığını yitiriyor birden. Kızara morara öfkeleniyor. Yok oluyor çarmıhtaki İsa anlamı gözlerinin ve sözlerinin. O bildiğim tanıdığım şeytan, yüzüne de bedenine de gelip oturuyor. Bağırıyor:

"Benim çocuklarımın sözünü ağzına nasıl alabilirsin sen. Benim çocuklarımı onlarla, içerdekilerle nasıl karşılaştırabilirsin. Tanrı korusun. Hiçbir zaman onlar gibi olmaz, olamaz benim çocuklarım."

Nerdeyse tu tu deyip tükürecek. Nerdeyse tahtalara vuracak nazar değmesin diye. Unutmuş muhalefeti oynadığını. İçten içe bildiği yerini kibirle, azametle açık ediyor.

Şaşırıyor analar ilkin çok şaşırıyor Yüzüne bakıyorlar birbirlerinin. "Yanlış biriyle mi konuşuyoruz? Olamaz bu. şunca yıldır adı namus defterinde yazılı. Güvenilen, övülen. Yanımızda sayılan."

"Tanrı karşısında," diyor Maria öğretmen, "ayrımı mı varmış insanların. Tanrıyı da mı tapuladınız? O da sizin gibilere çalışacak, acı görmeyecek sizin çocuklarınız bizimkiler gibi."

Yavaş yavaş ayrılıyoruz. Dağılıyoruz. Hiç olmadığımız, olamayacağımız kadar suskun, kederli, kırık.

RESİM YAPAN ÇOCUKLA OZAN

Eğip kumral başını öyle
Çizdiğin tayları usulca
Kaçırıyorum
Yüzlerce pegasus kentin üstünde

Limanında tavşan ayaklı sandalın
Serptiği gümüşten izleri
Sözüm uzanarak siliyor siliyor

Boz ve muhkem kış çobanlarını
Alıp iyon denizine götürüyorum
Bir elimde kekik bir elimde zeytin

Cenevizli görüntüye astığın uçankuşları
Nasıl sevdin öyle, dokunamıyorum

Sonra bir sis çekiyorsun resminin yüzüne
Namlular tel dikenler ölüm üniforma
Elim ulaşmıyor, yüreğim ağzımda
Dilim lal, sözlerim kırık

Döndüm dolandım. Geceyarısı uzakta kaldı. Attım kendimi. Bitkinim şimdi. Sabah olmayacak. Başımı yasladım koluma. Sabah olmayacak. Vurulmuş hayvanlar gibiyim. Yarama aldırmıyorum. Ölsem aldırmam. Ama kapatıldığım tuzakta kıpırdanamıyorum bile. Sabah olmayacak.

Onu almışlar. Gündüzün. Çalıştığı yerden. "Eğer söylersen," demişler, "yerini söylersen, verirseniz onu bize, bırakırız. Değilse..." Sabah olmayacak.

Karım benim. Güzelim. Çalışkanım. Akıllım. Sıcağım. Sığındığım. Peteğim. Oğullarımın anası. Sabah olmayacak.

"O bir şey bilmiyor, bir şey bilmiyor. Çalışır yalnızca, durmadan çalışır. Üretir sevgiyle." Dalmışım. Kendi sesime uyanıyorum. Sabah olmayacak.

Oğullarım. Oğullarımız. Habersiz dünyadan, uyuyorlar. Üstlerini örttüm. Değdim dudağımla alınlarına. Şimdi ben, ben nasıl söylerim. Sorsalar, sorarlarsa gerçeği. "Nerde annemiz?" Sabah olmayacak.

"Aranan birinin yerine." Olamaz bu. Nerden biliriz, bilebiliriz. O kimdi, ne yaptı? "Siz düşünün onu. Eğer verirseniz..." Sabah olmayacak.

Yine dalmışım. Giyiniğim uzandığım yerde. Kapı üsteleyerek çalınıyor. Önsezim doğrulandı. Onu getirdiler. Onu getirdiler.

Kısa bir göz atıyor bana. Kopmuş bizden sanki. Kopmuş evimizden. Odalara giriyorlar, çıkıyorlar odalardan. Neyi arıyorlar, kimi arıyorlar? Niye arıyorlar? Bilmiyorum, bilmiyorum. Sabah olmayacak.

Karım, güzelim, yabancım. Sitem mi vardı o küçük bakışta. Neyin sitemi? Gelmiyor elimden bir şey. Seni o durduğun yandan, o gurbetten bu yana, kendi sılamıza bir geçirebilsem?

Yabancı gibi. Kendi serdiği örtüye. Bastığı kilime, düzelttiği kitaplığa. Bakıyor öyle. Dışına çıkmış eşyanın ve dünyanın. Gözlüyor karşıdan. Getirenlerin uzaklığını edinmiş gibi. Sormuyor oğullarını: "Nasıllar?"

Çocuklarımız. Onlar uyuyorlar. Sabah olmayacak.

Resimlerimiz duvarda. Gözlerimiz ve ellerimiz. İlginç fotoğraflar. "Kim bu, kim bunlar, kim kim kim?" soruyorlar. Sahi kimdi onlar. Öyle çok oldu asalı onları. Öyle bizimle. Evimiz, odamızla. Öyle parçamız. Şimdi karşıdan, bir başka gözle bakmamız isteniyor. Bakabilir miyiz? Başaramam bunu. Sabah olmayacak.

Karım dolaşıyor odalarda; orada burada. Uyurgezer gibi. Getirenlerle birlikte. İlk kez sanki kitaplara, resimlere, fotoğraflara.

Bana bir kez de çıkarken, giderken bakıyor.

Kopmuş bu menevşe. Örselenmiş moru. Sarısı küsmüş. Dudağında, yarı açık dağılmış sözcükler. Bir tekini bir tekini. Çok mu görüyor.

"Ben iyiyim", dese, "Küçük içti mi sütünü?" "Neşeli miydiler okuldan gelince?".

Sormuyor.

Günde bin kez yinelediği adım. Anlamsız. Alıp götürüyorlar yeniden.

Sabah olmayacak.

.....

Bitmez gece. Üst üste çalan kapı ziliyle uyandım. Açılıp kapanan kapılar. Giren, çıkan, bir şeyleri devirip düzelten acemi ayaklar, eller. Kimler olabilir? Sesini tanırım her bir kapının. Aralığın mutfağın salonun, kitap odasının, yatak odalarının. Dolaşıyorlar durmadan. Babamla annemin odasındalar şimdi. Dolap kapakları açılıyor. Gıcırtılar. Tok erkek sesleri. Arasında annem. Annemin sesi. Annem geziye gitmemiş miydi? Öyle dememiş miydi babam? Neler oluyor?

Bitmez gece. Kardeşim uyuyor. Sesli solumalarla. Ağzı aralık. Kalktım usluca. Açtım kapıyı. Karşı odada ışık. Adamlar. Annem aralarında. Paltosu üstünde. Soruyorlar. Söylüyor. Gösteriyor. Arıyorlar. Ne arıyorlar? Bunu anlamıyorum. Korkuyorum. Kardeşim iyi ki uyanık değil.

Balkona çıkıyor biri. Birileri. Usulca örtüyorum oda kapımızı. Sesleri dinliyorum. Korkuyorum. Babam nerede? Neden izin verdi, neden. Gece yarısı? Açılan, kapanan dolaplar. Somyanın hışırtılı çığlığı. Annemin öfkeli sesi. "Yok", diyor. "Bilmiyorum", diyor. "Ben nereden bileyim?" diyor. Bitmez gece.

Odamızın kapısındalar. "Yavaş," diyor biri. "Lütfen", diyor annem. Açıyorlar. Korkuyorum. Yorganı başıma çekiyorum. Kardeşim uyuyor. İyi ki uyuyor. Korkardı. Ben de korkuyorum.

Babam. Sessizce yaklaşıp dinliyor bizi. Soluğumuzu. Düzgün soluklarla oynuyorum derin uykuyu.

Çıkıyorlar. Annem. Seziyorum. Arkada kaldı. Küçük bir duruş. Kapanan kapı. Bize bakmış olmalı.

Bitmez gece. Boşalan odalar, salon. Evin geri dönmüş yorgun sessizliği. Babam öksürüyor kendini engelleyerek. Ayak sesi bu. Giriyor yine içeri. Yatağıma kadar. Yanımda şimdi.

"Hadi," diyor. "Hadi, aldatma bitsin, uyumuyorsun."

Kıpırdanıyorum. Eğilip öpüyor. Ona sarıldım. "Erkeksin," diyor. "On bir yaşında kocaman adam. Korkmamalısın. Gelen annendi ve onlar..." "Anladım," diyorum. "Ama neden baba?" "Ben de bilmiyorum. Umarım gecikmez, döner evimize. Kardeşin küçük. Kavrayamaz daha. Ona söyleme. Aramızda kalsın. Erkek erkeğe. O annesini yollarda bilsin. Bakarsın döner. Çok bekletmeden."

"Peki."

Kardeşim gülüyor. Düşünde. Onun düşünü boyasam renkli kalemlerimle. Boyuyorum. Gece üstüne üstüne vuruyor. Boyam tutmuyor. Tutmuyor ne kırmızı, ne mavi, ne turuncu.

Gece bitmiyor.

Ayrılık sularda nilüfer
görürsün tutamazsın

Son gece, bir dostunun adını sayıkladı. Durmadan.

"Muammer gelmiş hanım, içeri alsanıza. Oraya değil, şuraya... Bu daha rahat... Otur canım... Ayşem, gelinim kalk, bi kahve. Ben içemiyorum, Muammer'e..." Sesi sönüyor. "Sade mi?" mırıldanıyor yavaşça. Kendi kendine soruyor olmalı. Uzaktan da gelse, bir dostunun kahveyi nasıl içtiğini sormadan bilir. Niye unuttu?

Dağların ve ormanların yerlisi. Şunca yıl. Karısı ve çocuklarıyla, öteki birkaç görevliye ve yolu düşen, işi olan köylüyle.

Gençliğinin dostlarından biri gelse, çıldırır onun için. Nereye oturacağını bilemez. Alır Istırancalara, Tekirdağ'ın Karadeniz'e açıldığı yere, Çamlıkoy'a götürür. Koya akan iri ırmağın denize ulaştığı yerde bir küçük göl vardır. Gölde de nilüferler. Çözer kayığını, alır dostunu nilüferlere varır.

"Arı mısın, arıkuşu musun, kelebek misin?" diye sorar nilüfer. Çünkü onları bir şeye benzetememiştir. Çünkü bir arıkuşundan bir kelebekten daha ağırlıksızdırlar. Alır yeşil ve çiçekli yatağına. Sallar sabaha dek.

Sabah olsun da... Sabah olunca Akçadağ'dan kar getirir. Ve sıcağı söndürememişse, alır dostunu, yerin göğün maviye kestiği Göktepe'ye götürür. Serindir orası. Çamların altına, çayıra uzanırlar. İsterse canları, kaydırarak bedenlerini usul usul, yattıkları yerden yarın kıyısına varırlar. Kıyıda ayakta durmak olmaz. Yar çeker alır çünkü. Gökyarı gözlerler. Masmavi bir uçurum. Taa Gökırmağa kadar. Kartal yuvalarına bir orda yukardan bakılır. Ve yarın yamacına düşecek gibi asılmış üç beş ahlat ağacına, bodur çama. Çıngıraklar, çoban sesleri. Keçiler sessizdir. Usulca yanaşırlar sevdikleri otlara, çiçeklere. Ayaklarının "Pıt pıt"ları yalnızca.

"Mantar topla Ayşe'm. Sen de kuzineyi yak. Niye geciktiniz bugün? Konuğumuz var, bilmez misiniz? Mantar közleyelim."

"Muammer Beyi..." diyor — bu kez nedense bey

ekliyor ardına — "Bey Dağlarına..." diyor. "Yörükler orda... Yörük ekmeği, tereyağda yumurta, bal..."

Susuyor bir süre. Yorgun. Bilinci mi bastırıyor, soğuk bir kışa kent hastanelerinin birinde bir odada girdiğinin. Hastaneye yatmaların sıklaştığının. Bitkinliğinin arttığının ve yeni belirtilerin.

Gözünü eşyanın beyaz olduğu mekâna aralıyor. Yüreği beyazı itiyor, itiyor taa karlı dağlara dek. "Beyaz bir tek orda güzel. Sonsuz... Allahın sonsuz olduğu..."

"Ayşe."

"Efendim, baba."

"Baba," diyor Ayşe. Ahmet Bey anlıyor. Herkes gibi Ayşe gelin de, "Ahmet Bey," der oysa. Karısı, oğulları, kızı. Koca bir dünyanın Ahmet Beyi.

"Nedir, ölecek miyim?"

"Hayır, ölmeyeceksin," diyen ses cılız. Ağlamaklı.

"Bir kez daha seninle oğluma gidelim. Aylar oldu görmedim. Ölmeden. Bikez. O bana gelemez. Demirler, kapılar kilitler, kilitler ardında. Mapusane. Oğullar babalarının ölüsüne bile gelemez. Peki ben nice öleyim? Salımdan tutacak oğullarım hani? Oğullarımı istiyorum."

"Kızımız var, kızın var, Ahmet Bey."

"Evet," diyor gözlerini kapatırken. Alıyor kızını, çağırıyor oğullarını yanına. Daha yeni yeni büyüyorlar.

"Nereye gidelim bugün?"

"Denize gidelim baba" mı diyor küçüğü?..

"Alaçam'la Gerze'nin arasında, dağın denize kavuştuğu yerden... Ben uçuyorum, beyazları aşıyorum. Tutun elimden sıkı. Sen büyüksün, kızım. Kendin uçabiliyorsun. Oğullarım... onları Alaçam konuk evine ulaştırayım. Bir ulaştırabilsem. Çam kokusu, yosun balık kokusu, güneş. Güneşe çıkmalı. Soluğu mavi gökyüzüyle dolmalı. Denize girmeli. Yüzebilir mi? Dört yıldır yatıyor. İçerde. Yüzebilir mi? Ya batarsa... Tanrım. Ya boğulursa?"

"Bu kanama da nerden çıktı? Biz tıkanan damarlarla

uğraşırken."

"Stres"

Doktorlar ne derse desin, Ahmet Bey uçuyor. Yanında oğulları. Elleri elinde. "Niye mutlu değilim?" Soluyor Ahmet Bey çamların ve denizin üstünde, çam ve yosun kokusuna bir türlü ulaşamayarak

"Yanlış mı yaptım? Nerde?"

Bilinç dönüyor yeniden. Karısı ve kızı ve Ayşe. Ordalar. Yatağın yanında.

"Ayşe, seni çok seviyorum. Bunu bilmelisin. Oğlumun sevgisiyle. İyi ki varsın. İyi ki. İçim ışıyor. Eğer iyileşirsem, eğer... Bir gün..."

Dalıyor.

Ahmet Bey ölüyor. "Ayşe'yi de almalıyım. Özlem çeken. Yirmilerde yar yolu gözleyi gözleyi. İnce... O benim kızım. Aslında bütün oğulları, kızları... Hepsini. Nilüferler ne güne duruyor. Kuşlar ne güne. Ben bunca güneşi, bunca ışığı, dağlardan derlediğim bunca... Aktaramamışsam..."

"Gençler..."

Ahmet Bey öldü. Sıradan gibi. Duyuruldu mu gazetelerde, bilmiyorum. Eski ormancılarımızdan.. Ölünüyor. Yaşlı genç ünlü ünsüz.

Kimileri için ölüm, yaşamın sonsuza dek toprakla örtülmesi olabilir de, Ahmet Bey sürer gider. Dikilip bakılmış bir çam fidanında, Gölde nilüferlerde, ıskalanmış bir alaca tavşanda, Gökyardan dünyaya dağılan mavilikte, Ayşe'nin yüreğinde, duyarlı oğul resimlerinde.

Sen küçük oğul, sen de, senin oğlunda da sürecek.

Kapının önünde bekliyordu, herkesle birlikte. Öncelerı orda burda oturan, ikişer üçer öbekler yapıp konuşmalara dalan kadınlar, kızlar saat yaklaştıkça usulca önlere önlere kayıyorlardı. Sohbetler soğuyor, ilişkiler kesiklik noktasına varıyordu. Saat yaklaşıyordu çünkü. Saat tekti. Kapı da tekti. Ve bu kapıdan geçecek olanların tekliği asıldı.

Karşıda, öteki kapıda erkekler.

Birden aklına geldi, sahi, niye ayrılıyordu ki insanlar? Şunlar kadın, şunlar erkek. Düşündü sonra, başka ayırmaları da...

Yaşam, bir kocaman birleşmeyi gerçekleştirecekken, tam, bir ayrışmadan, ayrılmadan yana dönmüştü. Bu kesin. Elle tutulurcasına kesin.

Kapı açıldı. Tam saatinde. Bağırdı görevli: "Birer birer gireceksiniz." Birer birer girdiler altı kişi. Yedinciye gelince kapatıldı kapı yeniden. İlk altı hemen her zaman aynı kadınlardan oluşurdu. Onların becerileri, dikkatleri yıllar içinde tartışılmaz yerlere varmıştı. Öyle ki, hemen hemen bir yıldır, onlardan biri ilk altının içinde değilse kimse yanaşıp yerini doldurmayı düşünmüyordu. Belli ki ortada olağanüstü bir durum var. Yerin dibine girmiştir belki. Görünmezlik libasını giymiştir belki. Vakti erişince çıkar gelir. Görünür olur.

Bir hazır durumu kabullenmek pek zor olmadıysa da ötekiler için, bu durumu değerlendirirken ikilem içine girdiler. İçten içe saygılıydılar, beceriye, dikkate. Ama biribirleriyle konuşurken de aşağılıyorlardı o ilk altı kişiyi.

"Benciller. Topluluk töresi bilmiyorlar. Saygıları yok."

Geride kalanlar sanki o ilk altıya göre birbirlerini ve kendilerini değerlendiriyorlardı.

"Evet onlar, yani geridekiler yeteri ölçüde uyanık, dikkatli değildiler ama özgeciydiler. Saygılıydılar. Topluluk töresini iyi biliyorlardı."

Her bekleyişte, her kapı önüne birikişte, sıralanışta bu değerlendirmeyi yaparak kendilerini sağlama alanlar düşüncelerinin bir noktada boşluğa düştüğünü sezseler de üstünde durmuyorlardı. Daha doğrusu, duramıyorlardı, cayıyorlardı.

Beceri, gözüpeklik, dikkatlilik bir yanda, özgecilik, saygılılık öte yanda. Niye ayrı düşmüştü niye yabancılaşmıştı bu erdemler birbirine. Niye erdem değil de kusur sayılacak düzlemlerde dolaşır olmuşlardı?

Ta, o incecik o sarışın kız aralarına girinceye değin, hazır, dar kalıplarla konuştu, düşündü insanlar. İçerdeki birisinin uzaktan gelmiş bacısı mıydı, engeli olan bir eş miydi, salıverilmişlerden birisi miydi?

Hiç acelesi yokmuş gibi davrandı hep. Kimseyle tartışmadı. Sıra için yarışmadı. Önceleri acemiliğine verdi öteki kadınlar. "Hele bir alışsındı. Çok geçmez, sırasına yerleşirdi."

O ne alıştı, ne de sırasını kapmaya dişlendi. Aptal gibi de durmuyordu. Gevşek duruşlarda söyleşilere katılıyor, düşüncesini söylüyordu.

İlk altı kadın üstüne yorumlar kendisine iletildiğinde, dedi ki: "Siz tüm ilginizi onlara verdiğinizden, öteki olanları kaçırıyorsunuz. Çünkü, en uzun süre, kapının ilk açılışına kadar geçen süre. Elbette tüm ilgiyi kapının hemen önündekiler topluyor. Sonra bizlerin, biz kalabalığın, bir düşünceyi sürdürmekte tembelliğimiz, cayıcılığımız var. İkinci altıya bakanımız olsa, göreceksiniz, onlar da öncekilerden değişik davranmıyorlar. Onların da ayrılması, kendi aralarında tekleşmesi, sıralanması var. Azıcık yoğunluk ayrımını da unutmamalı. Aynı bilinçle geçiyorlar açılan kapıdan. Bir kez bile dönüp arkalarına bakmadan. Burda, onlardan hiç ama hiçbir ayrımımız olmadığı halde geriye kalan bizleri ansımaları, duraksamaları, dönüp bakmaları yok."

"Ya biz?"

"Biz var mıyız ki?" dedi, sarışın, ince kız. "Biz varmıyız ki?" Bölünenden, ayrışandan, tek tekleşenden "BİZ" çıkabilir mi?" Biz artık "BİZ" değiliz. Bir iki üç dört beş altıyız. Onuncu on beşinciyiz. Saat ikide iki kapının birinden gireriz tek tek. Üç no.lu, sekiz no.lu yerde beşer dakika durur, önceden saptanıp aklanmış sözcüklerle konuşur döneriz. "Oğullarımız", "Kızlarımız" dediğinizde uyarılırsınız: "Oğlum, kızım diyeceksin." Bizden istenen de, beklenen de, bize sunulan da budur işte.

— Essahtan da öyle, essahtan da öyle.

Kız bu onaylamayı bekliyordu zaten. Aldı onu. Dileği onaylamaları değil, onun ötesine geçmeleri, düşünmeyi uzatmaları, genişletmeleriydi. Derinleştirme umudu yok henüz.

Tek olduklarını ama insan olduklarını, insan olmanın onurunu bilinçlerinde, bu dar kapıdan tüm topluluklarıyla geçerlerse, geçebilirlerse, birbirlerini hep yüreklerinde, akıllarında tutabilirlerse, hiç unutmazlar, savsaklamazlar, geriye itmezlerse ancak taşıyabileceklerini anlamalarını istiyordu. İstiyordu ki dönüp arkalarına bakmayı hiç savsaklamasınlar. Gözleri gerilere, çok gerilere ulaşsın. İnsanın, insanlık onurunun ilk savaşımlarına. Tarihten geçip gelerek çağımızı, günümüzü tanısınlar. Ve günde olanların anlamını kavrasınlar. Neden içerdekiler içerde. Neden dışardakiler dışarda ve neden bizler bu kapıda, erkekler öteki kapıda. Bunu kavrasınlar. İşte o zaman kimse, arkada kaldığının tasasına düşmez. Çünkü "ne kapı kalsın ne kapıcı" diyedir çabalar.

İnce, sarı, sakin. Bir derviş, bir ermiş değildi. Dalıp gitti düşünürken. Baktı ki bir kendi kalmış kapının dışında.

Dönüp kendini payladı:

"Ya sen, ya sen. Böyle tek başına dalıp dalıp gidersen, düşüncen yalnız kendini üretir de gününü üretmezse ne denir sana? Ozanın dediği gibi. 'Ey kendini kimya sanan o geçersiz kimya.'"

DAR GELİR

Küllü közler gibi için için yandığımız
Usulca yandığımız
Kime sitemdir
Bağrımızda yıkılası dünyaya
Yetecek ateşi beslediğimizi
Kim bilir kim bilebilir

Varsak koca koca alanlara
Otursak
Otursak dar gelir
Analar
Gün gelir
Kim bilir

Durum artık umutsuz. Ne düşünür ne hesaplar bu çocuklar? Sonumuz geldi.

— Ölecekler. Bunca açlıktan sonra yemeye başlasalar yarar mı ki! Uyuşma başlamış. Kollarında önce. Bazı hücreleri ölürmüş. Geri dönmezmiş bir daha, sakat kalırlarmış.

— Ya ayağa kalkınca duramayıp düşerlerse. Başlarını çarparlarsa.

— Olmuş dediğin. Çarpmışlar. Beyin kanaması geçirenler varmış.

Doktordu biri. Ana mı, abla mı?

— Asit baz dengesi yiterse bitkisel yaşama girerler. Geri dönüş olanaksız.

Analar babalar bacılar kardaşlar. Onlar da ölüyorlardı. Canlarının çekildiğini duyuyorlardı, içerdekilerle birlikte. Son duruşmada düşenler olmuştu. Kucaklara alınıp götürülmüştüler. Bir kuş kadar hafif. Derileri kemiklerine yapışmış. Saydamlaşmış. Artık sarı bile değil. Elleri soğumuş.

Görüş çoğuna açılmıştı. Ceza süresi bitmiş de.

Şu ikisi, şu iki ana orucun başından bu yana sakin duruyorlar. Üstelik herkesi soğukkanlı davranmaya çağırıyorlar. "Sebep olanları sevindirmeyelim. Onurlu davranalım. Çocuklarımız bizden bunu bekler. Onları bir de biz üzmeyelim, incitmeyelim."

İçeri bir grup alındı. Geri kalanlar soluksuz bekledi. Nasıl çıkacak analar?

Analar çıktılar. Hepsi ama hepsi ağlıyordu. Dövünenler, çırpınanlar vardı. Biri kendini yerden yere atıyordu. "Ölüyor, ölüyor." Başka söz yok. Genç bir görevli usulca kollarından tutmuş, sıraya oturtmaya, avutmaya çalışıyordu. Ötede, kapının yanında duran birkaçı gülüşüyorlardı: "Bırak yahu, işin mi yok. Ağlasın bırak."

Bir ana, bileğindeki kocaman erkek saatini gösterip çırpınıyordu.

— "Tak şunu, artık hiç çıkarma," dedi oğlum. "Bir daha da gelme," dedi oğlum. "Beni artık göremeyeceksin," dedi oğlum. Boğuluyordu. Hıçkırıklara karılmış.

"Yaşasın ölüm! Kahrolsun işkence!" diye bağırdı. Kestiler görüşü. Sürünerek gitti. Oğlum oğlum oğlum. Ölecek. Ölecekler.

Sıra ikinci gruba geldi. O iki sakin ana iki mum gibi. Ağızlarını açacak güçleri kalmamış. Yere ya da birbirlerine bakıyorlar.

İçeri girdiler. Bir numara... iki numara... üç numara... Yan yana düştüler. Oğulları da öte yanda. Birininki ayaktaydı. Artık elleri ardında bağlı değil. Bir yerlere tutunmuş. Başı yan duvara yaslı. Ağır bir sarhoşluktan yeni ayılıyormuş gibi. Ağzını zor açıyor. Dili ağzında dönmüyor. Sözcükler yalan yanlış, ezile büzüle çıkıyor:

— Sakın üzülme, anacığım. Sakın ağlama. Böyle kal. Sen benim anamsın. Bunu düşün. Nişanlıma bir demet menekşe götür. Benim adıma. Kimse ağlamasın. Ölüm bu. Nasıl olsa gelecek. Ne fark eder, birkaç gün önce birkaç yıl sonra.

Ana ağzını açacak oldu. Açtı. Sesini bulamadı. Kapadı çaresiz. Gözlerini dikti. Sessizce yalvardı oğluna.

Öteki, yandaki ana bir süre bakındı. İlkin göremedi oğlunu. Neden sonra, aşağıda bir baş seçti. Oturuyor mu, eğik mi duruyor? Oğlunun başı bu. Nasıl gelmiş oraya. Kalkıp doğrulamıyor. Tek sözcük yok. Ellerini kaldırdı bir ara. Tırnakları mosmor.

Önündeki demiri kavradı ana can havliyle. Düşecek yoksa. O sımsıkı o duvara resmiyetle bağlanmış demir çıktı. Elinde kaldı. Ana kendini dengeleyemeyip gitti arka arka. Dar koridorun öte yanında ardındaki duvara çarptı bedenini.

Görüş ne zaman bitti nasıl çıktılar dışarı. İkisi de anımsamıyor. Onlarla giren anaların hiçbiri ağlayamadı utanç belasına. O ikisi ayıplar diye. Ama bu kez onlar, o

ikisi, avluya zor indiler. Attılar kendilerini çiçekliğin kıyısına bir ağladılar, bir ağladılar.

Çatılmış darağaçları
Gelip durmuş kapımıza ölüm
Ses ver sesimize bir ufacık ses
Susarsan
Ya ölüsün ya ölümle birsin

Bekleme salonu niye bu denli soğuk? Tam da dış kapının karşısında olmasından mı? Elimi radyatöre değdiriyorum. Buz gibi. Titreyerek atkılarımıza, örtülerimize sarınıyoruz. Bir saati aştı, burda kapı dibine atılmış arkalıksız sıralara tüneyeli. Analardan ikisi, ayaklarındakini çıkarıp, bacaklarını da yukarıya çekince, dallar üstünde soğuktan korunmaya çalışan kış kuşlarına iyice benzediler. Sırtlarının tüylerini kabartmış, dertop olmuş. Bizimle birlikte gelen Don Pedro'yla Ernesto Baba bunu yaptıklarına pişman gibiler. Erkekliklerine küçültme damgası vurulmuş gibi.

Ne olacak? Ne yapılacak? Ne yapılabilir?

Elimizde yüz seksen imzalı da, her imzanın karşısı pullu dilekçemizle, devletin bu yetkili kapısına bugün gelmemiz rastlantı değildi. Duymuştuk ki "Elma"nın basın toplantısı var. Hükümet Sorumlusu Romero Oblitas'a yanaklarının tombulluğundan ve renginden dolayı halk "Elma" diyordu. Daha altı ayı dolmamıştı çoğumuzun oylarını almasının. Onun ötekilerden ayrımı yoktu. Biliyorduk. Öyleyse?

Öyleysesi var mı? Arılar gibiydik. Umudu ayaklarında birer sarı toz parçacığı gibi toplayıp getiren arılar gibiydik. O bir damlacık umut nerdeyse, biz orda. Oğullarımız, kızlarımız acımasız ellerde tutsakken başka ne yapabiliriz? Umut. Gelecek ölümleri, hastalıkları, süreğen tutsaklığı aşmanın yolları vardı. Derdini anlatmaktan, umar aramaktan çekinen, korkan dağınık insanlar nasıl kullandı bu yolları. Yüzlerce ana babadan salt şu yüzseksen kişi imzalamıştı dilekçeyi. Onu götürmeyi biz beş kişi üstlenmiştik.

Yoksanmış genç insanların yakınlarına da bu yoksama benimsetilmeye çalışılıyordu. Konuşmamız, görüşmemiz izleniyor, adımlarımız geri püskürtülüyor, çevremiz sarılıyordu. Durmadan gözdağı veriliyordu hepimize. Çocuklarımıza sahip çıkmayarak bu yoksamayı kabul etmeliymişiz.

Analardık. Oğullarımızın, kızlarımızın acılarına tanık oluyorduk. Onlara diye kalkan el, bize de inmiş oluyordu. Çoğumuz artık, yaşamımızı tüm öteki alanlardan çekmiş bu acının üstüne kurmuştuk. Eşler, öteki çocuklar, ilişkiler umurumuzda değildi sanki. Saplantılı ve inatçıydık. Bir de yeteri kadar cesur davranabilsek. Bunu henüz başaramıyoruz.

Dilekçemiz elimizde, beş kişi, kocaman yapının merdivenlerini çıktığımızda, gazeteciler yeni yeni gelmeye başlamışlardı. Kapıyı geçtik vardık görevli masalarının orda durduk. Bize incelikle kimliğimiz, ne istediğimiz soruldu. Saygıdeğer Elma'yı yani Romero Oblitas'ı görmek istediğimizi, tutuklu anababaları olduğumuzu söyledik. Başka gün olsaydı dışkapıdan bile giremezdik. Gazetecilerin gelip geçtiği girişte elimizde birbirine eklenmiş kâğıtlardan metrelerce dilekçemiz, öyle duruyorduk.

"Olmaz," dedi görevli. Elma'yı yani Oblitas'ı asla göremezmişiz. Görevliye dedik ki, Sayın Elma, yani Oblitas'ı televizyonda görüyoruz. Boy boy resimleri asılı her yanda. Gazetelerde sayın bayanının, oğlunun kızının resimleri. Mayolu ve giyinik. Evde ve baloda. Denizde, karada. Bizim bir parçamız gibi...

"Onunla yetinmelisiniz," dedi görevli. "Saygıdeğer Oblitas bir halk adamıdır. Halk adamıysa, bütün halka birden görünen adamdır. Size ayrıcalık tanırsak demokrasimizin hali ne olur?"

"Tamam," dedim. "Bizim asıl istediğimiz onu görmek değil, kendisiyle görüşmek. Ertelenemez yakınmamızı bildirmek."

"Ama herkesin derdi var," dedi görevli. "Daha bu sabah karım oturmuş ağlıyordu, kumar parası, bitmiş. Ödeneğini artırmalıymışım. Terzisi ölmüş. Şimdi kime diktirsinmiş. Kızının çıktığı oğlan yüzüstü bırakmış. Evlenme umutları suya düşmüş: bir ana olarak ne yapsınmış? Yani ben bunları sayın sorumluya yansıtsam, olur mu?

Onun da kendi dertleri var. Herkesin derdi var bayan."

Gazeteciler biriktikçe birikiyor, konuşmayı izliyorlardı. Görevli terliyordu. Bizse inatla duruyorduk. Yüzümüz kale duvarı. Birden, içteki mermer merdivenlerden ineni gördük. Hızla geldi yanımıza. Pek bir şey sormadığına bakılırsa, durum kendisine iletilmişti. Bir üst görevliydi. Sevimli, incelikli, sinekkaydı. Aldı elimizden dilekçeyi. Azıcık direndikse de, yatıştırdı.

"Size söz veriyorum. Bunu hemen ileteceğim kendisine. Basın toplantısı var. Sizi kabul edemez. Ama okur dilekçenizi. Gereğini yapar. İnanın bana." İnandık. Ne yapabilirdik başka? Dilekçemiz onun ellerindeydi şimdi. Yüz seksen imzasıyla. Aldı götürdü. Örneklerinyse gazetecilerin ikisi aldı.

Bir süre oyalandık orda. Ayakta. Herkesler içeri girdi. Eksik bıraktığımız, beceremediğimiz bir şey vardı, seziyorduk. Yaptığımız, her zamanki gibi, hemen sonuç vermeyecek bir girişim olarak mı kalacaktı? "Gidelim artık," dedi biri. Don Pedro, Ernesto Baba, öteki analar baktım yolu tutacak. "Bir eksiklik var, tamamlanmamış bir şey var," diye bağırdım. "Evet. Bana da öyle geliyor. Bir eksiğimiz var, ama ne?" diye yanıtladı beni Marselina kadın. Dona Maria da ona katıldı. "Başka bir şey yapamaz mıyız?" dedim onlara. Yürüdüm soldan. Bekleme odasıymış, o anlamsız, soğuk boşluğa girdim. Ardımdan girdi hepsi de. Sonra kapının iki yanına gelişigüzel atılmış arkalıksız sıralara oturduk. Bir saat orda öylece bekledik. Ne yapacağını bilmez. Kararsız. Sıkılmış. Yorgun. Üşümüş.

Düşündüm. Gazeteciler tek tek geldiler. Ama çıkarken topluca çıkacaklar. Acaba? Olur mu? Kalksak çıksak önlerine. "Durun," desek. "Bizi dinleyin," desek. "Evet," dedi Dona Maria. Gözleri ışıdı. Ötekiler kararsız. Biz, ikimiz içine aydınlık vurmuş sarnıç suları gibi gönendik. Artık dışarı. Masmavi kış göğünün altında durduk. Merdivenlerin dibinde kıyıda bekledi ötekiler. Birden boşalınca

içerisi, inmeye başlayınca merdivenlerden basın. "Durun," dedik onlara. "Bizi dinleyin bizi dinleyin. Size söyleyeceklerimiz var. Sizi başka nerde bulabiliriz."

Durdular. Gelen durdu. Tek biri bile inip gitmedi. Onları biz analar orda öylecene tuttuk. Anlattık olanları. Ne bir sözcük fazla, ne bir sözcük eksik. Onlara küskün olduğumuzu da ekledik. Bugün yarın ölümlerin başlayacağı bunca önemli bir olaya gözlerini kapattıkları için. Görevlerini yapmadıkları için. İçerde olanı, eziyeti, işkenceyi anlattı Dona Maria.

Onca insandan çıt çıkmadı. Bizim sözümüz bittiğinde, yürüyüp gittiğimizde çevremizi saranlar, soru soranlar oldu. Dehşetle gördük ki bugüne dek kanıksanmış öteki olayların arasına asmışlar bizimkini de. Şimdi ayılmışlar. Aydınlanmışlar. Yürekten söz verdiler, artık ilgilenecekler. Şimdi, hemen gereken yerlere ulaşacaklar.

İşte, ben de son kez yüzlerine bakınca buna yürekten inandım. Öteki analar babalar da inandı. Şu koca ülkenin gözü kulağı, sesi basın. Hey koca basın.

Mavi kış göğü altında bu kez korkusuz yürüdük. Bahçelerin kıyısını izleyerek. Gözümüzün önünde ağaçlar yaprakladı. Bir kayısı çiçeğe durdu. Nergisler, zambaklar açtı. Yediveren hanımelinin kokusu tuttu yanımızı yöremizi.

Birbirimize ışıldayarak baktık. "Tamam," dedik. "Eksiğimiz kalmadı."

JUAN VE PEDRO ALMONTE'NİN ANASI

Uzun sürmüş, güz aylarının tümünü kaplamış bir yazı yaşıyoruz. Bundan beşimiz de sevinçliyiz. Julio, Carlos, ben ve iki bayan polis, Amanda ile Rosa. İnsan bir cezaevinin kapısını beklemek zorundaysa derme çatma bir yapının sıvasız duvarlarına, eski sandalyesine, masasına, iyi örtülmeyen penceresine bağlıysa, geçen kış gibi bir deneyi de varsa, sevinmez de ne yapar. Yakardık sobayı, tüterdi. Açardık pencereleri kapıyı, tam duman çıkıp gittiğinde, soba da sönmüş olurdu.

Bayan Amanda'yla bayan Rosa bir masada yan yana oturuyorlar. Bir örnek üniformaları ve kesik saçlarıyla. İkizmişler gibi benzeşiyorlar. İkisi de siyasal polis. Görüşe gelen kadınlarla ilgileniyorlar. Arıyorlar tepeden tırnağa onları. Çantalarını didikliyorlar.

Dün bayan avukatın biri geldi. Aradıktan sonra sordu Amanda: "Aynanız yok muydu, ben mi göremedim?" Şaşırdı avukat, ilk mi geliyor, nedir! "Niçin?" dedi. "Yasak," dedi Amanda. "Ayna, cımbız, anahtar filan. Haaa, gazete de götüremezsiniz yanınızda." Avukatın acemiliği şurdan belli ki soruyordu hâlâ. Ötekiler ahıştılar. Hepsi. Ne dense şipşak yapıyorlar. "Anlayamadım ne kötülük gelir bir çanta aynasından bir dolap anahtarından?" "Ukalalık etme, ne deniyorsa onu yapacaksın," dedi Amanda. Ağzının payını verdi. İbiğine kadar kızardı bayan avukat. Bir de güzel, bir de alımlı. "Yok mu bir iki sorunuz daha bayan, sorsanıza," diyeceğim, utanmasam. Julio ile Carlos da benim gibi düşünüyorlar. Bunu yüzlerinden anlıyorum. Dalıp gitmişler. Aman Tanrım. O biçimli beden, o gözler, o sapsarı saçlar. Hışımla çıkıp gidecek olduydu. Carlos durdurdu. "Kimliğiniz bayan?" "Bu kadar hız size yakışmıyor bayan," dedim içimden. Şimşek gibi verdi kimliğini. Kartını alıp taktı güzelim yakasına da çıktı gitti. Carlos bakar da bakar kimlikteki fotoğrafa. Dönüşünü nasıl da beklediydik.

Uçsuz bucaksız bir ağaçlığın kıyıcığındayız. Üç yanımız

yeşil. Önümüz bomboz asfalt. Güneş yaprakları zorluyor ışığını toprağa salsınlar diye. İnce yelde, sürekli bir pırpırlanma içinde dünya.

Dünyayı seviyorum. Odayı seviyorum. Julio'yu, Carlos'u seviyorum. Bayan Amanda'yı, Bayan Rosa'yı bile sevebilirim. Yani sevebilirdim. O kapıdan giren yaşlı kadın olmasaydı. Anama benziyordu. İçime ılık ılık bir şeylerin aktığını duydum. Ölmüş anama benziyordu. Gelip Carlos'un masasının önünde durdu. Yorgun, bitik, perişan.

"Evet?" dedi Carlos. Herkese yaptığı gibi. Kaşlarını çatarak. Anamdı. İçim ılık ılık aktı. Carlos'un davranışını yerle bir eden yumuşaklığımla sordum. "Ne istedin ana?"

"Oğullarımı," dedi ana. "Bir hafta önce, evden alıp götürüldüler. İkindiyin saat beşte. Bir daha haber alamadım. Bir haftadır. Bakmadığım yer, sormadığım kapı kalmadı."

Rosa sordu: "Nedir oğullarının adı?"

"Juan Almonte, Pedro. Pedro Almonte."

"Sen, peki, nerdensin?"

"Gökçam'danım," gibi bir yanıt verdi anam.

"Hımm," dedi Amanda. "Bana bu soyadı hiç de yabancı gelmiyor. Senin bir de başka oğlun, gelinin vardı, değil mi? Adı da Carmen'di gelininin. Hastanede çalışıyordu."

Tanınmak, bu kadar yakından tanınmak allak bullak etti anayı bir an. Ama hemen toparlandı, ilenmeye koyuldu oğullarına, gelinine... "Ölseler de kurtulsam." İlenç zor çıkıyordu ağzından. Belliydi yalancıktan olduğu. Ekledi aceleyle, "Ben o oğlumun gelinimin nerde olduğunu bilmiyorum. Oğlum gelinimden ayrı. Ben onlardan ayrıyım. Uzun zaman oldu görmedim... Ne olur, bulun oğullarımı bana. Polis dairesini kat kat dolaştım. Yok, yok. Anca siz, siz isteseniz bulursunuz."

"Bunun gelini," dedi Rosa, "beni geçen yıl ne çok uğraştırdı. Görev verildi. Ardına düştüm. Hastaneye gide-

rim, daha sormadan ben, haber alır, kaçıp gider. Koruyorlardı. Adımı gibi biliyorum. Günlercc gidip geldim. İzini sürdüm. O gün bu gündür kayıp."

Ananın yüzünden bastıramadığı bir gülümseme geldi geçti.

Rosa eğlendi: "Ölsünler de kurtulayım dediğine göre, neden arıyorsun onları, bırak ölsünler, kalsınlar."

"Ürünüm ortada kaldı. Tek başınayım. Nasıl gelirim onca işin üstesinden. Onlara muhtacım. Ne olur, ne olur?" Yalvarır gibi baktım Amanda'ya. "Peki," dedi Amanda. Kalkıp gitti, komutanın odasına telefona. Birkaç dakika sonra geldi. "Oğulların poliste," dedi anaya. "Ama neresinde olduğunu sorma. Sen kırk, kırk beş gün sonra gel, oğlunu burdan ara. Nasılsa buraya getirirler."

Korkuyordum. Anam ağlar, bağırır, yer yığılır, bir şeyler olur. Hiçbiri olmadı bunların. "Yaşıyorlar çok şükür, çok şükür." Oğullarının izini bulduğu, yaşadıklarını öğrendiği için rahatladı. Öfkeye geçti birden. Sesinde deminki ezik, yalvaran anlatım gitmişti. Hesap soruyordu.

"Kentte çalışıyorlardı. İşten attılar önce. Sonra içeriye aldılar. Kırk gün tuttular. Kırk gün. İşkencede. Nasıl sağalttığımı bir ben bilirim, bir de tanrı. Bütün bunların üstünden altı ay geçti geçmedi. Tam da ürün kaldırma zamanı." İkindiyin saat beşte. "Neden, neden? Yeter be. Yeter çektiğimiz."

Çıkıp gitti anam. "Aman ne aile," dedi Rosa. "Oğullar öyle, gelin öyle."

"Ya ana?" dedi Amanda. "İki gözüm önüme aksın ki oğullarından geri kalmaz. Böyledir bunlar."

Ana için söylenenleri sevmedim. Haklıydı. Benim anam olsa başka türlü mü davranırdı. Ama bir şeycikler diyemedim Amanda'ya. İçimde kaldı. Askerliğimin bitmesine şurda ne var? Gel teskere gel.

BÜYÜ

Büyü de baban sana
Büyü de
Acılar alacak
Büyü de baban sana
Büyü de
Yokluklar alacak
Büyü de baban sana büyü de
Bitmez işsizlikler açlıklar alacak
Büyü de
Büyü de baban sana
Baskılar işkenceler alacak
Kelepçeler gözaltılar zındanlar alacak
Büyü de
Büyüyüp on yedine geldiğinde
Büyü de baban sana
İdamlar alacak

Başak sarısı saçları annesinin göğsüne yaslı, uyuyordu. Uzun yolların yolcusuydular. Anne, yan koltuktaki yolcuyu rahatsız etmemeye çalışarak, bedeninin ağırlığını küçük kıpırdanışlarla bir yanından ötekine vererek, gözünü bile kırpmadan oturuyordu. Kucağındaki ağırlık "sevgili ağırlık" değildi onu yoran, incifen. Yüreğinde ve kafasında demir parmaklıkları, kafesleri olmaksızın ışıyıp duran sevgili yüz de değildi. Batıda bir kentten başkente yaptıkları sayısız yolculuğun o anlamsız, amaçsız tüketiciliğiydi. Yollarda büyüyüp dört yaşına gelmiş bir oğlanla dört yıldır aynı yolu ve ondan sonrasını kısa aralıklarla gidip geliyordu. Koca ailesinin evinden kendi ailesinin yanına. Babıla (çocuk babaannesine öyle derdi). Eskidede (çocuk babasının babasına öyle derdi) onları sonsuz bir sevgiyle sarıp sarmalıyordu. Gittikleri gün, Babıla, Eskidede için yaşamlarının tek şenliği oluyordu. Dönüşleri matem, karabasan, kıya.

Kucağındakine eğildi, kokladı. Ağustos gecesi, ayışığı, deniz, yeni biçilmiş çayır kokuyor. Gözleri doldu. "İyi etmedim. Bunu onlardan ayırmamalıydım."

Yoksuldular Babıla, Eskidede. Batıdaki kentin uzak bir köyünde otururlardı. Ekenek az, geçim kıt. Oğulları parasız yatılı liseden Üniversiteye geçtiğinde bir sevindiler, bir sevindiler. Hele Üniversiteyi bitirdiğinde, hele evlendiğinde.

Uyku zorluyor. Otobüsün mola vermesi, kapıların açılması, içeriye keyifle dolan yaz gecesi havası iyi geldi. Herkesler indi. "Çaylar şirketten." Bir o, kucağına yaslı başak demetini ırgalamadan duruyor. Derin soluklarla uyuyor çocuk. Köyden yürüyerek çıktılar. Ne bir araba, ne bir kamyon. Çocuk çabuk yoruldu. Kimi zaman kucakta kimi zaman elde. "Şimdi varıyoruz, bak işte yaklaştık, az kaldı."

Kalamazlardı. O dünya iyisi Babılan'ın, Eskidede'nin yanında. Yük oluyorlardı. Yoksulluğu arttırıyorlardı. Bir

de oğulun yattığı kente uzaklık. "Çok ama çok uzak". Başkentte bir süre dinlenip oradan gidiyorlardı. Kendi ailesinin yanında. Bunu düşününce öfkelendi. "Kocamın anası babası gibi olsalardı ne olurdu. Sürekli kalırdık yanlarında. Geçim kaygımız olmazdı. Görüşlere yakıncacık ordan giderdik, daha sık giderdik." Ta başından karşıydılar. Onların kızları, o incelmiş evin kızı, bir köylüyle. Sonra çalkantılı günler, basılmalar, tutuklanmalar. "Benim bunca yakınım, anam babam. Biz fırtınalar içindeyken ne kadar ne kadar uzağımızdaydılar. Salt sıkıntı duydular". İçi daraldı. Çocuğuyla uğruyorlardı zorunlu. Olabildiğince kalıyorlardı da. "Çalışsam, iş verseler, yeterince gelirim olsa. Küçücük bir ev, ikimiz için. Oğulcuğumu ana okuluna gönderirim. Ayda bir yine babaya gideriz, görüşe. Açlık grevine başlamışlar. Uzar mı? Tanrım... Hastalanır mı, ölür mü? Oğlumuz babasını orda, görüş yerinde tanıdı. Bir salıverilse. Sarılsam, sarılsam. Ötekiler, hepsi, tüm arkadaşlar.

"Neden?"

Uykusunda inledi çocuk.

"Beni de almışlardı onu götürdükleri gün. Söylemezsen, konuşmazsan onu senin önünde... Hayır yapmayın yapmayın. Dokunursan kendimi öldürürüm. Erken doğum. Aşırı korkudan, üzüntüden. Caydılar işkenceden. Çay içmek ister misin? Ben ister miyim size böyle davranmayı. Görevim aldığım emirle."

Anne ağırlığını öteki kalçasına, bacağına aktardı yeniden. Çocuk uyandı. Doğrulup oturdu kucakta. Anne onu okşadı öptü. "Ne güzel büyüyorsun, daha da büyüyeceksin. O zaman..."

Çocuk bir otobüs dolusu çın çın bağırdı. "Ben büyümek istemiyorum, tamam mı? Abi olmak istemiyorum, tamam mı? Baba olmak istemiyorum, tamam mı? Tutuklu olmak istemiyorum, tamam mı?"

İÇİNDEKİLER

RÜZGÂR SAATİ	7
Yitikler Gecesi	9
Rüzgâr Saati	11
Kör Aynadan İnce Kıza	13
Yeniden	15
Deli Kızın Türküsü	16
Deli Kızın Türküsü II	19
Deli Kızın Türküsü III	20
Annecik	21
Bir Mevsim Bir Dal İki Serçe	22
Kuş Uykusu	23
Elma - Serçe - Çocuk	24
Bir Karınca Başını Çevirdi	25
Sonbaharda Bir Salı	27
Kaza	28
Çocuğun Ölümü	29
Geceyarısından Sonra	30
Son Şiir	31
Havada Bir Hoş Aydınlık	32
Alaca Dağlarda Sarı Çiçek	33
Bu Şiir Öğretmen Nevin'e	34
Ölmek - Yaşamak	36
Yağmur Altındaki Adam	37
Kaldığı Yerden	38
Affet Gitsin	39
Kendi Yalnızlığında Unutulmuş	40
Buz Üstüne Şiir	41
Siyah - Beyaz	42
8 Kasım	43
Kadınsı	44
Kaprisli	45
Uzun Yağmurlardan Sonra	46
Çağrı	47
Yağmurlu	48

KESTİM KARA SAÇLARIMI 49
"Kaçıp sevgilerin korkunç tuzaklarından" 51
Kestim Kara Saçlarımı 53
Alır Mavi Atlar Düşlere Götürür 54
Koçaklama 56
O Elindekini 57
Eski Karanfil 58
Yıldız ile Boşluktaki Adam 59
Başka Yaşama 60
Eksik Yapı 61
Ayrılar Gemisi 62
Gülünç 63
Yalnızlık Camları 64
Kesik 65
Dağ Havası 66
Kaplan 68
Güz Yeli 69
O 70
Oyun 72
Yalnız Kız 74
Pazar 75
Aşk 76
Acı İçin Karşılama 77
Kurt 78
Dönme Kapısı 79
Pansiyon 80
Kırmızı Şemsiyeli Kadın 81
Güvercinli Kadın 82
Sorumlu Kadın 83
Dönmesiz 84
Eskiyen Karısı Adamın 85
Hele 86
Murat 87
Selim'in Ayağı 88
Ayrılar Çocuğu 89
Bir Kötü mü 90
Ağustos Aydını 91

SIĞDA 93
Sığda 95
Gücenik Yoksul Günler 96

Üşümekten Değil Korku 97
Ayıklama 98
Bir Kayığa Biner Geceleri 99
Açık 100
Yağmur Yağmur 101
Sıvas 102
Gölde 103
Küçük Kızlarla İhtiyar Sığınlar 104
Küsen At 105
Savrulup Gittiği 106
Ölünen Nehir 107
Her Şey Ölümün 108
Uyku Üstü 109
Duvarda I 110
Duvarda II 111
Duvarda III 112
Duvarda IV 113
Dev Gitgide Ağır 114
Kim Neyi 115
Kaçış 116

KIRMIZI KARANFİL 117
Güz 119
Kış 121
İlkyaz 123
Yaz 125
Ellas 128
Anadolulu Ellas'la Heykeller 130
Kar Kar 133
Ay Sarı Ay, Usul Ay 135
Dağlarda Susma 137
Akıl İçin Yergi 138
Bir Salı Yola Çıkış 139
Kumrulu Ellas 140
Çember 142
Bir Tutsağa Üç Efendi 143
Orman Şiirleri 145
Sürgüne 147
Dokuzunda Oğlan 149
Düz Ovada 150
Güneş Odasının Anahtarları 151

Pas 153
Kadından Çocuğa Bir Sinek 155
Kadın Olanın Türküsü 157
Kocakarı Ağıdı 158
İstanbul'da Bir Pazardan Bir Pazartesiye 159
Yolum Dağlara 162
Oğlanın Türküsü 164
Küçük Kızın Türküsü 166
Atın Türküsü 168

AĞITLAR VE TÜRKÜLER 173
Kargış Ağıt 175
Ağıt 176
Ayvaz Ağıdı 177
Avcı Osman Türküsü 178
Sis Türküsü 179
Ağıt 180
Semonun Kardaşını Arama Türküsü 181
Ağıt 182
Şu Giden Atlıya Türkü 183
Yol 184
Biriken 186
Nereye 187
Kışlalar Doldu Bugün 188
Atlı Arı 189
O Kadınlar İçin Beşli Sekizli 190
Hurç 191
Mernuşun Türküsü 192
Sesli Ağıt 193
Annesi Çalışan Çocuğun Ağıdı 194
Dev İçin Türkü 195
Öğretmen Türküleri 196
Ayı ile Çingenenin Türküsü 198
Yüksek Evde Oturanın Türküsü 200
Yalınayak Türkü 201
Yaşlanmayan Bir Kadına Türkü 202
Konuş 203
Öfke Ağıdı 204
Bebek İçin Karşılama 205
Havada Kar Kokusu 207
Zalımsın 209

O Beyler 210
Sondeyiş 211

SEYRAN DESTANI 213
Sunuş 215
Birinci Bölüm 219
Çorum'dan Gelirik 223
Yozgat'tan Gelirik 225
Kars'tan Gelirik 229
Kırşehir'den Gelirik 233
Sivas'dan Gelirik 236
Hakkâri'den Gelirik 239
Van'dan Gelirik 242
Dellocan 246
İkinci Bölüm 247
Natoyolu 249
Ayşe Anasını Göremez 254
Gümüş Gelin Kasapta 257
Temeline 259
Turunculu Yeşilli 265
İbrahim 267
İbrahim'in Dedesi 268
İbrahim Vurulduğunda 269
İbrahim İçin Söylence 270
Ertuğrul Ağıdı 273
Güler ile Alicik 275
Tavanına 278
Ankara Ankara Güzel Ankara 280
Hünkâr Ana Soruyor 282
Hünkâr Ana Mevsim Sonu Satışlarında 283
Sayılmıyor Kaç Yolun Çatındayız 284

İLAHİLER 285
Bunalan Ozan İlahisi 287
Sardunya 288
Alaz Toruna Ninni 289
Sabır İçin İlahi 290
İnanan İçin İlahi 291
Gül İçin İlahi 292
Eflatun İlahi 293
Eller İlahisi 294

Demirle Pas Arasında İlahi 295
Acılar İçin İlâhi 297
Atriyo İlahi 298
"Tatvan'da denize uzak" 299
Behçet İçin İlahi 300
Şifahi 302
Bir İncekara Küçücük Oğlana İlahi 305
Sarı Gelin Türküsü 307
Varı Sevdası Olana İlahi 308
Asılanlar Kentine Ağıt 309
Susanlar İçin İlahi 311
Irmağa Karşı İlahi 313
Ansızın Gelen İçin İlahi 314
Dereye İlahi 315
Dizeler 316
Timsah 317
İğneli Dost 318
Bedrettin Koçaklaması 319
Korku İçin İlahi 320
Karşıkorku İçin İlahi 322
Yaralı 323
Yönetene Türkü 324
Sevi Dizeleri 325
Genco İçin İlahi 326
Bir Eski İstanbullu Ağzından İlahi 328
Taş İlahi 329

42 GÜNÜN ŞİİRLERİ 331
"Zalimin gecesi mazlumun gecesiyle birdir" 333
Sonrasında 334
Avlu 336
Avlu 338
Sofra 342
Sofra 343
Gülerken Yüzün 345
Gülerken 346
Solum Yetmiyor 348
Salıverilmiş 349
Yarın 352
Ötekilerin Anası 353
Sis 356

Onur 357
Konuşabiliriz 359
Red 361
Bana Yeniden Gülümse 362
Mahkemede 364
"İlahi onmasın ondurmayanlar" 366
Kargış 367
Yargının Öte Yüzünde 370
Görüldü 372
Sevda İçinde 373
Güz Fotoğrafları 375
Av 377
"Aynı dille konuşuyor" 379
Şeytan 380
Resim Yapan Çocukla Ozan 383
Bitümsiz Gecenin Destanı 384
"Ayrılık sularda nilüfer" 387
Ahmet Bey 388
Sarı Kız 291
Dar Gelir 394
Son Görüş 395
"Çatılmış darağaçları" 398
Hey Koca Basın 399
Juan ve Pedro Almonte'nin Anası 403
Büyü 405
Büyümeye Hayır 407

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

GÜLTEN AKIN

seyran

Toplu Şiirler

"İlk yazdıklarımdan bu yana, şiirlerimin ortak özelliği, gerçeklerden, olgulardan kaynaklanmasıdır. Önceleri beni daha çok kendi yaşamım ilgilendiriyordu. Gözlerim içime çevrikti. (...) 1960 öncesinde hızla yaşlandık. Gerek kendi yaşamımda, gerekse toplumun yaşamında çok önemli değişmeler, gelişmeler oldu. Bir yandan deney birikirken, öte yandan bilgi birikti. Şiirlerimin konusu, özü, biçimi de değişikliğe uğradı. Öz, bireyselden çok toplumcu olunca dil de yalınlaştı. Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine nasıl bıçakla kesilmiş gibi geçilmemişse, ulusumuzda bir alt birikim nasıl sürüp gidiyorsa, benim şiir yaşamımda da öyle oldu. İlk çalışmalarımdan hep yararlandım. Dili kullanmada, kurguda bir ustalığa varma çabası kesiksiz sürdü. (...) Neyi ki yaptım, bütün yüreğimle, bedenimle, içtenliğimle yaptım." (1977)

— Gülten Akın

Gülten Akın'ın (d. 1933, Yozgat) toplu şiirlerini içeren bu yapıtta şairin daha önce yayımlanmış olan şu kitapları bir araya getirilmiştir: **Rüzgâr Saati** (1956); **Kestim Kara Saçlarımı** (1960); **Sığda** (1964, Türk Dil Kurumu 1965 Şiir Ödülü); **Kırmızı Karanfil** (1971); **Ağıtlar ve Türküler** (1976, 1977 Yeditepe Şiir Armağanı); **Seyran Destanı** (1979); **İlahiler** (1983); **42 Gün** (1986).

adam 441

ADAM

SEYRAN

9 789754 181814

İLETİŞİM

GÜLTEN AKIN SEYRAN